

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство Грађевинарства, Саобраћаја и Инфраструктуре
Немањина 22-26, 11000 Београд

Пројекат модернизације железничког сектора у Србији

Фаза 2

ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И СОЦИЈАЛНИМ УТИЦАЈИМА (ESMF)

Нацрт документа

Јули 2023

Table of contents

РЕЗИМЕ	7
1. УВОД	14
1.1.Контекст	14
1.2.Циљеви оквира управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима	14
2. ОПИС ПРОЈЕКТА	15
2.1.Преглед Пројекта	15
2.2.Компоненте Пројекта	16
2.3.Корисници Пројекта	18
2.4.Аранжмани за имплементацију	19
2.5.Искључења	19
3. Основни подаци о стању	19
3.1.Основни подаци о стању животне средине у Србији	19
3.1.1. Хемикалије	22
3.1.2. Биодиверзитет, флора и фауна	23
3.1.3. Експлоатација минералних сировина	24
3.1.3.1. Фосилна горива/енергетски ресурси	24
3.1.3.2. Чврсте минералне сировине-метали	25
3.1.3.3. Чврсте минералне сировине-неметали/индустријски минерали	25
3.1.3.4. Хидро-геотермални ресурси	25
3.1.3.5. Петро-геотермални ресурси	25
3.1.3.6. Производња фосилних горива/енергетских ресурса, чврстих минерала – метала и неметала	25
3.1.4. Шумарство и производња дрвета	25
3.1.5. Бука	26
3.1.6. Друштвена основа и позадина	26
3.1.6.1. Друштвено-економска кретања у Републици Србији	26
3.1.6.2. Образовање и вештине	27
3.1.6.3. Железничка мрежа, безбедност железнице и обрасци транспорта	28
3.1.6.4. Род и родна равноправност	30
3.1.6.5. Економија и средства за живот	31
3.1.6.6. Рад и неформално запошљавање	31
3.1.6.7. Становништво у руралним подручјима	32
4. Законки и институционални оквир	32
4.1.Приказ	32
4.2.Достизање стандарда животне средине	33
4.3.Релевантн политике, закони и прописи	33
4.3.1. Устав Србије	33
4.3.2. Закон о основама имовинско-правних односа	33

4.3.3.	Национална стратегија одрживог развоја	33
4.3.4.	Закон о водама	33
4.3.5.	Закон о заштити животне средине	34
4.3.6.	Закон о процени утицаја на животну средину	34
4.3.7.	Закон о управљању отпадом	34
4.3.8.	Закон о хемикалијама	37
4.3.9.	Закон о рударству и геолошким истраживањима	37
4.3.10.	Закон о културним добрима	37
4.3.11.	Закон о заштити од буке у животној средини	38
4.3.12.	Закон о безбедности и здрављу на раду	38
4.3.13.	Уредба о раду, условима рада и равноправности полова	38
4.3.14.	Планско и грађевинско право	40
4.3.15.	Закон о легализацији објекта	40
4.3.16.	Закон о ванпарничком поступку	40
4.3.17.	Закон о управном поступку	41
4.3.18.	Закон о државном премеру и катастру	41
4.3.19.	Закон о експропријацији	41
4.3.20.	Закон о посебним поступцима за реализацију пројекта изградње и реконструкције линеарних инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију	41
4.3.25.	Закон о увиђају удеса у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 66/2015 и 83/2018)	42
4.4.	Релевантне институције	42
4.4.1.	Министарство заштите животне средине	43
4.4.2.	Агенција за заштиту животне средине - SEPA	43
4.4.3.	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MSTI)	44
4.4.4.	Републички гедетски завод	44
4.4.5.	Министарство здравља	44
4.4.6.	Мрежа завода за јавно здравље	44
4.4.7.	Мрежа института надлежних за рад, услове рада и БЗР	44
4.4.8.	Министарство здравља – санитарна инспекција	44
4.4.9.	Министарство финансија – Царина и Пореска управа	44
4.4.10.	Завод за заштиту природе Србије	45
4.4.11.	Релевантне институције на покрајинском нивоу	45
4.5.	Процедура EIA у Републици Србији	45
5.	ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ СТАНДАРДИ WB	47
5.1.	Еколошки и друштвени оквир	47
5.2.	Преглед еколошких и друштвених стандарда и њихове важности за пројекат	47
5.2.1.	ESS1 Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима	48
5.2.2.	ESS10 Ангажовање заинтересованих страна и обеледањивање информација	49
5.2.3.	ESS2 Услови рада	50
5.2.4.	ESS3 Ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем	51

5.2.5.	ESS4 Здравље и безбедност заједнице	52
5.2.6.	ESS 5 Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и недобровољно пресељење	52
5.2.7.	ESS6 Очување биодиверзитета и одрживо управљање живим природним ресурсима	53
5.2.8.	ESS 8 Културно наслеђе	53
5.2.9.	ESS9 Финансијски посредници	54
5.2.10.	ОР 7.50 Пројекти на међународним пловним путевима	54
5.3.	Опште смернице за животну средину, здравље и безбедност EHS)	54
5.4.	EHS смернице за железницу	54
5.5.	Кључни циљеви ESF-а у поређењу са националним захтевима	55
6.	УПРАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКИМ И СОЦИЈАЛНИМ РИЗИЦИМА	61
6.1.	Придružене активности	61
6.2.	Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима	62
6.3.	Еколошки и друштвени преглед (корак о корак)	62
	КОРАК 1: Провера потпројекта и класификација ризика	63
	КОРАК 2: Припрема подпројекта	64
	КОРАК 3: Припрема и објављивање ESIA, ESMP и контролне листе ESMP и јавне консултације	64
	КОРАК 4: Интеграција ESMP-а и контролне листе ESMP-а у тендерску документацију	65
	КОРАК 5: Имплементација, надзор пројекта, праћење и извештавање	65
6.3.1.	Повезани објекти	65
6.3.2.	E&S преглед за техничку помоћ	65
6.4.	Стандардизовани планови управљања заштитом животне средине и друштва (ESMP)	68
6.4.1.	Управљање отпадом као део ESMP документа	68
6.4.2.	План управљања OHS	69
6.4.3.	План управљања саобраћајем	69
6.4.4.	Општи ESMP	69
6.4.5.	Интеграција ESMP у тендерску документацију	69
6.5.	Општа контролна листа ESMP	69
6.5.1.	Шаблон контролне листе ESMP за радове на модернизацији железнице	70
6.5.2.	Интеграција ESMP контролне листе у пројектну документацију	70
6.6.	Мониторинг и извештавање	71
6.6.1.	Извештавање	71
7.	ПОСТУПЦИ УПРАВЉАЊА РАДОМ	72
8.	АРАНЖМАНИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ESMF	73
8.1.	Институционални и имплементациони аранжмани	73
8.2.	Аранжмани за праћење и евалуацију резултата	75
9.	УПРАВЉАЊЕ ЖАЛБАМА НА ПРОЈЕКТУ	76
9.1.	Управљање притужбама за фазу 2 пројекта	77
9.2.	Систем решавања жалби Светске банке	77
10.	УКЉУЧИВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА	77
10.1.	Јавне расправе о ESMF са заинтересованим странама пројекта	78
11.	ДОКУМЕНТИ КОЈИ ИМАЈУ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЗВОЈУ ОВОГ ESMF:	78

ПРИЛОГ 01: ПРИВРЕМЕНА ЛИСТА ПРОЈЕКТНИХ АКТИВНОСТИ	79
АНЕКС 02: Е гранична листа активности	82
АНЕКС 05 ЛИСТА II – ПРОЈЕКТИ ЗА КОЈЕ МОЖЕ БИТИ ЗАХТЕВАНА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА Е&S ПРЕМА НАЦИОНАЛНОМ ЗАКОНОДАВСТВА	91
АНЕКС 07 ИЗВЕШТАЈ О УСКЛАЂЕНОСТИ ЛМП	99
АНЕКС 08 ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ЗАКОНА И РЕГУЛАТОРА	101
ПРИЛОГ 09 План ублажавања И план мониторинга	102
АНЕКС 09 А План мера за ублажавање	104
АНЕКС 09Б ПЛАН МОНИТОРИНГА	104
АНЕКС 11: УЗОРАК ПОПУЊЕНОГ ESMP – ПЛАНА МОНИТОРИНГА	105
АНЕКС 13: ОБРАЗАЦ ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ ЖАЛБЕ	106
АНЕКС 14: КЛАСИФИКАЦИЈА РИЗИКА	108
• Комплексан • Велике И веома велики опсег • на осетљивим локацијама	108
• широк спектар значајних штетних ризика и утицаја • дугорочно, трајно и / или неповратно, немогуће их је у потпуности избећи • неки се не могу ублажити или захтевају сложену, недоказану ублажавање, софистицирану социјалну анализу • велике величине и / или просторне мере (велико до веома велико подручје или становништво); • значајни негативни кумулативни или прекогранични утицаји; • велика вероватноћа озбиљних штетних ефеката на здравље људи и / или животну средину • висока вредност и осетљивост (нпр. заштићена и међународно призната подручја) • осетљива земљишта високе вредности или права староседелачких народа и других осетљивих мањина • Интензивно или сложено нехотично пресељење или откуп земљишта. • Утицаји на културно наслеђе или густо насељена урбана подручја • могу довести до значајних социјалних сукоба, штете или ризика по људску сигурност • историја немира у области или сектору, забринутост због употребе снага безбедности.	108
• неизвесна, сукобљена надлежност агенције • закони и прописи који се не баве ризицима и утицајима • врше се промене важећег законодавства • извршење је слабо • ограничено прошло искуство имплементационих агенција • изазови и забринутости у вези са досадашњим резултатима у вези са проблемима ЕС • значајни капацитети за ангажовање заинтересованих страна, посвећеност, забринутост за постигнуте резултате	108
• фактори контроле пројекта који утичу на перформансе И еколошких И социјалних	108
мера	108
АНЕКС 15: ИЗВЕШТАЈ О усаглашености	110
ПРИЛОГ 16: ПОСТОЈЕЋИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ КОМПАНИЈЕ “ЖЕЛЕЗНИЦА СРБИЈЕ” а.д . – САЖЕТАК ИЗ ПРАВИЛНИКА ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ, СКЛАДИШТЕЊА, ПОКРЕТАЊА И ПРОДАЈЕ НЕАКТИВНИХ ЗАЛИХА И МАТЕРИЈАЛА ЗА РАДНИ ПРОИЗВОД, април 2016.	112
АНЕКС 17: УЗОРЦИ КЛУЗУЛА ЗА КОНКУРСНУ ДОКУМЕНТАЦИЈУ	113

Скраћенице

CFU - Централна Фидуцијарна Јединица _
E&S - Еколошки и Социјални
EA - Еколошка Процена
ENSG - Смернице WB о Животној Средини, Здрављу и Безбедности
EIA - Процена Утицаја на Животну Средину
ESCP - План за Заштиту Животне средине и Социјалне политике
ESF - Еколошки и Социјални оквир Светске банке
ESIA - Студија о Процени Утицаја на Животну Средину
ESMF - Оквир за управљање Заштитом Животне средине и Социјалним Утицајима
ESMP - План управљања Заштитом Животне Средине и Социјалним Утицајима
ESSs - Еколошки и Социјални Стандарди Светске Банке
GBV - Родно Засновано Насиље
IZS - Инфраструктура Железнице Србије
LMP - План _Управљања Радном Снагом
MCTI - Министарство Грађевинарства, Саобраћаја и Инфраструктуре
MoEP - Министарство заштите животне средине
MoI - Министарство Унутрашњих Послова
MPA - Мултифазни Програмски Приступ
O&M - Рад и Одржавање
OP - Оперативна Политика Светске Банке
PE - Популациони _Еквивалент
PITs - Тимови за Имплементацију Пројекта унутар IŽS, SK, SV и DŽ
PIU - Јединица за Имплементацију Пројекта унутар MGSI
PSEP - План Укључивања заинтересованих страна на нивоу пројекта
RD - Дирекција Железнице
RAP - Акциони План Расељавања
RPF - Оквирна Политика Расељавања
RS - Република Србија
SC - Србија Карго
SEA - Сексуално искоришћавање и злостављање
SPSEP - План за Укључивање Заинтересованих Страна на нивоу пројекта
SH - Сексуално Узнемиравање
SOE - Јавно Предузеће
SR Железнице Србије
SRSM - Модернизација Железничког Сектора у Србији
SV - Србија Воз

РЕЗИМЕ

1. Позадина пројекта модернизације железничког сектора у Србији

Светска банка (WB) има за циљ да подржи Владу Србије у наставку институционалне, физичке и оперативне модернизације железничког сектора на интегрисан начин, кроз пружање финансијске подршке Пројекту модернизације железничког сектора Србије (у даљем тексту: Програм) као део Вишефазног програмског приступа који ће се имплементирати у три фазе током периода од десет година. Секторске промене су планиране за: (1) јачање управљања сектором, дајући компанијама јасне и оствариве уговорне аранжмане; (2) унапређење инфраструктуре; (3) подстицање железничких компанија да повећају своју корпоративну ефикасност и остваре своје комерцијалне циљеве; (4) побољшање поузданости и безбедности железничких услуга коришћењем савремене технологије, савремених безбедносних система, мера енергетске ефикасности и разматрања отпорности; и (5) повећање учешћа у железничком модалном саобраћају радом на повезивању привредника са железницом, урбаној интеграцији, мултимодалним логистичким центрима и концепту интегрисаног територијалног развоја.

2. ФАЗА Програма (у даљем тексту: Пројекат), која је предмет овог документа, дала би приоритет улагањима у радионице за одржавање и реновирање постојеће механизације за одржавање шина уз набавку нових машина за одржавање пруге, чиме би се ојачао сектор железнице у области одржавања. Очекује се да ће ово бити највећа фаза по износу улагања. Пројекат ће користити знање стечено у Фази 1 о управљању железничком имовином, власничкој структури, даљем развоју, интервенцијама модалне промене и комерцијализацији сектора, са посебним нагласком на одржавање железничке инфраструктуре. Поред тога, то би повећало и довршило имплементацију Система управљања безбедношћу (SMS) у циљу побољшања безбедносних перформанси и успостављања безбедносне културе заједно са наставком увођења дигиталног решења у оперативне активности. Ови напори ће бити удружени у већој мери са инфраструктурним инвестицијама које су кохерентне са главним циљем Пројекта. Пројекат такође може започети коришћење интелигентних транспортних система (ITS) и пилот интеграцију железничких и аутобуских услуга. Интеграција међуградских и градских железничких услуга (теретних и путничких) са другим видовима саобраћаја ће наставити да побољшава оперативну безбедност. Наредна три пилот пројекта за интегрисани територијални развој (ITD) ће се спроводити, као стална активност из Фазе 1. Ове мере не би користиле само ширим локалним заједницама, већ би такође обезбедиле и климатске користи. Такође, Пројекат ће препознати прилике за приватне инвестиције кроз анализу изградње нових логистичких центара и интермодалних терминала са развојем оријентисаним на терет, који ће пружити јасне могућности за учешће приватног сектора.

2. Контекст пројекта

Железнички транспорт је исплативији од друмског за производе који су тешки и који се премештају на релативно велике удаљености. За такву робу, железнички транспорт је такође енергетски ефикаснији и ефикаснији по тони и штеди на одржавању путева. Са модерним железничким системом, Србија може да искористи своју повољну локацију као чвориште за главне коридоре исток-запад и север-југ како би искористила регионалне и трговинске могућности на дужим раздаљинама.

Укупна дужина српске железничке мреже је 3.348 километара. Дужина једноколосечних пруга је 3.059,4 километра, док је дужина двоколосечних 288,7 километара или 8,6% укупне дужине. На мрежи су четири главна железничка чвора: Београд, Ниш, Нови Сад и Суботица.

„Осовина“ железничке мреже је део паневропског транспортног коридора Х, који иде трасом Салцбург – Љубљана – Загреб – Шид – Београд – Ниш – Прешево – Скопље – Велес – Солун и огранцима од Београда до Будимпеште као крак Коридора Х и у Нишу до преко Софије до Истанбула као крак Коридора Хц. Овај суштински важан коридор кроз Србију дугачак је 872 километра, што представља 26 одсто укупне дужине мреже. Дужина електрификованих пруга са монофазним системом напајања наизменичном струјом 25 кВ 50 Хз износи 1.273 километра, или 38% укупне дужине пруга, што је знатно мање од просека ЕУ од 57%.

Ефикасност српске железничке мреже подлеже привременим ограничењима брзине. То је због незадовољавајућег стања колосека узрокованог недовољним улагањима у одржавање и развој. Поред тога, као последица распада бивше Југославије и транзиционог периода током 1990-их, саобраћај на већини делова српске железничке мреже нагло је опао. У последњих 15 година број путника, као и број

путничких возова, био је у сталном паду. За то постоје спољашњи и унутрашњи разлози. Прво, смањење жељезничког путничког саобраћаја је последица сукоба у бившој Југославији и економске кризе током 1990-их. Друго, жељезничка инфраструктура је у том периоду била неадекватно одржавана. Коначно, дошло је до структурних промена на жељезничком тржишту.

Влада Србије је 2015. године покренула секторске реформе како би смањила велико фискално оптерећење субвенција за жељезницу и почела да усклађује свој систем са стандардима Европске уније (ЕУ). Транспортна стратегија за 2008–2015. за жељезнички, друмски, унутрашњи водни, ваздушни и интермодални транспорт и Закон о жељезници из 2011. и 2013. и Закони о интероперабилности безбедности жељезнице постављају циљеве у складу са правним и регулаторним оквиром ЕУ.

Модернизација жељезничке инфраструктуре је од суштинског значаја за решавање различитих питања у вези са перформансама. ДЕСеније ниских и нестратешких инвестиција, застареле управљачке структуре и праксе, као и занемаривање одржавања довели су до озбиљног погоршања мрежне инфраструктуре и ниског квалитета услуга. Финансијске, институционалне и оперативне реформе које су до сада спроведене поставиле су суштинску основу за модернизацију жељезнице и морају се пратити; међутим, српским жељезницама су такође потребна значајна капитална улагања како би се опоравио саобраћај и створила јавна корист.

Од 2013. године укупно је уложено 1,5 милијарди евра у реконструкцију и модернизацију око 390 километара магистралних жељезничких пруга, поред изградње новог Жежељевог моста и завршетка прве фазе главне жељезничке станице Прокоп у Београду. Инвестиције су подржали Европска инвестициона банка, Европска банка за обнову и развој, Руска Федерација, Кувајтски фонд, ИПА фондови, Агенда повезивања ЕУ за Западни Балкан и државни буџет. Поред тога, обновљено је око 450 km регионалних и локалних линија, које су од посебног значаја за теретни саобраћај, у вредности од 233 милиона евра.

Србија је 2016. године отворила преговоре са ЕУ у оквиру поглавља 14 и 21 Правне тековине ЕУ о саобраћајној политици и трансевропској мрежи. У оквиру поглавља 14, циљеви саобраћајне политике ЕУ су успостављање ефикасних транспортних система који нуде висок ниво одрживе мобилности широм ЕУ, обезбеђујући високе стандарде за безбедност, безбедносних и путничких права и унапређивање радних услова. Према Поглављу 21, ЕУ настоји да створи модерну инфраструктуру како би осигурала повезаност путника и терета.

3. Развојни циљеви

Циљ развоја пројекта друге фазе Програма модернизације сектора жељезница Србије је одржавање квалитета инфраструктуре и безбедности жељезничких операција кроз побољшано одржавање постојеће жељезничке имовине.

4. Компоненте пројекта

2 ФАЗА је структурисана дуж исте три компоненте као у првој фази Програма. Општи фокус на Фази 2 је на рутинском одржавању жељезничке инфраструктуре, али укључује активности које: (1) се надовезују на активности Фазе 1; и (2) припремају активности Фазе 3. Конкретно, фаза 1 успоставља Систем управљања имовином жељезничке инфраструктуре (РИАМС) који ће бити кључан за планирање и оптимизацију управљања имовином ИЖС-а, укључујући одржавање. Садржај Фазе 2 је дефинисан на основу потребе за покретањем Фазе 2 мулти фазног приступа (МПА) и научених лекција из Фазе 1.

Пројекат ће се реализовати кроз три компоненте и пратеће подкомпоненте:

Компонента 1: Инвестиције у инфраструктуру и управљање имовином:

- Подкомпонента 1.1: Тешка механизација за одржавање жељезничке инфраструктуре,
- Подкомпонента 1.2: Модернизација објеката за одржавање жељезнице,
- Подкомпонента 1.3: Ангажовање спољних сарадника за редовно одржавање жељезнице,
- Подкомпонента 1.4: Управљање и планирање имовином жељезнице,
- Подкомпонента 1.5: Израда техничке документације за жељезничке пруге.

Компонента 2: Институционално јачање и управљање пројектима:

Подкомпонента 2.1: Секторско управљање и комерцијални приступ,
Подкомпонента 2.2: Развој људског капитала,
Подкомпонента 2.3: Управљање пројектом и ангажовање грађана.

Компонента 3: ENABLERS модернизације железнице:

Подкомпонента 3.1: Раст теретног саобраћаја,
Подкомпонента 3.2: Раст путничког саобраћаја.

5. Корисници Пројекта

Примарни корисници пројекта су корисници железнице, теретна предузећа, индустрија, предузећа железничког сектора у државном и приватном власништву и грађани Србије у целини. Регионални економски развој кроз повећану трговину и инвестиције као резултат нижих транспортних трошкова и побољшане железничке повезаности ће такође бити подржан. Грађани Београда и региона, Влада Србије, а посебно Инфраструктура Железнице Србије, Србија Карго и Србија Воз, имаће користи од смањених расхода јавног сектора због ефикаснијег рада железничког система.

Државни субјекти који учествују и државна предузећа имаће директну корист од институционалног, правног и регулаторног јачања и активности изградње капацитета. Пројекат ће користити корисницима градског превоза када железничке услуге буду боље интегрисане са њим. Дугорочно гледано, пројекат може имати користи и за приватни сектор који ће имати користи од веза последњег километра, ако се докаже изводљивост. Друштвени утицаји, укључујући и родне утицаје, биће адресирани. Како се бавимо путничким железничким услугама, постојаће простор за побољшану мобилност за људе у руралним областима, особе са инвалидитетом и/или старије особе како би добили бољи приступ тржиштима и пословима. Родне импликације Пројекта, будући да се искуства жена са транспортним системима разликују од искустава мушкараца, посебно у погледу доношења одлука, планирања објеката, сигурности, поузданости, и приступачности. Уз техничке савете Банке, Влада Србије је завршила студију о роду у транспорту за целу земљу. Ова студија анализира родно засноване обрасце мобилности корисника транспорта, са циљем да се побољша пружање транспортних услуга за мушкарце и жене, и да се створи бољи приступ могућностима запошљавања за жене и побољша њихов напредак на радном месту. Пројекат ће операционализовати препоруке студије што се тиче железничког саобраћаја. Нова стратегија људских ресурса (ХР) за предузећа у жељезничком сектору у државном власништву која има за циљ стварање бољег приступа могућностима запошљавања за жене и побољшање њиховог напредовања на радном месту развија се као део 1. фазе пројекта. Предузимају се следеће активности: (1). укључивање карактеристика прилагођених женама путницима као што су собе за дојење и санитарни чворови; (2). примена одговарајућих елемената дизајна безбедности и безбедности, нпр. осветљење; и (3). обука особља о сексуалном узнемиравању и интервенцији посматрача. У Пројекту ће се наставити напори у вези са унапређењем људских ресурса.

6. Трајање Пројекта

Предвиђено је да се 2 ФАЗА пројекта реализује у периоду 2023-2028.

7. Сврха Оквира управљања животном средином и друштвом (ESMF).

Пројекат укључује низ потпројеката који нису идентификовани током припремне фазе и листа планираних активности је само оквирна. Због тога се оквирни приступ сматра одговарајућим. ESMF пружа мапу пута о процедурама еколошке и социјалне анализе које осигуравају имплементацију Пројекта у складу са ESF-ом. Ово укључује смернице за идентификацију еколошких и друштвених ризика и утицаја (скрининг) и како ће се њима управљати на нивоу потпројекта. Ово укључује примену хијерархије ублажавања, искључивање активности које би могле да доведу до високог ризика природу и заједнице, процену ризика и прилагођавање одговарајућих мера за ублажавање и информисање заинтересованих страна о спровођењу процене животне средине и планова за ублажавање, укључујући ширу јавност. ESMF укључује обавезне процедуре обима стања кроз које ће сваки потпројекат проћи, укључујући обавезне ревизије здравља и безбедности околине (EHS) за пројекте који су већ започети. Активности подпројекта ће бити прегледане у односу на еколошке и социјалне ризике, процењене ризике и развијени даљи инструменти за примену мера за ублажавање (укључујући мере за решавање

преосталих ризика) у складу са важећим стандардима за заштиту животне средине и социјална питања (ESF) Светске банке. Активности класификоване као значајно ризичне и високоризичне неће бити финансиране у оквиру овог пројекта. Одредбе о EHS смерницама Светске банке, укључујући EHS смернице (EHSГ) за железнице и друге применљиве EHSГ захтеве Светске банке и закон и прописе о животној средини и социјалној заштити Републике Србије биће применљиве, с тим што ће преовладавати оне строже. Овај документ служи као водич за Јединицу за имплементацију пројекта (PIU) и Тимове за имплементацију пројекта (PIT) и све друге заинтересоване стране релевантне за управљање ризицима, како би се осигурало да су ризици идентификовани, предвиђени утицаји и осмишљене и спроведене мере за ублажавање како би се смањили негативни утицаји на друштво и животну. Како би се пратило испуњење услова E&S стандарда, укључени су захтеви за еколошки и друштвени мониторинг и извештавање.

Свака активност која ће бити финансирана у оквиру овог пројекта биће предмет еколошке и друштвене процене (ESA) како би се осигурало да су подпројекти еколошки и друштвено одрживи, у складу са ESF Светске банке. ESA ће бити пропорционалне ризицима и утицајима пројектних активности/подпројеката (може се подржати само низак и умерен ризик) и спроводиће се коришћењем процESA и алата дефинисаних овим ESMF-ом.

Док су активности високог и значајног ризика искључене из финансирања у оквиру овог пројекта, за потпројекте „Умерени ризик“ и „низак ризик“ (укључујући активности техничке помоћи) процена ће бити спроведена у складу са ESF (укључујући EHSГ Светске банке и добру међународну праксу индустрије -GIIP), еколошки и друштвени стандарди WB и српски закони о животној средини и EIA и укључиће припрему ESIA, специфичног плана управљања животном средином и друштвом (ESMP) или ESMP у формату контролне листе (ESMP контролна листа) у складу са овим ESMF као релевантним стандардима ESF-а. За активности које се финансирају у оквиру Пројекта који су већ започети, ревизија ће бити спроведена ради процене перформанси здравља и безбедности околине током прве фазе изградње како би се осигурало да су тренутни послови у складу са захтевима Светске банке. Све разлике између ESF Светске Банке и домаћих закона ће бити отклоњене укључивањем мера у дизајн пројекта за постизање усклађености са захтевима Светске банке. Свака процена укључује ангажовање заинтересованих страна као саставни део процене.

Овај документ описује позадину и контекст пројекта, политику и регулаторни оквир, кратак опис пројектних активности и еколошких и друштвених ризика и утицаја који су са њима повезани, процедуре прегледа животне средине, укључујући процедуре и смернице процене животне средине и друштва (ESA), институционалне аранжмане, консултације и процедуре обелодањивања, и процедуре праћења, евалуације, извештавања и надзора, као и расподела одговорности. Генерички план управљања животном и друштвеном средином (ESMP) и ESMP контролна листа за неке типичне предвиђене врсте инвестиција, смернице за предложене мале и микро грађевинске потпројекте у облику ESMP контролне листе, као и шаблон ESMP такође су обезбеђени као део овог документа у Анексима.

8. Институционални капацитети за управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима

Пројектом управља Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MGSI) путем Јединице за имплементацију пројекта (PIU), подржане Тимовима за имплементацију пројекта (PIT) у ИЖС, Србија Карго, Србија Воз и Дирекцији за Железнице. PIU има основну одговорност за извршење пројекта, осигуравајући да се постигну циљеви развоја пројекта и да се буџетирају, расподељују, троше, обрачунају и аудитују финансијски ресурси. PIU је већ формиран пре пројекта, да би управљао српским делом недавно одобреног Пројекта за олакшавање трговине и транспорта на Западном Балкану (WBTTF), који подржава Светска банка, и нове позиције су дефинисане да покрију потребе овог пројекта. У фази 1, PIU је оснажен одговарајућим менаџерским и техничким капацитетом како би омогућио да (1) управља и надгледа напредак целокупног пројекта, (2) изводи и буде одговоран за свакодневну имплементацију активности пројекта, (3) надгледа све друге активности пројекта које су имплементирани од стране компанија; (4) припрема техничку документацију за активности које ће бити финансиране кроз пројекат; (5) осигурава јаку еколошку и друштвену одрживост пројекта, укључујући усаглашеност са ESF и националним законодавством (где преовлађује строжи закон или стандард) током имплементације пројекта; и (6) учествује у припреми и евалуацији набавки. PIU је подржан од стране специјализованих стручњака за екологију и друштво ангажованим у пуном радном времену и стручњака за здравље и безбедност на раду (OHS) на делимично радно време током имплементације пројекта.

MGSI, преко PIU, директно је одговоран за имплементацију и перформансе пројекта. Док PIU имплементира компоненте, PIT ће деловати као подређене имплементирајуће агенције које пружају техничку подршку за специфичне подкомпоненте или активности пројекта које се односе на њихово подручје експертизе. MGSI преноси средства пројекта PIT да ојачају њихове структуре, као што су запошљавање техничког особља за подршку пројекту. PIT пружају специфичну техничку подршку. И PIU и PIT су одговорни за имплементацију фазе 2 пројекта у складу са националним еколошким и друштвеним законодавством, ESF и ESMF. PIT такође имају именоване кључне друштвено еколошке тачке да подрже стручњака за екологију, друштвену ангажованост и безбедност и здравље на раду у PIU.

Због постојећих аранжмана за имплементацију пројекта Светске банке у Републици Србији, PIU помаже Централна фидуцијарна јединица (CFU), која је формирана унутар Министарства финансија (MF). Пошто је CFU формиран да пружи фидуцијарну подршку (набавке и управљање финансијама) свим пројектима подржаним од стране Светске банке у Србији од 2018. године, он врши укупну координацију, управљање, имплементацију и надзор набавки и финансија за пројекат.

9. Потенцијални утицаји на животну средину

Укупни ризик пројекта на животне средине се може оценити као умерен.

Очекује се да ће утицаји пројекта на животну средину бити лако предвидљиви, од малог до средњег утицаја, привремени и локалног утицаја, стога релативно лако за ублажавање и управљање за све пројектне активности. Током читавог Пројекта планирано је ангажовање једног дела рутинског одржавања железничке инфраструктуре који би могао да изазове типичне штетне утицаје везане за изградњу: прашину и буку због прераде баласта и других операција тешке машинерије, управљање отпадом (неки прагови, зауљени делови), елементи мреже и сл.) и случајно изливање машинског уља, мазива, горива и других опасних материја, потенцијални задирање у приватну својину, ризик од клизишта и ометања саобраћаја, опасности по здравље и здравље и друго.

Штетни утицаји на животну средину током реализације пројекта су директна последица рада машина, као и извођења грађевинских, монтажних, грађевинских радова на локацији, коришћења обновљивих и необновљивих извора енергије, земљаних радова и др. Санација постојећих водова која су смештене у природи вредне локације вероватно ће имати локализоване и ограничене утицаје због присуства људи, узнемиравања животиња, права пролаза. Међутим, пројекат неће подржати радове који значајно утичу на вредна и осетљива подручја. Не предвиђају се значајни дугорочни негативни утицаји уколико се Пројекат спроводи са дужном пажњом и уз поштовање релевантних процедура. Пројектне

активности у овој фази нису у потпуности дефинисане, а утицаји на животну средину идентификовани у овој фази су прелиминарне природе и мораће да буду посебно разрађене (у смислу потпројекта).

Производња опасног отпада, посебно: уклоњених обрађених дрвених прагова (креозотним уљима итд.), контаминираниог каменог агрегата, зауљених крпа, одеће и радног материјала, трансформаторских уља, старих трансформатора и других делова инфраструктуре, електронског отпада, зауљеног металног отпада, антикорозивних средстава, боја, канистера опасних материја итд. је у прелиминарном скринингу идентификован као највећи утицај на животну средину.

Приликом извођења грађевинских радова очекује се и производња значајних количина неопасног отпада: грађевинског отпада, земље од ископа, колосека и другог металног отпада.

Поред отпада, утицаји који могу настати током грађевинских радова укључују ерозију тла и клизишта, незгоде (попут пожара и струјних удара), загађење воде, материјалну штету на инфраструктури, ризике везане за здравље и безбедност на раду (OHS) итд. оперативној фази, ризик укључује, али није ограничен на транспорт опасног терета, безбедност заједнице, укључујући сударе и саобраћајне несреће, буку.

OHS ризицима се може управљати применом смерница у овом ESMF-у, националним законима, политикама и правилима, ВБ EHS смерницама и GIIP-ом који ће омогућити увођење мера превенције и заштите према редоследу приоритета: елиминисати опасност, контролисати опасност и елиминисање или минимизирање и ублажавање (ако елиминација није могућа). Ризик од неформалног рада и повезан недостатак заштите биће идентификован у скринингу и ублажен кроз спровођење и дефинисање ESA (или ESMP или ESMP контролне листе). Мјере ублажавања ће се огледати у обавезама везаним за рад и услове рада које потписује било која трећа страна, захтјевима за извјештавање о раду и условима рада током имплементације уговора и омогућавањем приступа механизму за жалбе радника на Пројекту. Од извођача ће се тражити да развију планове управљања заштитом и здрављем на раду.

Пројекат такође подржава техничку помоћ (ТА) у облику техничког дизајна будућих интервенција, аналитике и осталог што може имати низводне E&S ризике. Ови ризици могу укључити утицај на водотоке, стварање великих количина отпадних прагова и контаминираниог агрегата, утицај на културну баштину, итд. Из тог разлога ТА ће такође проћи процес E&S due дилигенце. Ukupni rizik projekta na životne sredine se može oceniti kao umeren.

10. Потенцијални утицаји на друштво.

Позитивни утицаји. Модернизација железничке мреже и њених објеката донесеће економске, друштвене, здравствене и еколошке користи за становништво и локалне заједнице. Искуства сличних пројеката показују да ће пројекат имати многе позитивне ефекте на друштво кроз стварање услова за раст стандарда становништва у свим сегментима (образовање, здравствена заштита, додатно запошљавање, умерено, али присутно смањење напуштања земље због директних и индиректних повећања могућности за запошљавање). Додатно, Пројекат ће олакшати трговину и транспорт са нижим емисијама штетних гасова, нижим трошковима и побољшаном повезаношћу и приступом тржишту широм земље и преко граница. Претпоставља се да ће интервенције утицати као катализатор за неколико међусекторских инвестиција и инвестиција зависних од пројекта и других побољшања, посебно на следећим областима:

Економија. Побољшања железничког саобраћаја ће резултирати задивљујућим позитивним доприносом националној економији омогућавањем безбедне, исплативе и поуздане транспортне услуге. Биће омогућено пословање и комуникација између региона у земљи и шире, а могућности извоза би се могле појавити са конкурентнијом ценом јер ће се трошкови транспорта вероватно смањити. Побољшани путнички и теретни транспорт може побољшати приступ тржишту, смањити трошкове транспорта до/из региона који заостају и дугорочно олакшати побољшану регионалну трговину међу земљама.

Запослење. Дугорочне друштвене користи проистичу из повећане друштвене подршке која се

генерише кроз додатно запошљавање (1). Повећање броја радних места током имплементације инвестиције (тренутни ефекат); (2). Повећање броја радних места због потреба за активностима одржавања; (3). Нова радна места као последица економског развоја омогућеног имплементацијом инвестиције.

Безбедност. Дугорочне користи проистичу из повећане безбедности и повећане свести о ризицима за све облике транспорта путем активности јавне безбедности које воде ка промени понашања у вези са безбедношћу у саобраћају. Ово такође ће позитивно утицати на сектор друмског транспорта, пошто су места великог ризика повезана са раскрсницама железничких и друмских путева.

Родни утицаји. Побољшан родни баланс у државним железничким компанијама путем операционализације препорука Студије о роду у транспорту на нивоу целе земље у мери у којој се тиче железничког транспорта.

Нежељени утицаји. Негативни друштвени утицаји Пројекта се тренутно сматрају умереним. Кључни потенцијални негативни друштвени утицаји су представљени у наставку и фокусирани су на ризике у вези са радом и здрављем на раду услед укључених и изван активности на локацији рехабилитације и одржавања, ангажовања безбедносног особља, ризика по здравље и безбедност заједнице.

Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и недобровољно пресељење. Инвестиција у одржавање железнице неће укључивати куповину земљишта или пресељење. Међутим, постоји мала могућност других ризика низводно, укључујући приступ земљишту, у зависности од обима и исхода планираних студија изводљивости техничке помоћи (ТА) у Фази 2. Мере предострожности ће се предузети да би се умањили сви потенцијални ризици и утицаји који могу произићи из обима и резултата активности техничке помоћи. ТоР за техничку помоћ и релевантне планове рада са резултатима или друге документе који дефинишу обим и резултате активности техничке помоћи ће израдити Клијент и прегледати их Светска банка тако да савети и друга пружена подршка буду у складу са ESS. РПФ креиран за Фазу 1 биће прилагођен да води све потенцијалне директне и индиректне ризике везане за ESS5 специфичне за Фазу 2

Ризици рада (како је дефинисано ESS 2, добром међународном праксом GIIP и националним захтевима). Обим употребе радне снаге ће бити сложен за управљање као последица вишеструких малих и средњих појединачних грађевинских/рехабилитационих локација успостављених за завршетак планираних активности. Ризици за рад који се односе на грађевинске активности и небезбедне услове рада биће ублажени адекватном применом LMP (прилагођеног потребама Фазе 2) са фокусом на повишени ниво праћења заснован на специфичним околностима грађевинских активности и са тим повезаним ризицима с обзиром на кумулативне утицаје који произилазе из друмског и железничког саобраћаја који се одвија током грађевинских радова. Биће примењене све разумне мере предострожности за заштиту здравља и безбедности радника сразмерне ризицима, укључујући ангажовање извођача који имају техничку способност и позитивну репутацију у управљању питањима здравља и безбедности на раду својих запослених. Запослени GM су укључени у LMP припремљен за Фазу 2 као самосталан документ као и SEA/SH Кодекс понашања.

Ризик по здравље и безбедност заједнице (ESS4). Главни ризици везани за здравље и безбедност заједнице односе се на пројектне активности које се одвијају ван граница пројекта, али без обзира на то и рад пројекта у границама малих рехабилитационих локација. Један од истакнутих ризика је ризик за саобраћај и безбедност на путевима за раднике, угрожене заједнице и кориснике путева и железнице током периода изградње. Адекватни планови управљања саобраћајем ће бити успостављени. План приправности и реаговања у ванредним ситуацијама који је сразмеран ризицима објекта биће припремљен за сваки пројекат и непланирани догађај када операција пројекта изгуби контролу или би могла да изгуби контролу над ситуацијом која може довести до ризика по здравље људи, имовину или животне средине, било у оквиру објекта или у локалној заједници. Ово произилази из повећаног саобраћаја на трасама транспорта које ће користити извођачи током грађевинских радова. Повећан ризик од опасног отпада и материјала, употребе хемикалија и њиховог неправилног одлагања. Здравствени и безбедносни ризици које представља прилив радника или људи који пружају услуге подршке у неко подручје се готово сматрају немарним, док се родно засновано насиље (SEA/SH) или сексуална експлоатација и злостављање (SEA) дЕСе или заразне болести не процењују као вероватан ризик у вези са пројектом. Ипак, LMP укључује кодекс понашања да информисе све раднике шта се сматра прихватљивим понашањем.

1. УВОД

1.1. Контекст

Република Србија се налази у централном делу Балканског полуострва, на све важнијем путу који повезује Европу и Азију. Међународне путне, железничке и мреже унутрашњих пловних путева Србије повезане су са ширим западноевропским и централноевропским коридорима, као и са интерконтиненталним правцима који повезују централну и југоисточну Европу са Блиским истоком, Азијом и Африком. Географски положај Србије отвара значајне могућности за продубљивање регионалне трговинске и економске интеграције.

Укупна дужина српске железничке мреже је 3.348 километара. Дужина једноколосечних пруга је 3.059,4 километра, док је дужина двоколосечних 288,7 километара или 8,6% укупне дужине. Дужина електрификованих пруга са монофазним системом напајања наизменичном струјом 25 kW 50 Hz је 1.273 километра, или 38 одсто укупне дужине пруга, што је знатно мање од просека ЕУ од 57%.

Железнице су исплативије од друмског транспорта за производе који су масивни, тешки и који се премештају на релативно велике удаљености. За такву робу, железнички транспорт је такође енергетски ефикаснији, исплативији по тони и штеди на одржавању путева. Са модерним железничким системом, Србија може да искористи своју повољну локацију као чвориште за главне коридоре исток-запад и север-југ како би искористила регионалне и трговинске могућности на дужим раздаљинама.

Модернизација железничке инфраструктуре је од суштинског значаја за решавање различитих питања у вези са учинком. ДЕСеније ниских и нестратешких инвестиција, застареле управљачке структуре и праксе, као и занемаривање одржавања довели су до озбиљног погоршања мрежне инфраструктуре и ниског квалитета услуга. Финансијске, институционалне и оперативне реформе које су до сада спроведене поставиле су суштинску основу за модернизацију железнице и морају се пратити; међутим, српским железницама су такође потребна значајна капитална улагања како би се опоравио саобраћај и створила јавна корист.

1.2. Циљеви оквира управљања заштитом животне средине и социјалним утицајима

Како би се решили потенцијални еколошки и друштвени утицаји који се могу приписати Пројекту (2 ФАЗА мултифазног приступа пројекту), овај Оквир управљања животном средином и друштвом (ESMF) је развијен са циљем да идентификује, процени, и управља утицајима на начин који је у складу са релевантним WB Еколошким и социјалним стандардима (ESS), релевантним захтевима ЕУ и националним правним захтевима и стандардима. ESMF је осмислио кораке, процесе и процедуре за скрининг, припрему и имплементацију, процену ризика, управљање, извештавање и праћење еколошких и друштвених ризика и утицаја сваке подкомпоненте (или потпројекта) Фазе 2 у складу са захтевима ESF WB.

Документ даје преглед Фазе 2 Пројекта и укључује кључне налазе ране анализе еколошког и социјалног ризика за активности планиране у оквиру Пројекта. Ризици су процењени у односу на еколошке и социоекономске захтеве и стандарде ESF-а, основно стање, и како би пројектне активности, познате и предвиђене, могле да утичу на животну средину и људе.

ESMF садржи смернице за дефинисање мера и планова за превенцију, смањење, ублажавање и/или компензацију неизбежних штетних ризика и утицаја, правила за процену и буџетирање трошкова таквих мера, као и информације о агенцији или агенцијама одговорним за управљање ризицима и утицајима. Документ пружа информације о седницама подпројекта, укључујући сваку потенцијалну еколошку или друштвену рањивост од посебног значаја за управљање утицајима и мерама ублажавања сразмерно размерама утицаја. Смернице укључују дубинску аналиту активности техничке помоћи у оквиру пројекта.

Све активности које ће бити финансиране у оквиру Фазе 2 пројекта подлежу специфичном еколошком и социјалном прегледу, у складу са процедурама наведеним у овом оквиру. Преглед има за циљ да идентификује еколошке и друштвене ризике и потенцијалне утицаје на нивоу потпројекта како би се могле применити одговарајуће мере избегавања, минимизације или компензације. Овај ESMF је намењен да се користи као практичан алат током формулисања програма, дизајна, имплементације и праћења пројектних активности. Сврха овог оквира је да прецизира процедуре које ће заинтересоване стране Пројекта пратити током имплементације, са циљем да све активности које се подржавају у оквиру Пројекта буду еколошки и друштвено исправне и одрживе, у складу са стандардима ESF стандардима Светске банке (укључујући Смернице за животну средину, здравље и безбедност и добру међународну праксу) и српско национално законодавство. У случају да се разликују, преовладава строжији.

Коначно, ESMF пружа смернице за процес и садржај Плана управљања животном средином и друштвом (ESMP) и контролне листе ESMP за све потпројекте који ће се имплементирати у оквиру Фазе 2 пројекта и придружених објеката (ако до њих дође).

2. ОПИС ПРОЈЕКТА

2.1. Преглед Пројекта

Пројекат је свеобухватан подухват који има за циљ да одговори на тренутне потребе и изазове железничког система уз истовремено испуњавање његовог потенцијала за будући раст. Образложење иза овог пројекта лежи у препознавању значаја добро одржаване, ефикасне и модерне железничке инфраструктуре у обезбеђивању безбедног и поузданог транспорта путника и робе. Улагањем у инфраструктуру, управљање имовином, институционално јачање и подстицаје за модернизацију, овај пројекат настоји да одговори на критичне недостатке и покрене позитивне трансформације у железничком сектору.

Једна од кључних потреба којима се овај пројекат бави је развој капацитета за одржавање унутар ИЖС-а. Набавком тешких машина и реновирањем постојећих машина, опреме и радионица, Пројекат има за циљ да обезбеди одрживост капиталних инвестиција и унапреди ниво услуге и безбедности за кориснике железнице. Ово улагање у машине и објекте за одржавање не само да ће повећати ефикасност операција рутинског одржавања, већ ће допринети и дугорочном очувању и оперативној спремности железничке инфраструктуре.

Ангажовање спољног извођача за рутинско одржавање у почетним фазама пројекта има две важне сврхе. Прво, осигурава да новообновљена или надограђена железничка инфраструктура испуњава стандарде квалитета и безбедности све док машине за одржавање у оквиру компаније не постану доступне. Тиме се чувају извршена улагања и обезбеђује непрекидна услуга за путнике и робу. Друго, ангажовање спољног извођача пружа прилику за изградњу капацитета унутар ИЖС-а преношењем знања и стручности путем уговора о одржавању заснованом на учинку. Овај аспект изградње капацитета је од кључног значаја за одрживост и ефективност будућих операција одржавања железнице.

Фокус пројекта на управљање имовином и планирање је вођен потребом да се успоставе робусни системи за одржавање и управљање железничком имовином. Имплементацијом Система управљања имовином инфраструктуре железничке инфраструктуре (RIAMS) и проширењем своје покривености на локалне огранке, пројекат има за циљ да оптимизује коришћење средстава, поједностави активности одржавања и побољша процесе доношења одлука. Поред тога, развој могућности предиктивног одржавања заснованог на вештачкој интелигенцији омогућиће проактивне интервенције одржавања, што ће довести до уштеде трошкова, побољшане поузданости и смањеног времена застоја.

Пројекат такође препознаје значај институционалног јачања и управљања пројектом како би се осигурала ефикасна имплементација и дугорочни успех. Улагањем у дигитализацију, изградњу

капацитета и развој људског капитала, пројекат има за циљ да унапреди управљање, комерцијалне приступе и укупну професионалност у железничком сектору. Јачање одељења за људске ресурсе, утврђивање компензационих пакета, обезбеђивање обуке и развој академских наставних планова и програма ће подстаћи квалификовану и компетентну радну снагу, обезбеђујући одрживи раст и иновације сектора.

Штавише, фокус пројекта на растућем теретном и путничком саобраћају је од суштинског значаја за максимизирање коришћења железничког система и промовисање економског развоја. Побољшањем железничке повезаности последње миље кроз успостављање логистичких центара и подстицањем сарадње приватног сектора, пројекат има за циљ привлачење додатног теретног саобраћаја и повећање ефикасности транспорта терета. Слично томе, реализација пилот пројекта Интегрисаног територијалног развоја и израда бизнис планова за железничке станице омогућиће раст путничког железничког саобраћаја, побољшање приступачности, безбедности и интеграције са системима градског транспорта.

2.2. Компоненте Пројекта

Компонента 1: Инфраструктура и управљање имовином (115,0 милиона USD)

Подкомпонента 1.1 – Тешка механизација за одржавање железничке инфраструктуре (76,5 милиона USD). Образложење за ову подкомпоненту је развој капацитета у оквиру ИЗС за одржавање у оквиру компаније. Као што је наведено у одељку Секторски и институционални контекст, развој капацитета за одржавање је кључан за побољшање услуга путничког саобраћаја и безбедности. Ова тешка машинерија је намењена да се користи за рутинско одржавање недавно рехабилитоване/надograђене/изграђене железничке инфраструктуре, са циљем одрживости предузетих капиталних инвестиција.

Типови нових машина које ће бити набављене су следеће:

- (a) **Партија 1 :** Тешка механизација за одржавање колосека. Овај лот покрива опремање две групе за одржавање и интервенцију на пруги, укључујући механизацију за регулисање и подбијање, универзалну подбијачицу и плуг.
- (b) **Партија 2 :** Овај лот покрива вагоне потребне за транспорт материјала и резервних делова – вагоне за континуални утовар/истовар материјала и плато кола, као и вагоне на сопствени погон за аутоматску монтажу и демонтажу контактне мреже (КМ).
- (c) **Партија 3 :** Механизација за изградњу и поправку. Овај лот покрива возила за мање оправке на колосеку у оквиру грађевинских интервенција: утоваривачи, камиони кипери и дамperi. Возила ће бити двопутa
- (d) **Партија 4 :** Мерна опрема и дрезине. Овај лот покрива опрему на сопствени погон за контролу стања инфраструктуре: колосека, km. Овај лот такође укључује тешке дрезине са крановима и корпама..
- (e) **Партија 5 :** Механизација за интервенције на скретницама. Овај лот укључује опрему за одржавање и замену скретница.

Типологија постојеће механизације за ремонт је према следећем: (i) механизација и опрема за контролу стања koloseka: Кола за мерење и снимање геометрије колосека; И (ii) механизација и опрема за одржавање колосека: подбијачице, решетачице, динамички стабилизатори, плугови за регулисање и профилисање призме.

Ова механизација ће омогућити ИЗС да се бави одржавањем постојеће железничке инфраструктуре:

- (a) **Текуће одржавање** је најчешћи тип одржавања За колосеке, ово укључује контролу и снимање стања, замену дотрајалих делова, подмазивање, чишћење, обликовање призме и друге опште активности одржавања.
- (b) Превентивно одржавање се у оквиру одржавања железничке инфраструктуре огледа у проактивном начину, предвиђајући потенцијалне проблеме пре него се они догоде и предузимајући кораке да се они поправе пре него постану већи проблем. Примери превентивног одржавања укључују контролу исхабаности и оштећења шина, користећи специјалне алате за откривање слабих тачака у шинским спојевима, редовна контрола испод мостова за оштећења, вршење редовних контрола опреме као што су скретнице, сигнали, прелази, итд.
- (c) Корективно одржавање укључује идентификацију проблема и преузимање корективних активности за

поправку. За колосеке, корективно одржавање може укључивати поправку напуклих шина или прагова, замену оштећених делова, регулисање колосека, поправку проблема са дренажом, уклањање вегетације око пруге, поправку скретница или других неисправних делова

- (d) **Хитно** одржавање је критично када је потребна хитна поправка услед непредвиђених околности, нпр.: природне непогоде или несреће, што може изазвати ризик по путнике, превознике, трећа лица или околину уколико се хитно не отклони. За колосек, хитне поправке могу укључивати било шта од замене оштећених шина или прагова до уклањања остатака од олујног невремена са колосека.

Одржавање инфраструктуре ће се фокусирати на следеће постојеће железничке подсистеме у оквиру мреже ИЖС у Србији: (I) Колосек и скретнице, укључујући туцаничку призму и доњи строј; (II) сигнално сигурносне и телекомуникационе системе; (III) Системе напајања, из подстанца и дистрибуционе системе (КМ). Одржавање ће се изводити у оквиру система менаџмента безбедности израђеном у оквиру прве фазе програма. Анекс 2 пружа даље информације о природи механизације за одржавање која ће бити набављена и осталим активностима одржавања.

Подкомпонента 1.2 – Модернизација објеката за одржавање пруге (3,0 милиона USD) . Образложење за ову подкомпоненту је да ИЗС има адекватне објекте за одржавање и сервисирање машина које ће се набавити у оквиру поткомпоненте 1. Ови објекти (између осталих широм Србије) ће се користити и за складиштење резервних делова и опреме неопходне за редовно одржавање. и хитне интервенције на мрежи.

Подкомпонента 1.3 – Ангажовање спољног редовног одржавања железнице (30,0 милиона USD) . Образложење за ову поткомпоненту је двоструко: (I) осигурање квалитета услуге и стандарда сигурности нове/рехабилитиране/надograђене железничке инфраструктуре док опрема за рутинско одржавање у поткомпоненти 1.1 још није доступна; (II) обезбеђивање изградње капацитета ИЖС за редовно одржавање железнице, укључујући управљање уговором о одржавању заснованом на учинку.

Подкомпонента 1.4 – Управљање и планирање имовине железнице (2,0 милиона USD) . Потпуно усклађен са фокусом на одржавању Фази 2, разлог за ову подкомпоненту је такође да пружи континуитет активностима започетим у првој фази Програма. Фаза 1 која је у току за дизајнирање ИЗС-овог Система за управљање инфраструктурном имовином (RIAMS) и биће постављена. Ова подкомпонента се надовезује на ово.

Подкомпонента 1.5 – Техничка документација (3,5 милиона USD) . Образложење за ову подкомпоненту је припрема активности Фази 3, које ће се фокусирати на рехабилитацију и надograдњу мреже.

Компонента 2: Институционално јачање и управљање пројектима (8,3 милиона USD)

Подкомпонента 2.1 – Секторско управљање и комерцијални приступ (5,3 милиона USD) . Образложење за ову поткомпоненту је наставак рада на дигитализацији који је започет у Фази 1, као и наставак имплементације оквира и припремних радова завршених у Фази 1. Стратегије информационих технологија (IT) се развијају у оквиру Фази 1, док ДŽ, ИЗС, Србија Воз и Србија Карго су напредовали у увођењу дигиталних алата у своје пословне процесе. Очекује се да ће дигитализација довести до значајне ефикасности компанија.

1. **Подкомпонента 2.2 – Развој људског капитала (1,5 милиона USD)** . Допуњујући инвестицију у фиксни капитал у Фази 2, ова поткомпонента финансира комбинацију техничке помоћи и активности изградње капацитета за успостављање механизма и оквира за дугорочни развој људских ресурса и размену знања у сектору. Ова поткомпонента такође подржава програм стажирања са већином жена у RD, ИЗС, Србија Воз и Србија Карго, са циљем повећања атрактивности железнице као послодавца и повећања женске радне снаге на традиционалном мушким функцијама, с тим да део ових приправника добија стално радно место у индустрији.

Конкретно о родним аспектима, подкомпонента 2.2. финансије: (и) успостављање Меморандума о разумевању (MoP) између железничких агенција и универзитета/универзитета и стручних школа, (ии) развој наставног плана програма стажирања, (иии) пружање обуке приправницима и изградња капацитета за клијентско особље које ће бити ментор приправницима, (ив) успешно вођење програма стажирања од укључивања до доделе сертификата о завршетку програма дипломцима. Шездесет посто кандидата за стажирање требало би да буду жене.

Подкомпонента 2.3 – Управљање пројектом и ангажовање грађана (1,5 милиона USD) . Ова

подкомпонента има за циљ јачање управљања Пројектом и осигурање транспарентности и одговорности интервенција и резултата Пројекта. То ће допунити слично финансирање у оквиру Фазе 1, узимајући у обзир додатне скупове вештина за PIU/PIT и прекорачење времена Фазе 2 након Фазе 1.

Компонента 3: Средства за модернизацију железнице (6,5 милиона USD)

Подкомпонента 3.1 – Раст теретни саобраћај (3,0 милиона USD) . Допуњујући укупан фокус на одржавању железничке инфраструктуре у Фази 2, ова поткомпонента укључује активности које имају за циљ повећање теретног железничког саобраћаја, кроз развојну Стратегију за логистичке центре Србије, али и промовисање мобилизације приватног капитала (RSM) и учешћа приватног сектора у интермодалним интервенцијама. Ово је одговор на постојећу потражњу за побољшаном железничком везом „последње миље” у Србији, при чему је приватни сектор већ пришао MGSИ са различитим предлозима везаним за „последњу миљу” који би донели додатни теретни саобраћај мрежи IZS. Према првим подацима, повезивање 20 објеката широм Србије могло би да доведе до додатних 2 милиона тона теретног саобраћаја годишње. Како су тржишта железничког терета у Србији традиционална, расутих терета и ниске вредности, даљим развојем интермодалности и контејнеризације, циља се роба веће вредности и повећање прихода.

Допуњујући укупан фокус на одржавању железница у Фази 2, ова подкомпонента укључује активности

Подкомпонента 3.2 – Раст путника (3,5 милиона USD) . Такође допуњујући свеукупни фокус на одржавању железнице у Фази 2, али и надоградњу на текуће активности Фазе 1, разлог за ову подкомпоненту је да омогући раст путничког железничког саобраћаја. Интегрисани територијални развој (ITD) продужава Фазу 1 и ране пилоте на ову тему, док фокус на путничким станицама проширује интервенције Фазе 1 на станици Прокоп у Београду, као и очекиване резултате техничке сарадње на путничким станицама које АФД и француске железнице припремају са IZS.

2.3. Корисници Пројекта

Корисници пројекта укључују путнике у железници, становништво у целини, компаније из железничког сектора, приватна предузећа и државна предузећа која управљају железничком мрежом и сектором, људе који живе у ризику од сиромаштва на које железничке операције утичу позитивно или негативно, директно или индиректно, и карго оператери. Они ће имати користи од економског развоја, побољшаних стандарда транспорта, нижих трошкова и уштеде времена, безбедности, користи за животну средину у смислу смањених емисија гасова стаклене баште и могућих других позитивних утицаја. Биће подржан регионални економски развој кроз повећану трговину и инвестиције као резултат нижих транспортних трошкова и побољшане железничке повезаности. Нарочито град Београд, али и грађани из других делова Србије, Влада Србије и железнички и железнички теретни оператери, имаће користи од смањених расхода јавног сектора због ефикаснијег рада железничког система. Државни субјекти који учествују и предузећа у државном власништву имаће директну корист од институционалног, правног и регулаторног јачања и активности изградње капацитета. Пројекат ће користити корисницима градског превоза када железничке услуге буду боље интегрисане са њим. Дугорочно гледано, пројекат може имати користи и за приватни сектор који ће имати користи од веза последње миље, ако се докаже изводљивост. Наставак рада на људским ресурсима ће наставити да доноси користи за жене, стварајући бољу равнотежу полова, у складу са кључним налазима и препорукама Студије о родној равноправности у саобраћају у Србији.

Након раздвајања Железница Србије у засебне компаније, кључни актери у железничком сектору у Србији сада су:

- **Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MGSИ)** одговорно за усмеравање политике и финансирање железнице;
- **Дирекција за железнице (DŽ)** као регулатор тржишта и пружалац надзора безбедности и интероперабилности железничког саобраћаја;
- **Инфраструктура Железнице Србије (IŽS)** државно предузеће за управљање инфраструктуром, одговорно за изградњу, одржавање и рад железничке мреже;
- **Србија Воз (SV)** - одговорно за организацију и испоруку услуга железничког превоза путника,
- **Србија Карго (SK)** - одговорно за организацију и испоруку услуга теретног железничког саобраћаја.

- **Железнице Србије АД** - привремена организација са задатком генерисања прихода од разних неосновних железничких средстава и решавања судских спорова који се односе на бившу вертикално интегрисану железничку компанију.
- **Приватни железнички карго оператери** лиценцирани од стране дирекције за железнице.

2.4. Аранжмани за имплементацију

Пројектом управља MGSИ преко Јединице за имплементацију пројекта (PIU), коју подржавају Тимови за имплементацију пројекта (PIT) смештени у Инфраструктури Железнице Србије (ИЖС), Србија Карго (СВ), Србија Воз (СВ) и Дирекцији за железнице (ДŽ). PIU има примарну одговорност за извршење пројекта осигуравајући да су циљеви развоја пројекта испуњени и осигуравајући да се финансијска средства буџетирају, исплаћују, троше, обрачунавају и ревидирају. PIU је већ основан да управља српским делом Пројекта за олакшице трговине и транспорта на западном Балкану (ВБТТФ) који подржава Светска банка. У фази 1. PIU је ојачан одговарајућим менаџерским и техничким капацитетима, укључујући Е&S особље: а СпЕцијалиста за животну средину са пуним радним временом, спЕцијалиста за социјална РИТања и сарадњу са грађанима са пуним радним временом и спЕцијалиста за здравље и безбедност на раду (OHS) са скраћеним радним временом. Овај састав особља ће се одржавати током имплементације пројекта, укључујући фазу 2.

PIU подржава Централна фидуцијарна јединица (CFU), основана у оквиру Министарства финансија (MF) да пружи фидуцијарну подршку (активности набавке и финансијског управљања) свим пројектима које подржава Светска банка у Србији од 2017. CFU спроводи укупна координација, управљање, имплементација и надзор набавке и финансирања за Пројекат.

2.5. Искључења

Пројекат неће финансирати (1) ниједну од активности наведених на листи искључења ИФЦ Групе Светске банке датог у Анексу 02 нити (2) било какве активности са значајним или високим ризиком (као што је дефинисано ESF-ом и другим оперативним политикама WB везаним за животну средину и друштво). , као што је приказано у табели); (3) набавка велике количине хемикалија и/или пестицида и њихова примена.

3. Основни подаци о стању

3.1. Основни подаци о стању животне средине у Србији

Србија је континентална земља која је у процесу убрзаног политичког и економског развоја, након што је прошла кроз драматичне транзиције и сада је земља кандидат за придруживање Европској унији. Демографски, српска популација постаје све мања, старија и брзо губи потенцијални људски каПИТал да би развила економију. Земља је показала негативну стопу раста од -4,5 на 1.000 становника између 2007. и 2017. године. У истом временском периоду, пропорције различитих узраста такође су опале. На пример, проценат младих људи (0-14) пао је са 15.5% у 2007.години на 14.4% у 2017. години. Просечна старост становништва такође се повећала са 40,9 година у 2007. години на 43 године у 2017.години. Дугорочне пројекције показују да ће становништво Србије бити мање 2041. године него 2011. године. Још један важан демографски фактор који утиче на путању развоја земље је губитак обучених професионалаца кроз миграције.

Организација за економску сарадњу и развој (OECD) процењује да је око 245.000 људи мигрирало из Србије између 2012. и 2016.године. Србија има 6.945.235 милиона становника на скоро 88.499 квадратних километара територије са руралним становништвом од 40,6 процената. Међутим, упркос својој малој величини, животна средина Србије је веома разноврсна у поређењу са другим земљама Европе. Разлози за ово компаративно богатство су: разноврсност климе, топографије и геологије и дугорочна еколошка и еволуциона историја региона као биолошка раскршће.

50% укупног становништва живи у руралним подручјима, а 17% живи од пољопривреде и с њима повезаних индустрија. РОС има три главна облика рељефа - равничарска подручја у Војводини и плавне равнице Дунава, Саве и Дрине; долина Мораве у главном току и два јужна крака; и планинска подручја

која покривају већи део земље јужно од Саве и Дунава. Водним ресурсима поред киша доминирају дотоци река из узводних приобалних извора који се процењују на 85% расположиве воде. Биланс се 50 добија из реке Мораве из земље. Због сезонских варијација постоји око 160 брана за складиштење, од којих неке имају постројења за хидроелектрану.

3.4.1. Ерозија и контаминација

Широм Републике Србије присутни су различити облици динамичких ерозијских процеса (клизишта, одрони, ерозије...). Поред природних фактора који покрећу ове процесе, неадекватно коришћење терена такође доприноси стварању, развоју и интензивирању тих процеса. Нестабилност терена, са појављивањем клизишта, одрона, ерозије, одвајања камена или стена, урушавање обале речног корита варира у димензијама и активностима и присутна је у око 25 – 30% територије Србије. Ерозија земљиште је један од главних процеса деградације земљиште у Републици Србији и узрок погоршања квалитета земље. Процењује се да ерозија земљишта утиче на око 80 одсто пољопривредног земљишта у разним облицима. У 26 различитих општина у Републици Србији постоји 2.228 регистрованих клизишта. Теренске нестабилности у виду клизишта, одрона, ерозија.... различитих димензија и процеса, покривају оквирно 25-30% територије Републике Србије. Водна ерозија је доминантна у централној и планинској регији, док је ерозија ветром доминантна у Покрајини Војводина у северној Србији што утиче на 85% пољопривредног земљишта. Неки делови територије су изложени поновним клизиштима. Садржај органске материје у пољопривредном земљишту је низак са тенденцијом даљег смањења.

3.4.2. Вода

Република Србија обилује водама које су њено велико природно богатство и има густу речну мрежу, бројна језера и бројне изворе топле и минералне воде. Квалитет воде у Србији значајно се разликује од једног региона до другог. Подаци о мониторингу су идентификовали присуство: амонијака, нитрата, сулфида, гвожђа и минералних уља у базену реке Тисе; феноли и мангани у пољима у области Бечке и у неким случајевима, чврсте суспендоване материје – на пример, у басену Јужне мораве. Широм Србије, најповољнији параметри физиохемијског квалитета воде су замућеност, гвожђе, мангани, нитрати. У централној Србији главни проблем је бактериолошка контаминација.

50 % општинских водоводних система обезбеђује воду са адекватним физичким и микробиолошким квалитетом. Постојећи системи за водовод захтевају реконструкцију која би се одразила на заостатке настале током година. Највеће ограничења за имплементацију Директиве ЕУ за воду за пиће је лоше стање инфраструктуре, као последица компаративно слабих финансијских услова јавних предузећа, недовољног финансирања јединица локалне самоуправе, државног буџета и других извора. Систем за снабдевање водом је разумно добро развијен. Укупно 81 одсто становништва има приступ јавном снабдевању водом. Проценат је нижи у централној Србији (71 одсто). У одређеним деловима земље (нпр. делови Војводине и долине Велике Мораве), квалитет воде није задовољавајући, док други делови (нпр. Шумадија, јужна Србија и део Баната) имају и РИТања квалитета воде и количине воде. Према нацрту Плана заштите од загађености воде, око 55% укупне популације има приступ јавном водоводу. Скоро 75% популације живи у насељима са више од 2000 становника, у којима је просечно повезивање ЕСА канализацијом 72%, са око 27% повезаних са СЕРтичким резервоарима. У насељима са мање од 2000 становника, стопа повезивања са канализацијом у просеку је мања од 5 одсто.

Данас подземне воде снабдевају 65% потреба за водом за домаћинства и индустрије у Републици Србији, а у Војводини то је једини начин снабдевања водом. Процењује се да 29 одсто површине земље и 2,67 милиона ха (или 52 процената) пољопривредног земљишта је погођено лошом дренажом. Погођена је дренажна инфраструктура, укључујући и колекторске канале и станице за пумпе које су коришћене за пражњење вишка воде прикупљене на земљи када гравитација не може да тече ка реци примаоцу. Потребна је знатна пажња овим објектима за заштиту од поплава да би се смањио већи ризик од поплава. Процењује се да је око 1,57 милиона ха, посебно у областима које су поред великих поплава, обичних река, подложно поплавама. Од тог подручја 1,45 милиона ха је у Војводини и равницама источно од Београда; остало је у Централној Србији.

3.4.3. Квалитет ваздуха

Република Србија има 8 успостављених агломерација: Београд, Нови Сад, Ниш, Бор, Ужице, Косјерић, Смедерево, Панчево. Загађења која су праћена су: SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2.5}, CO, Pb and C₆H₆. Квалитет ваздуха наведен је у 3 категорије: 1) у складу са граничним вредностима, 2) изнад граничних вредности, али у зони толеранције, 3) изнад зоне толеранције за више од 1 загађења која се прате. Сектори из којих посматрани загађивачи потичу класификовани су у следећим категоријама: производња и дистрибуција енергије, одбегле емисије, ваздушни водни и железнички транспорт, употреба енергије у индустрији и индустријским процесима, употреба расветних и индустријских производа, отпад, топлане са капацитетом мањим од 50 MW и појединачним котларницама, пољопривредом, транспортом. За SO₂ и NO₂ главни извор загађености била је производња електричне и топлотне енергије, заједно са друмским транспортом. PM₁₀ и PM_{2.5} били су главни загађивачи који су долазили из других стационарних објеката за паљење горива, а такође су били главни узрок 3. категорији. квалитета ваздуха(неодговарајући) према праћеним алгомерацијама: Београд, Панчево, Смедерево, Косјерић и Ужице. Процена квалитета ваздуха се ради у складу са захтевима Директива ЕУ. 3.4.4.

3.4.4 Климатске промене и поплаве

Србија се суочава са значајним еколошким изазовима и климатским ризицима. Земља је склона природним катастрофама попут поплава и суша, које могу проузроковати значајну штету на инфраструктури и средствима за живот, посебно међу рањивим групама. Климатске промене могу појачати учесталост и обим природних катастрофа. 2014. године Србију је погодио циклон ниског притиска, који је донео најјачу кишу у 120 година вођења евиденције. Догађај је погодио преко 1,6 милиона људи у Србији и проузроковао неколико смртних случајева, углавном због високог нивоа брзих река. Штета за Србију процењена је на 1,55 милијарди евра. Штавише, пораст температуре све је већи проблем. Земља је склона природним катастрофама попут поплава и суша, које могу проузроковати значајну штету на инфраструктури и средствима за живот, посебно међу осетљивим групама. Климатске промене могу појачати учесталост и обим природних катастрофа. 2014. године Србију је погодио циклон ниског притиска, који је донео најјачу кишу у 120 година вођења евиденције. Догађај је погодио преко 1,6 милиона људи у Србији и проузроковао неколико смртних случајева, углавном због високог нивоа брзих река. Штета за Србију процењена је на 1,55 милијарди евра. Штавише, пораст температуре све је већи проблем. Температуре у августу током последњих неколико година биле су изнад 42 ° Ц. У међувремену, ниска ефикасност у енергетици, транспорту, води, управљању отпадом и пољопривреди производи висок отисак угљеника, значајне губитке извучене воде и повишени ниво загађења ваздуха у великим градовима. Рјешавање еколошких изазова заједно са климатским променама је од суштинске важности за одржавање напретка и осигуравање дугорочног економског развоја. У међувремену, ниска ефикасност у енергетици, транспорту, водоснабдевању, управљању отпадом и пољопривреди производи велики угљенични отисак, значајне губитке извучене воде и повишени ниво загађења ваздуха у већим градовима. Решавање еколошких изазова заједно са климатским променама је од суштинске важности за одржавање напретка и осигуравање дугорочног економског развоја. Према светској метеоролошкој организацији, процењени ефекти климатских промена на Србију биће средњег дитета. Србија, као и југоисточна Европа, вероватно ће имати топлија лета, смањене падавине и самим тим већи ризик од летње суше. Према тренду података у протеклих 35 година, повећање годишње температуре ваздуха за 1 °C уочено је у последњих 100 година. Краћи периоди имају веће позитивне вредности, а што значи да се повећање температуре на годишњем нивоу повећало у последњих неколико дЕСенија. Иако постоје периоди са позитивним и негативним трендовима, од 1982. негативни трендови су прекинути и забележено је само повећање температура које још увек траје. Глобално загревање повећава влагу у атмосфери, због којих су олује влажне, доносећи још кишних падавина у регион. Олује се такође крећу спорије, тако да пада више кише преко речних брана, изазивајући чешће велике поплаве у поређењу са претходним периодом. Поплаве су узроковане или појачане због временских и људских фактора. Главни временски фактори укључују тешке или продужене падавине, међаве и олује. Људски фактори укључује измењену дренажу и лоше одржавање хидраулике и заштите од поплава. Српска агенција за заштиту животне средине (SEPA) надгледа емисију гасова са ефектом стаклене баште (GHG) и задужена је праћење ових количина. Најзначајнији допринос укупним загађивачима озона (NO_x, CO, CH₄, NMVOC) даје "Друмски саобраћај" око 18,6% за CO, "Топлотни извод мањи од 50 MW и индивидуално грејање" (CO - 66,7%, NMVOC са 20,5%). Занемарљив удео у емисијама NMVOC такође,

3.4.5. Отпад

Када је у РИТању управљање отпадом, постоји добар ниво усклађености са захтевима ЕУ, а нови Закон о управљању отпадом је у потпуности усклађен са комуналним захтевима ЕУ и бројним под-законима који се тренутно развијају. Најакутнији проблем је опасни отпад, који није одвојено прикупљен и одложен – тренутно се обрађује на редовним локацијама за смеће. Генерално гледано, преко 50% локација за одлагање не испуњава техничке услове санитарних депонија, а у ствари су само оградене и мапиране као депоније. Постоје нелегална места за отпад разних величина у руралним областима. Штавише, цурење са ових отпадних места представља претњу подземним водама, површинским водама и земљишту, због високог садржаја органских материја и тешких метала. Нетретиране општинске и индустријске отпадне воде још увек су највећи извор загађења. Реакција загађивача још увек је незадовољавајућа у погледу испуњења њихових законских обавеза и извештавања о емисијама у воде. Према извештају Српске агенције за заштиту животне средине (SEPA) о управљању отпадом између 2011. -2017., укупно 2.15 милиона метричких тона отпада је сакупљено, од чега је 1.80 милиона метричких тона или 83.7% прикупљено од стране општинских комуналних предузећа. Просечна дневна количина општинског отпада по становнику била је 0,84 кг, а годишња цифра износила је 0,30 метричких тона. То не укључује око 20% генерисаног општинског отпада који завршава на илегалним отпадима. 2017 . године грађевински отпад и отпад од рушења процењен је на 1.700.000 тона, док је 2019.године највећи део прикупљеног опасног отпада био од минирања и каменолома у делу од 29.2% укупно прикупљеног отпада, што је у порасту за 39,2% кад се пореди са подацима из 2018. године. Укупно је произведено 15,686.066 тона отпада од ископавања и каменолома, а 1,569 тона је грађевинског отпада. У сектору управљања отпадом, највидљивији и вероватно најсложенији проблеми односе се на управљање општинским отпадом, где Србија озбиљно заостаје за упоредивим земљама централне и источне Европе у практично свим фазама процеса – од прикупљања до одлагања, док на нивоу општина третирање отпада тешко да постоји. Статистички подаци у Србији су поражавајући – проценат рециклираног општинског отпада, судећи по званичним подацима, био је око 3 % у 2016.год, док је већи део отпада завршио на слободном земљишту. За сада, количине опасних хемијских отпада и индустријских отпадних вода прикупљених одвојено и пријављених од стране генератора индустријског и комерцијалног отпада у Србији су ниске. За сада су ниске и количине коришћених уља прикупљених одвојено и које су генератори индустријског и комерцијалног отпада у Србији пријавили. Поред тога, нема тачних података о коришћеним уљима генерисаним од стране домаћинстава и сличних установа. Очекује се да ће се прикупљене и пријављене количине коришћених уља повећати у долазећим годинама.

3.1.1.Хемикалије

Постоји висок ниво усклађености са ацквис-ем о хемикалијама. Успостављен је национални центар за контролу тровања и режим санкција како би се осигурало поштовање. Још увек се чека усклађивање закона о експериментима на животињама, азбесту и биоцидима. Од 2018. метална жива је забрањена за професионалну употребу. Србија треба да унапреди своје административне капацитете за примену законодавства у овим областима и обезбеди одговарајући мониторинг постојаних органских загађивача.

Србија је потписница Стокхолмске конвенције и Монреалског протокола, делимично примењује SEVESO Директиву (2012/18/EU) и усвојила REACH Уредбу (EC 1907/2006)

Национално законодавство за спровођење GHS усвојено је 29. јуна 2010. године. Објављено у Службеном гласнику Републике Србије 10. Септембра 2010. године, а ступило на снагу 18. Септембра 2010. године. Надлежни орган за спровођење овог закона је Министарство заштите животне средине. Овај закон о примени GHS усклађује српски систем класификације, обележавања и паковања хемикалија са Глобално хармонизованим системом Уједињених нација (GHS) и усклађен је са EU CLP уредбом (Уредба (EC) 1272/2008).

Много активности изградње капацитета GHS предузето је последњих година кроз активности у оквиру пројекта „Управљање ризиком од хемикалија у Србији“ са Шведском агенцијом за хемикалије у циљу успостављања ефективне примене/спровођења новог законодавства.

У национално законодавство су уведена два система класификације и обележавања: (и) Систем класификације, паковања и обележавања опасних материја и препарата у складу са Директивама 67/548/ЕЕС и 99/45/ЕС (Класификација, паковање и обележавање опасне супстанце и препарати - ДСД/ДПД) и (и) Глобално хармонизован систем класификације и обележавања хемикалија у складу са Уредбом 1272/2008 (Глобално хармонизовани систем класификације и обележавања хемикалија – GHS).

3.1.2. Биодиверзитет, флора и фауна

Генерално, Србија има богат и разнолик биодиверзитет, флору и фауну, низ различитих типова екосистема од посебног значаја за животну средину, али специфична разноликост у Србији је недовољно истражена или документована. Према доступним подацима, стручњаци процењују да постоји око 60.000 таксона (врста и подврста). То укључује: шумске екосистеме који представљају различите типове шума; високопланински региони са карактеристичним планинским екосистемима који су добро представљени или очувани, од којих се неки налазе на границама и захтевали би прекограничне напоре за управљање; планински региони у којима су традиционалне људске активности одржале, па чак и повећале биодиверзитет кроз векове одржавања отворених пашњака планинских ливада; клисуре и кањони који су идентификовани као важни центри за реликтне и ендемске врсте; војвођанске степе и песак, као и језера, мочваре, мочваре, баре које представљају кључно станиште за птице селице из других делова Европе и које су идентификоване као мочварна подручја Рамсарске конвенције; крашки предели у деловима Србије, са бројним пећинама и јамама, који подржавају богату фауну; и планинских мочвара око планинских и ледничких језера.

Процењује се да је на територији Србије преко 1000 врста флоре угрожено, према Црвеној листи флоре Србије (2002). Већина угрожених биљака у Србији налази се у IUCN категорији „ретких биљака“. Најугроженији део биодиверзитета Србије су шумски екосистеми и посебно осетљиви екосистеми (нпр. мочварна станишта, станишта прерија, континенталне слатине, песковити терени, планинска станишта) од којих су нека избегличка станишта реликтних и ендемичних врста. Закон о заштити природе познаје 7 врста заштићених подручја и то: строги резерват природе, специјални резерват природе, национални парк, споменик природе, заштићено станиште, изузетан природни пејзаж и парк природе. Они даље спадају у 3 поткатеорије: области од изузетног (међународног, националног), већег (покрајинског/регионалног) и локалног значаја.

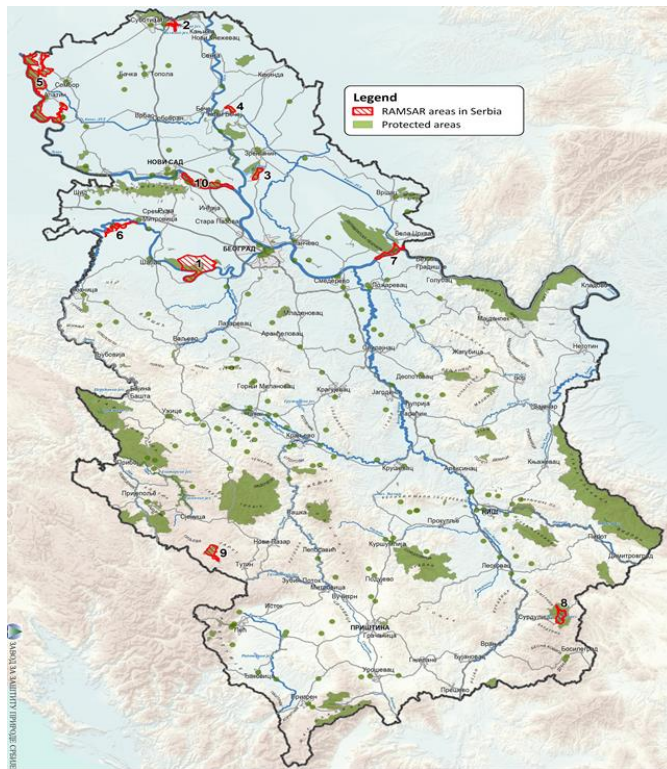
Србија има укупно 5 националних паркова и то Ђердап, Фрушка Гора, Кopaоник, Тара и Шар планина; паркови природе Сићевачка клисура, Шарган – Мокра Гора, Стара планина, Златибор, Голија, GRМија и Радан.

Завод за заштиту природе Србије утврдио је прелиминарну листу од 68 потенцијалних Рамсарских подручја у Србији. До сада је означено 10 подручја од међународног значаја, укупне површине 63.919 ха. Национални парк Ђердап је у процесу номиновања и добијања Рамсарског статуса од 2013. На слици 5 изнад су приказана Рамсарска подручја у Србији.¹

¹ <http://www.zzps.rs/wp/ramsarska/?lang=en&script=lat>

Државно предузеће за газдовање шумама „Србија шуме“ газдује заштићеним подручјима на површини од 338.640,20 ха, што чини сса. 50% укупне површине заштићених подручја у Србији. 33 заштићена подручја од националног значаја на површини од 332.659,16 ха установљена су уредбама Владе Републике Србије и 21 заштићено подручје од локалног значаја на површини од 5.981,04 ха које су утврдиле локалне самоуправе и Град Београд. Површинска структура заштићених подручја према својини је следећа: државна – 159.791,00 ха (47%); приватно и друго власништво – 178.849,19 ха (53%).

У циљу очувања биодиверзитета и природног генофонда, односно врста од посебног значаја за Републику Србију са еколошког, екосистемског, биогеографског, научног, здравственог, економског и других аспеката, строго су заштићене укупно 1783 врсте, од којих су чак 1042 су животињске врсте, са

најбројнијим бескичмењацима. Међу строго заштићеним врстама је 50 врста сисара, 307 врста птица, 18 врста водоземаца и 18 врста гмизаваца, 38 врста риба и 610 бескичмењака. Поред тога, строго је заштићено 75 врста гљива и лишајева, 641 врста биљака (маховине, папрати и семенске биљке) и 25 врста алги.

Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива наводи се укупно 860 дивљих биљних, животињских и гљивичних врста заштићених врста, од којих су 253 животињске врсте (30 врста сисара, 35 врста врсте птица, 2 врсте гмизаваца, 3 врсте водоземаца, 29 врста риба и 154 врсте бескичмењака), 37 врста гљива и лишајева и 570 врста биљака.

Figure 5: Рамсарске области у Србији

3.1.3. Експлоатација минералних

сировина

Минерални ресурси, ресурси подземних вода, геотермални ресурси, као и други геолошки ресурси су природна добра у својини Републике Србије, могу се користити под условима и на начин утврђен Законом о рударству и геолошким истраживањима. „Службени гласник РС“, број 101/2015 и 95/2018 – др. закон). Минерални ресурси или минералне сировине од стратешког значаја за Републику Србију су:

- 1) нафта и природни гас;
- 2) угаљ;
- 3) Руда бакра и злата;
- 4) руда олова и цинка;
- 5) Борна и литијумова руда;
- 6) уљни шкриљци (уљни шкриљци или шкриљци);
- 7) друга минерална богатства, утврђена посебним актом Владе Србије на предлог министарства надлежног за послове геолошких истраживања, односно рударства.

3.1.3.1. Фосилна горива/енергетски ресурси

Република Србија има укупно 27 угљених басена, преко 90 налазишта нафте и гаса, преко 250 налазишта нафте и гаса, 11 потенцијалних уљних шкриљаца, 9 рудних лежишта уранијума и бројних рудних појава. Активна су 2 површинска рудника угља, 1 подводни рудник угља, 7 подземних рудника угља, 70 нафтних и гасних поља и Истраживачка поља нафте и гаса.

Република Србија има укупно 27 угљених басена, преко 90 налазишта нафте и гаса, преко 250 налазишта нафте и гаса, 11 потенцијалних угљних шкриљаца, 9 рудних лежишта уранијума и бројних рудних појава. Активна су 2 површинска рудника угља, 1 подводни рудник угља, 7 подземних рудника угља, 70 нафтних и гасних поља и Истраживачка поља нафте и гаса.

3.1.3.2. Чврсте минералне сировине-метали

Република Србија има више од 1000 рудних појава метала, од којих више од 30 рудних лежишта Cu, (+Au), Pb-Zn (+Ag), Mo, Sb и Fe.

Активно је 6 Подземних рудника метала, 2 Површински коп метала, 60 Истражно поље метала и Експлоатационо поље метала.

3.1.3.3. Чврсте минералне сировине-неметали/индустријски минерали

Србија има више од 1 500 рудних налазишта и рудних налазишта чврстих минерала. Активно је око 150 Отворених копа: техничког и украсног камена, циглене глине, шљунка и песка и индустријских минерала.

Еколошке минералне сировине Србије су: зеолит, SEРиолит, дијатомит, креда „сапролит од креде” и сугилит (медицинска својства). Нова рудна налазишта светске класе Li (јадарит)+V налазе се у близини града Лознице Западна Србија.

3.1.3.4. Хидро-геотермални ресурси

У Србији постоји 160 природних извора термалних вода са температуром већом од 15 °C. Најпопуларније су Врањска бања, 96 °C, Јошаничка бања 78 °C, Сијаринска бања, 72 °C, Куршумлијска бања 68 °C и Новопазарска бања 54 °C. Укупан издашност потпуно природних извора је око 4000 l/s. У Покрајини Војводини вештачки геотермални извори, односно геотермалне бушотине 62 су око 550 kg/s и топлотна снага око 50 MW. На остатку Србије из 48 бунара 108 MW, односно укупно 158 MW. Србија такође има 60 конвективних хидрогеотермалних система, дубине до 3 km /100 геотермалних вода до 3 km дубине. Активно је 110 геотермалних бунара укупне снаге 156 MW.

3.1.3.5. Петро-геотермални ресурси

Република Србија има веома повољне петро-геотермалне енергетске могућности. Многи гранитоидни упади неуједначене старости, који се могу користити за производњу електричне енергије, као што су Цер, Букуља, Бесна Кобила, Божица, Нересница, Стара планина, Копаник итд. У овим упадима према досадашњем нивоу истражености за период год. 30 година експлоатације и фактор захвата су око 16.000 MW за топлотне сврхе и око 15.000 MW за производњу електричне енергије. Геотермални потенцијал са чије дубине се постављају системи за експлоатацију помоћу вертикалних измењивача топлоте је око 100.000 MW.

3.1.3.6. Производња фосилних горива/енергетских ресурса, чврстих минерала – метала и неметала

Производња угља је око 37 Mt/g (средња калоријска вредност $\approx 7\ 500\text{ kJ/kg}$) (за термоенергетску енергију од 5 171 MW (5 блокова), то је 65% производње електричне енергије у Србији. Производња нафте и гаса износио је 1,1 Mt нафте и 460 Mm³, у 2014. То је 25% и 15% потражње Србије. Произведена руда Cu и Pb, Zn је износила 17 845 250 t и 815 543 t/g. Производња техничког камена је око 13 497 264 t/g.

3.1.4. Шумарство и производња дрвета

Шумске индустрије у Србији одувек су играле важну улогу у економском развоју земље. Прописи ових индустрија подељени су између два министарства:

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Шумама, као једним од примарних природних ресурса Србије, газдује Управа за шуме Министарства пољопривреде. Њихове одговорности укључују одобравање годишњих планова сече за јавна предузећа.

Министарство привреде - Пословима који се односе на прераду дрвета и дрвета, као и економски развој, руководи Министарство привреде.

Шуме у Србији су и државне и приватне. У циљу контроле бесправне сече, све активности које се спроводе у приватним и државним шумама обављају се под надзором два Јавна предузећа: Србијашуме и Војводинашуме.

Од укупне површине од 2.252.400 ha шума у Србији, 39,8% ха је у државном власништву, а 52,2% ha у приватном власништву. Шуме у приватном власништву су фрагментиране и мале величине. Већа газдинства са значајнијим потенцијалом за развој су ретка, али производе висококвалитетно дрво тврдог дрвета које се користи у производњи намештаја од пуног дрвета.

Сечом у Србији управљају јавна предузећа Србијашуме и Војводинашуме. Ова предузећа одређују потребну количину дрвета из домаћих извора и додељују предузећа/појединце који се баве сечом. Расподела се ревидира и прилагођава у зависности од захтева тржишта, доступности и доступности дрвета. Предузећа на крају сваке године могу закључити годишњи уговор са Србијашумама и Војводинашумама за обезбеђење снабдевања за наредну годину. Шума у државном власништву има FSC сертификат.

У структури шума доминира тврдо дрво 91,1% док су главне шумске врсте буква 40,5% и храст 31,4% Четинари представљају релативно мали удео у укупно испорученој и посеченој количини док је лишћаре најдоступније дрво са годишњом залихом од 2,7 милиона m³.

3.1.5.Бука

Саобраћај у Републици Србији је доминантан извор буке. Саобраћајна бука је главни извор узнемирања и представља опасност по здравље становника Србије у градским срединама и осталих који живе у близини извора саобраћајне буке (аутопутеви и железничке пруге).

Српски Закон о буци је усаглашен са европском директивом и стратешким мапирањем буке у процесу који се одвија у последњој дЕСенији. Дуж српске магистралне саобраћајне мреже изграђене су стотине километара баријера за заштиту од буке, углавном на деоницама аутопутева које су део трансевропске мреже.

Table 1 Граничне вредности

зона	Место	Ниво буке dB (A)	
		дан	ноћ
1.	Зоне за одмор и рекреацију, болнице, велики паркови	50	40
2.	Туристичке зоне, кампови, школе	50	45
3.	Чисте зоне за становање	55	45
4.	Пословна и зона за становање	60	50
5.	Центар града, занатска, трговачка, административно-административна зона са становима, зона поред магистралних и градских путева	65	55
6.	Индустријски, складишни и сервисни простори и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме да пређе граничну вредност у граничној зони	

3.1.6. Друштвена основа и позадина

3.1.6.1. Друштвено-економска кретања у Републици Србији Друштвено-економска кретања у Републици Србији

Укупан број становника Републике Србије 2022. године износи 6.647.003 (попис 2022. године). Посматрано по полу, 51,4% су жене, а 48,6% мушкарци. Настављен је тренд депопулације, што значи да је број становника опао за приближно 0,5 милиона људи у односу на претходни попис из 2011 . Демографски, Србију карактерише снажан тренд депопулације, низак фертилитет, релативно високе (у европским оквирима) специфичне стопе морталитета, висока просечна старосна популација (42 године за мушкарце и 44,9 година за жене) и неповољна старосна структура.

Очекивани животни век при рођењу за оба пола се смањило у последњих неколико година. У 2017. години износио је 77,9 година за жене и 73 године за мушкарце, док је 2021. године износио 75,6 година за жене и 70 година за мушкарце. Очекивани животни век у Републици Србији остаје краћи од просека ЕУ за више од пет година. Индекс зависности старијих у 2017. години износио је 29,7% са пројекцијама да ће достићи вредност од 36,3% у 2041. години.

Грубе процене на основу података из различитих статистичких извора указују на просечан годишњи негативан миграциони салдо између 20.000 и 25.000 лица (подаци Републичког завода за статистику и КомЕСАријата за избеглице и миграције).

Анкета о радној снази у Србији у последњем кварталу 2022. године наводи да је у Републици Србији укупно запослено 2.888.700 лица, а незапослено је 291.100 лица. Стопа запослености у овом периоду износила је 50,1%, док је стопа незапослености износила 9,2%. У поређењу са последњим кварталом 2021. године, стопа незапослености је нешто нижа, док је стопа запослености незнатно виша. Неформална запосленост је у овом периоду смањена, док је формална запосленост скоро иста. Укупан број неформално запослених у тој години смањен је за 29.100, од чега више од половине у пољопривреди.

У 2021. години стопа ризика од сиромаштва износила је 21,2% (20,4% за мушкарце и 21,9% за жене) и у односу на 2020. годину ова стопа је нижа за 0,5%. Ово је проценат становништва чији је расположиви еквивалентан приход мањи од дефинисаног прага ризика од сиромаштва, који је у 2021. години износио 24.064 динара месечно за домаћинство са једним носиоцем. Око 12,6% становништва спада у категорију људи који су изузетно материјално ускраћени. Посматрано према старости, највише су изложене ризику од сиромаштва особе од 18 до 24 године (27,7%), као и старије особе преко 65 година старости (22,7%). Домаћинства која чине двоје одраслих и троје или више издржаване деце такође су у највећем ризику од сиромаштва (38,8%). Стопа ризика од сиромаштва према најчешћем статусу на тржишту рада (у трајању дужем од шест месеци) указује да су незапослени у најгорем положају (48,6 %, односно скоро свако друго незапослено лице је у ризику од сиромаштва).). Запошљавање значајно смањује ризик од сиромаштва, али квалитет запослења остаје кључни фактор у окончању сиромаштва (самозапослени имају значајно већу стопу ризика од сиромаштва од запослених које ангажује други послодавац, 14,5% наспрам запослених). 5,4 %). Пензионери су такође у значајном ризику (19,9%), што је близу укупног процента. Образовање је одлучујући фактор за економски статус и способност особе да остварује приход, па стога није изненађујуће да су људи са нижим образовањем изнад просека у опасности од сиромаштва.

3.1.6.2. Образовање и вештине

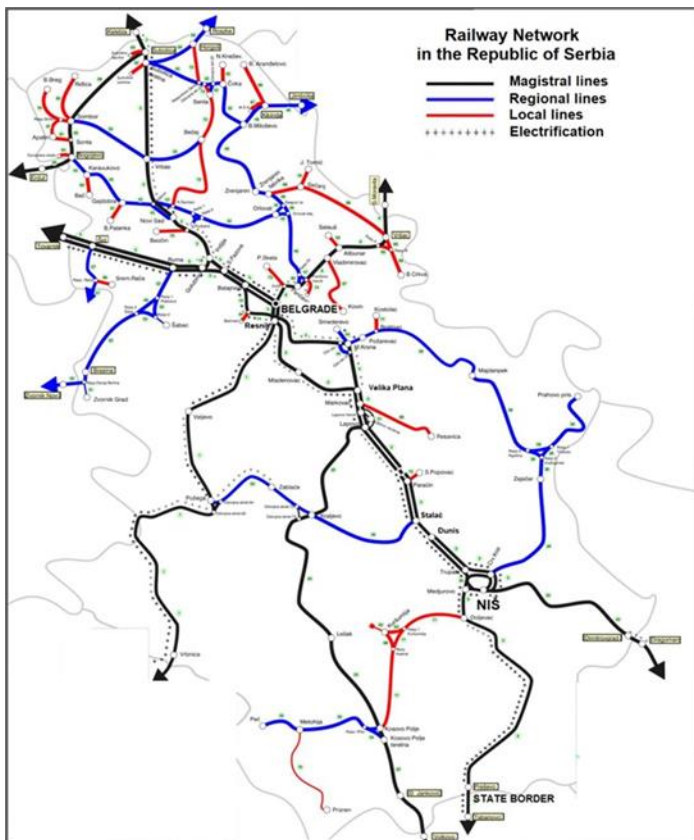
Нажалост, подаци о нивоима образовања са пописа из 2022. године нису били доступни у време израде овог документа. Пописом становништва Србије из 2011. године идентификовано је 164.884 или 2,68% неписмених становника Србије. Број је преполовљен у односу на попис из 2002. године. Укупно 850.000 становника, или 14 одсто становништва, нема формално образовање или има само неколико разреда основне школе. Непотпуно основношколско образовање има 677.000 становника Србије, или 11 одсто. Према последњем доступном истраживању тржишта рада (2022), само 0,8% становништва између 15 и 89 година нема формално образовање (од којих су близу 73% жене), 25,5% има завршену основну школу (од тога 59% жена), 53,4% има завршену средњу школу (од тога 47% жена) и 20,3% има високо образовање (од тога 55% жена). У 2022. години, укупно 75,9% становништва је користило рачунар у последња три месЕСа (79,2% мушкараца и 72,7% жена), док је укупно 83,5% становништва користило интернет у последња три месЕСа (85,9% мушкараца и 81,2% жена).

Истраживања из 2011. показују да 18,5% жена на селу није завршило средњу школу због притисака породице да остану да раде у домаћинству или на имању, 26% због става породице да жене не морају да стекну више нивоа образовања, 18% због недостатка финансијских средстава, а 10% због раног брака и бриге о породици. Разлике у образовним постигнућима много су израженије када се упореди одрасло становништво урбаног и руралног подручја. Подаци пописа становништва и анкете о раду указују на неповољнију образовну структуру становништва у руралним подручјима са већим удјелом лица без школе, посебно међу женама (то су углавном старије жене). С друге стране, удео лица са вишом и високом стручном спремом је знатно нижи међу сеоским него градским становништвом.

3.1.6.3. Железничка мрежа, безбедност железнице и обрасци транспорта

Дужина железничке мреже у Републици Србији је 3.333,4 km. Од тога је једноколосечно 3.044,7 km, а двоколосечно 288,7 km, док је дужина магистралних 1.744,4 km, а дужина електрифицираних 1.589,0 km, по основу Изјава о мрежи IŽS за 2023. годину, од IZS од 17.11.2021.

Слика 6: Мрежа железница Србије

Србија се железницом повезује са скоро свим суседним земљама. У железничком саобраћају, државне железнице Србије се састоје од холдинг компаније и засебних филијала за управљање инфраструктуром, путнички и теретни промет. Рад на обезбеђивању оперативне и финансијске одрживости независних оператера железничких услуга/инфраструктуре је у току. Србија редовно ажурира изјаву о железничкој мрежи. Нова методологија за наплату приступа пруги је тренутно у припреми. Потребни су даљи напори како би се осигурала пуна усклађеност и са правним тековинама ЕУ и са преговарачким оквиром Србије. Србија наставља да остварује добар напредак у отварању железничког тржишта са девет приватних теретних компанија које послују на тржишту 2020. године, али су потребни даљи напори да се обезбеди потпуно отварање железничког тржишта, укључујући издавање дозвола машиновођа и сертификата о безбедности за железничка предузећа. и међусобно признавање возног

парка. Србија је у мају 2018. усвојила нове законе о железници, безбедности на железници и интероперабилности железница, чиме је постигнут висок ниво усклађености са законодавством ЕУ о успостављању јединственог европског железничког простора. Даља побољшања у вези са капацитетом обуке, методама испита и процедурама лиценцирања још увек се чекају, као и објављивање преосталих техничке спецификације за интероперабилност. Влада Србије је у мају 2023. године дала предлог закона о изменама и допунама закона о железници, који тек треба да буде усвојен. Потребно је израдити одрживе планове одржавања железничке инфраструктуре са трошковима. Дирекцију за железнице у функцији регулаторног тела и органа безбедности треба даље јачати и спроводити њене одлуке. Железнички саобраћај се смањује по величини и улози. Укупна дужина пруга смањена је са 3.819 km у 2014. на 3.752 у 2019. години, а број одлазака путника са 6,3 милиона у 2014. на 4,8 милиона у 2018. години². Као пример, у просеку је отказано 39 одсто редовних путничких и 37 одсто редовних теретних возова током периода 2016-2018. Жељезнички саобраћај је доминантан за транспорт пољопривреде и енергената, аутомобила и компоненти, грађевинског материјала, хемикалија, опреме, хране, метала, минерала, папира и целулозе. Табела 3 приказује обим превезене робе за године 2016-2018, разврстан по врсти робе.

Figure 6: Мрежа железница Србије

Међународни саобраћај	2016		2017		2018		2019*	
	тона	%	тона	%	тона	%	тона	%
Контејнери	1,122	8.9	1,090	8.8	1,374	11.5	1,115	13.9
Празни вагони	2,338	18.6	2,174	17.6	2,073	17.3	1,300	16.2

² РЗС, 2019: 329-330

Житарице, производи млинске индустрије, житарице, семе и воће	345	2.7	394	3.2	344	2.9	356	4.4
Нафта и њени деривати	1,270	10.1	1,004	8.1	799	6.7	435	5.4
Возила	244	1.9	181	1.5	124	1	70	0.9
Метали	1,469	11.7	1,713	13.9	2,010	16.8	1,389	17.3
Расути терет, руда и минерали	3,349	26.6	3,142	25.4	2,864	23.9	2,077	25.9
хемикалије	1,520	12.1	1,710	13.8	1,489	12.4	797	9.9
Шећер, остаци и отпад из прехранбене индустрије итд.	369	2.9	383	3.1	375	3.1	143	1.8
Дрво, целулоза, папир	331	2.6	265	2.1	284	2.4	185	2.3
Грађевински материјал	97	0.8	82	0.7	99	0.8	35	0.4
Други	149	1.2	223	1.8	128	1.1	130	1.6
Укупно	12,602	100	12,361	100	11,962	100	8,032	100

Table 1: Роба превезена железницом у Србији, 2016-2018 (Извор Карго студија Железнице Србије коју је израдио конзорцијум Compass Lexecon и Karanović & Partners у име Групаације Светске банке и Комисије за заштиту конкуренције Републике Србије.

Table 4 показује да је модални помак железнице између Србије и њених суседа за масовни саобраћај

Гранични прелази	Железница %	% пута
Србија-Хрватска	25,8%	74,2%
Србија-Угарска	42,4%	57,6%
Србија-Румунија	44,3%	55,7%
Србија и Црна Гора	64,0%	36,0%

генерално прилично низак и да га треба преокренути да би се постигао већи удео у железници. Занимљиво је да је железнички модални помак релативно већи за кретања са Мађарском и Румунијом, али прилично низак за кретања са Хрватском.

Табела 2: Кретање расутог терета између Србије и њених суседа (преузето из пројекта Светске банке PAD, 2020)

Тренутно пројектовано стање железничких пруга омогућава рад возног парка од 12 t/осовини до 22,5 t/осовине, при чему је потоња максимална носивост могућа на само 1.886 km, што представља препреку за раст железничког теретног саобраћаја. Услуге су у великој мери отежане тренутним строгим режимом континуираних ограничења брзине широм мреже. Просечна брзина је ниска на 38 km/h, а мрежа има много спорих и опасних тачака.

Стопа искакања из колосека у Србији је далеко већа од сличних земаља. У 2018, стопа незгода на пружним прелазима у Србији била је 3,45 на милион воз-км, у поређењу са само 1,14 у Бугарској, 0,5 у Хрватској и 0,09 у Немачкој.

Путнички сервис тренутно немају ефикасан мултимодални интерфејс, а станице које нису реновиране деценијама не играју важну улогу у транспортном окружењу. Док су новонабављени вагони намењени особама са инвалидитетом, железничке станице нису прилагођене особама са посебним потребама или рањивим групама попут жена. И поред тога, под условом да Србија воз спроведе мере да постане тржишно оријентисана и да се изврше комплементарне инфраструктурне инвестиције, услуге железничког превоза путника ће остати кључни елемент српског транспортног система, као што је то уопштено у Европи.

Безбедност на железници

Деценије ниских и нестратешких инвестиција, застареле управљачке структуре и праксе, као и занемаривање одржавања довели су до озбиљног погоршања мрежне инфраструктуре и ниског квалитета услуга. Удео на националном тржишту путничких железница је незнатно повећан у односу на почетну линију из 2020. до децембра 2022. године, чинећи 4,8 одсто укупног путничког саобраћаја у Србији. Исто тако, стопе смртности на железничкој мрежи показују позитиван тренд пада. Међутим, безбедност на железници је и даље озбиљан изазов у Србији. Стопа искакања из колосека у Србији је

далеко већа од сличних земаља. Исклизује из шина су водећи узрок несрећа у систему (39 одсто), а следе пружни прелази (22 одсто). У 2017. години стопа незгода на пружним прелазима у Србији била је 5 на милион воз-км, у поређењу са само 1,14 у Бугарској, 0,5 у Хрватској и 0,09 у Немачкој. Ако се овај проблем не реши сада, вероватно ће се десити више несрећа и смртних случајева када се повећају брзине возова. Имплементација система управљања имовином (AMS) и система управљања безбедношћу (SMS) заједно са исплативим технологијама довешће безбедност у железничком сектору Србије на ниво упоредив са регионалним стандардима. Очекује се да ће инвестиције у пружне прелазе у првој фази ЗЈН смањити несреће за 25 процената, са више побољшања која се очекују како буду спроведене наредне фазе.

3.1.6.4. Род и родна равноправност

Од укупног становништва Србије, 51,4% су жене, а 48,6% су мушкарци. Устав Републике Србије прокламује принципе родне равноправности. Иако Устав не помиње равноправност полова у платама, чланови Закона о раду једнако третирају права мушкараца и жена, укључујући и право на једнаку плату. Такође, према одредбама овог закона, запослена жена има право на одсуство са рада због трудноће и порођаја, породилско одсуство и одсуство са рада ради неге детета, у трајању од укупно 365 дана. Ова дужина породилског одсуства се обично користи у потпуности, што га чини једним од најдужих на свету. Право на запошљавање је такође прокламовано једнаким, али ће због одредби породилског одсуства младе жене у одређеним случајевима бити дискриминисане у погледу могућности запошљавања, иако је незаконито постављати питања о породилским плановима на разговорима за посао. Ово се посебно односи на запошљавање у малим и умереним приватним предузећима.

Србија је 2021. године донела Закон о родној равноправности, који прописује обавезе органа власти и послодаваца у погледу родне равноправности и гарантује једнаке могућности при запошљавању. Изричито забрањује родну дискриминацију у свим фазама запошљавања, узнемиравање по основу пола и сексуално узнемиравање на раду и у вези са радом, као и исплату неједнаких зарада за рад једнаке вредности. Закон укључује неколико мера за подстицање послодаваца да заузму проактиван приступ неговању родне равноправности, укључујући и обавезу послодаваца са више од 50 запослених да израде годишње планове за родну равноправност и извештавају о њиховој примени.

Међутим, упркос принципима, многе жене у Србији суочавају се са изазовима комбиновања плаћеног рада и обавеза чувања деце. То би могао бити додатни узрок ниске стопе фертилитета у Србији, која је једна од најнижих у европским земљама, а просек у региону 1,48 одсто у 2020. години. Стопа запослености жена у Србији 2022. (43,2 одсто) у последњих неколико година и даље је нижа од просека ЕУ-27 (58,5%). Од свих запослених у сектору саобраћаја у Србији, 20 одсто су жене, а 80 одсто мушкарци. Слична је статистика и код појединих железничких предузећа за које су добијени подаци. На пример, Србија воз запошљава око 74 одсто (1659) мушкараца и 26 одсто (577) жена у својој радној снази.

Мерено индексом родне равноправности Европског института за родну равноправност (EIIGE), према подацима из 2021. године, вредност Индекса за Србију је 58, што је и даље значајно заостаје за просеком ЕУ-28 од 68. Најистакнутије неједнакости су у доменима новца, времена и моћи, што указује на нижи економски стандард жена, несразмерно неплаћене послове у домаћинству и бригу о породици и недовољно учешће у доношењу одлука на позицијама политичке, економске и друштвене моћи.

Учешће на тржишту рада је много ниже за жене него за мушкарце, на шта указују стопе активности, запослености, незапослености и неактивности. Такође је изражена родна сегрегација на тржишту рада, при чему су жене више концентрисане у секторима који се односе на социјалне услуге, а мушкарци у секторима производње, грађевинарства и ИКТ. Сектор саобраћаја је један од сектора са снажном родном сегрегацијом.

Србију карактерише велики број путовања жена и мушкараца, и радним данима и викендом. У Србији, просечан број путовања је 3,8 дневно, са 3,6 путовања за мушкарце и 3,9 путовања за жене (у контексту ове статистике путовања су дефинисана као једно непрекидно путовање у оквиру једног превозног средства). И мушкарци и жене путују много више током недеље него викендом. Иако разлика није велика, Српкиње и даље више путују радним данима и викендом него мушкарци. Жене су склоније понашању интермодалне мобилности, односно комбиновању два или више транспортних модалитета на једном путовању. Више од петине жена и мушкараца у узорку (23% жена и 22% мушкараца)

свакодневно комбинује различита превозна средства током једног путовања, а 20% жена и 14% мушкараца то ради 4-5 пута недељно. Комбиновање различитих транспортних средстава у једном путовању може представљати стрес.

Као иу земљама широм региона, жене и мушкарци такође имају различите специјализације на универзитету, што доприноси сегрегацији која се види на тржишту рада и разликама у резултатима тржишта рада. Жене чине 89 процената дипломираних у образовању, 75 процената у здравству и 74 процената у областима хуманистичких наука и уметности. С друге стране, оне чине само 40 одсто дипломираних инжењера, производње и грађевинарства, иако се овај проценат последњих година повећава, заједно са процентом жена које дипломирају у ИТ сектору, који је сада такође близу 35 %.

3.1.6.5. Економија и средства за живот

Трендови у сектору транспорта се одражавају на величину запослености у сектору. Број запослених у железничком саобраћају смањен је са 17.078 у 2014. на 10.207 у 2018. Већи приходи од рада највише су допринели смањењу сиромаштва у Србији 2013-17, а напори да се максимизирају могућности за запошљавање остају најважнији и одржив начин дугорочно смањити сиромаштво. Половина укупног бруто прихода домаћинства потиче од редовног запослења, а 32% потиче од пензија. Социјална заштита чини 2,5% укупних бруто прихода домаћинства. Домаћинства у доњих 40 процената расподеле прихода, са нижим степеном образовања, имају лошије резултате при запошљавању. Већа је вјероватноћа да ће сиромашни радници имати нискоквалификоване послове: 63,3 посто је запослено у основним занимањима, занатству или занимањима у примарном сектору. Домаћинства у доњих 40 процената такође мање зависе од прихода од плаћеног запослења (34 процената укупног прихода) и више од samozапошљавања (15 процената укупног прихода) него домаћинства у првих 60 процената расподеле прихода (47 и 6 процената, редом).

3.1.6.6. Рад и неформално запошљавање

Учесталост неформалног запошљавања највећа је међу најмлађом старосном групом (15-24 године), од којих је 20% неформално запослено. Учесталост неформалног запошљавања има тенденцију да опада са годинама. Ово се може објаснити ниским нивоом професионалног искуства најмлађе старосне групе. Стопе неформалне запослености имају тенденцију да поново расту за старије раднике, при чему је 21% запослених старијих од 55 година неформално запослено. Посматрано по старосној групи, младићи и старије жене су превише заступљени у неформалном запослењу.

Тржиште рада опоравило се од губитка радних мјеста након кризе. Србија је од 2014. до 2018. отворила око 240.000 нето нових радних места. Стопа незапослености је опала са близу 20 одсто у 2014. на 9,4 одсто у 2022, а стопа запослености сада премашује нивое пре кризе. Многи од нових послова били су послови са пуним радним временом у формалном приватном сектору. Недавна побољшања тржишта рада су такође била од користи женама, старијим радницима и младима. Отварање нових радних места је било најјаче у услугама и индустрији. Зарада је у сталном порасту од 2015. године, а најновија просечна нето зарада у марту 2023. у Србији износи цца. 730 EUR. Бруто и нето зарада у периоду јануар-март 2023. године, у односу на исти период прошле године, номинално су већа за 15,5%, али су реално нижа за 0,4%. Средња нето зарада за март 2023. износила је припл. 500 EUR, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.

Упркос побољшању тржишта рада, знатан број људи у Србији не ради нити тражи посао. Међу људима од 15 до 64 године ван радне снаге, стопа активности у Србији (71,4 одсто) и стопа запослености (64,5 одсто) остају далеко испод оних у суседним земљама ЕУ. Неактивност и незапосленост су још горе међу сиромашним домаћинствима: само 22,4 процента радно способних сиромашних је запослено, у поређењу са 53,0 процента радно способних несиромашних. Многи људи који траже посао су дуготрајно незапослени: 45 одсто незапослених радника чека више од годину дана да нађу посао. Србија недовољно користи свој пуни потенцијал радне снаге, док фирме захтевају више радника са одговарајућим вештинама. Са опадањем радно способног становништва због старења и иселјавања, важно је да Србија ефикасно користи своју расположиву радну снагу.

Посматрано по регионима, највећи број неформално запослених радника налази се у централној и западној Србији, а најмањи у Београду. Највеће учешће неформално запослених у укупном броју радника има Западна Србија и Шумадија (36,3%), затим Јужна и Источна Србија и подједнако Војводина (по 24%) и Београд (17,2%). Ове разлике се у великој мери могу објаснити већим уделом

пољопривредних радника ван Београда и њиховом већом склоношћу раду у неформалном сектору, као и генерално мањом изложеношћу инспекцијама рада у руралним срединама.

Од неформално запослених велика већина се налази у сектору пољопривреде (56,85% свих неформално запослених), затим у услугама (23,6%) и грађевинарству (13,9%). У осталим секторима учешће неформалног рада је мање од 5%

Стопа сиромаштва, мерена као доходак по глави становника испод стандардизоване линије сиромаштва у земљи са вишим средњим дохотком од 5,5 USD/дан у паритету куповне моћи у 2011. години, пала је са 26,7 процената у 2013. на 18,9 процената у 2019. Повећање од 1 проценат у ВДП-у био је повезан са смањењем стопе сиромаштва од око 4 процента, што је више од еластичности у суседним земљама Западног Балкана. У складу са опоравком тржишта рада, повећани приходи од рада највише су допринели уоченом смањењу сиромаштва, а затим пензије. Приходи домаћинства су порасли, а стопа сиромаштва опала због укупног економског раста и његовог снажног утицаја на домаћинства на дну дистрибуције дохотка.

3.1.6.7. Становништво у руралним подручјима

У 2021. години интерно је мигрирало 135.194 лица унутар Републике Србије. Просечна старост лица која су променила пребивалиште била је 34,7 година (35 за мушкарце и 34,5 за жене). Главни град (Београдски) и регион Северне Војводине имали су позитиван миграциони салдо у 2021. години. У 2021. години већина лица се преселила из једне општине/града у другу на истом подручју (36,3%), а најмање из једног у друго насеље у оквиру иста општина/град (28,1%). Највећи број миграционих кретања забележен је на територији београдског подручја и то 51 206 (37,9%) досељених и 47 293 (35,0%) одсељених. Миграциони салдо је позитиван у 49 српских општина, у једној је једнак нули, а у преосталих 119 општина миграциони салдо је негативан. Ово потврђује да се упркос мерама руралног развоја рурална подручја и даље боре са депопулацијом.

Економски раст је имао несразмерну корист руралним домаћинствима и домаћинствима са ниским приходима. У Србији је приход 40 одсто најсиромашнијих порастао у просеку на годишњем нивоу од 3,9 одсто између 2013. и 2017. године, више од раста прихода од 1,5 одсто за целокупно становништво. Раније су рурална подручја била посебно погођена након глобалне финансијске кризе. Између 2013. и 2017. године, са економским растом и опоравком радних места, стопа сиромаштва је смањена за 9,6 процентних поена у слабо насељеним подручјима, 6,0 и 2,9 процентних поена у средње и густо насељеним подручјима, респективно. Међутим, у слабо насељеним подручјима и даље живи више од половине сиромашних у земљи.

4. Законски и институционални оквир

4.1. Приказ

Република Србија, пошто је стекла статус земље кандидата за чланство у ЕУ, улаже велике напоре да достигне еколошке стандарде у складу са правним тековинама ЕУ. Сет еколошког правног оквира усвојен у последњој деценији допринео је да се Србија приближи жељеним еколошким стандардима. Међутим, преговарачко поглавље 27, Животна средина и климатске промене, и даље остаје технички, финансијски и административно најсложеније и најизазовније, са више од 750 различитих правних аката које је потребно израдити и усвојити и преко 10 милијарди евра инвестиција. .

Стандарди добре еколошке праксе примењују се широм земље, а напредак је посебно видљив у сектору енергетике и транспорта.

Правни, законодавни и институционални оквир за животну средину и друштво, односно друштвена разматрања у Србији заснован је на Уставу Србије, који прописује право на здраву животну средину и дужност свих, у складу са законом, да штите и унапређују животну средину. . Здравље и животна средина су такође подржани многим владиним стратегијама, међународним споразумима и Миленијумским циљевима развоја.

Еколошко законодавство у Србији има преко 100 закона и прописа. Тренутно је већина њих усклађена са директивама ЕУ и другим законодавством.

4.2. Достицање стандарда животне средине

Република Србија улаже огромне напоре да постигне добре еколошке стандарде. Сет еколошких закона усвојених у последње две деценије допринео је да се Србија приближи жељеним еколошким стандардима. Стандарди добре еколошке праксе примењују се у целој земљи, а напредак је посебно видљив у сектору енергетике и транспорта, такође и због чињенице да је неколико великих пројеката финансирано од стране различитих међународних финансијских институција, које су примениле строг еколошки систем.

4.3. Релевантн политике, закони и прописи

Заштита животне средине у Републици Србији регулисана је скупом закона и подзаконских аката, од којих су најважнији дати у Анексу 06. Комплетна листа прописа из области заштите животне средине у Републици Србији доступна је на следећој интернет страници: https://www.ekologija.gov.rs/wp-content/uploads/inspekcija/List_of_regulations.pdf

У 2015. години усвојен је Пост-цреенинг документ за транспозицију и имплементацију Поглавља 27 – Животна средина и климатске промене, који садржи прелиминарне планове и рокове, као и процену потребних финансијских средстава за постицање пуне имплементације релевантног законодавства ЕУ.

4.3.1. Устав Србије

Донетим 2006. године Устав РС прокламује владавину права и социјалну правду, принципе грађанске демократије, људска и мањинска права и слободе, равноправност и приврженост европским принципима и вриједностима и право на здраву природну средину.

Овај правни акт је релевантан јер обезбеђује право на здраву животну средину и право на добијање благовремених и свеобухватних информација о стању животне средине и њеним променама.

Закон о јавној својини

Донет 2011. године и измењен 2018. године, регулише основна начела о јавној својини и другим имовинским правима државе, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе.

Овај закон је релевантан за пројекат јер регулише режим јавне својине. Главни позитивни аспекти Закона о јавној својини су у томе што (I). децентрализује власничка права, (II). обезбеђује посебна правила за коришћење и располагање јавном имовином и (III). поставља оквир за потенцијална јавно-приватна партнерства.

4.3.2. Закон о основама имовинско-правних односа³

Релевантно за имплементацију имовинско-правних односа и идентификацију подобности донет 1990. године и измењен 2005. године („Службени лист СФРЈ”, бр. 6/80, 36/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 29/96 и „Службени лист РС”, бр. 115/2005) уређујући основне одредбе имовинскоправних односа, укључујући својинскоправну суштину, субјекте права својине, сусвојину и право заједничке својине, стицање права својине, право на приносе на ствари у својини, право својине, својину стечену противправно, односи који настају у ситуацијама када су објекти изграђени на туђем земљишту, заштита права својине, заштита посједа, престанак права својине и др. Најважније одредбе овог закона које имају значајан утицај на процес расељавања и примјену Стандарди Светске банке су одредбе које се односе на права својине стечене изградњом (за неформално изграђене објекте), одредбе о правном институту заједничке имовине супружника на имовини стеченој током брака итд..

4.3.3. Национална стратегија одрживог развоја

Релевантно за пројекат јер поставља стандарде за јавно здравље и факторе ризика за животну средину, укључујући климатске промене, отпад, хемикалије, несреће, радијацију, буку и природне катастрофе, као што су поплаве, клизишта, пожари и земљотреси.

4.3.4. Закон о водама

Релевантно за пројекат. Закон о водама („Службени гласник РС” бр. 30/10, 93/12, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон), који садржи Оквирну директиву ЕУ о водама, обухвата режиме вода, воде области управљања, одговорности за управљање водама (укључујући подзаконске прописе о водопривреди),

³ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_svojinskopravnih_odnosa.html,

активности управљања водама, ограничење права власника и корисника, водне задруге, финансирање водопривредних активности и управна инспекција за спровођење закона. Законодавство предвиђа различите подзаконске акте о водопривреди о условима водних ресурса, усклађености водних ресурса и водних ресурса.

4.3.5. Закон о заштити животне средине

Релевантно за пројекат. Закон о заштити животне средине (LEP)(„Службени гласник РС” бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 – др. закон, 72/2009 – др. закон, 43/2011 – решење КЗ, 14/2016, 76/ 2018, 95/2018 – други закон и 95/2018 – други закон Закон о заштити животне средине је тренутно главни пропис који се односи на заштиту животне средине у Србији и усклађен је са Директивом Савета 2003/105/ЕС, којом се мења и допуна Директиве Савета 96/82/ ЕС о контроли опасности од великих несрећа које укључују опасне супстанце (Севесо II директива).

Главни циљеви закона о LEP су:

- Очување и унапређење животне средине;
- Контрола и ублажавање загађења животне средине.
- Главни фокуси закона о LEP су:
- Проглашење еколошки критичних подручја и ограничења операција и процеса који се могу или не могу спроводити/покренути у еколошки критичним подручјима;
- Еколошко одобрење;
- Проглашење стандарда квалитета ваздуха, воде, буке и земљишта за различите области за различите намене;
- Проглашење стандардног ограничења за испуштање и испуштање отпада; и
- Формулисање и декларација еколошких смерница.

За спровођење Закона о процени утицаја на животну средину, уредбом Владе утврђује се листа пројеката за које је процена утицаја обавезна или може бити потребна у складу са релевантним директивама ЕУ 97/11/ЕС и 337/85/ЕЕС. Учешће јавности је такође предвиђено у свим фазама процене утицаја на животну средину. Сви подзаконски прописи су усвојени 2005. године.

4.3.6. Закон о процени утицаја на животну средину

Релевантно за пројекат. Овим законом се уређује поступак процене утицаја за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину (EIA), учешће надлежних органа и организација, учешће јавности, прекограничну размену информација за пројекте који могу имати значајан утицај на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја.

Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС” бр. 135/2004 и 36/2009) даје категоризацију индустрија и пројеката и идентификује врсте процене утицаја на животну средину које се захтевају у односу на одговарајуће категорије индустрија или пројеката.

Закон обухвата, између осталог:

- Декларација о еколошки критичним подручјима;
- Класификација индустрија и пројеката у 2 категорије;
- Процедуре за издавање коначног еколошког одобрења;
- Одређивање еколошких стандарда.

Закон о процени утицаја на животну средину такође садржи процедуре за добијање коначног еколошког одобрења од Одељења за процену утицаја на животну средину за различите врсте предложених индустрија или пројеката.

4.3.7. Закон о управљању отпадом ⁴

Релевантно за пројекат. Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС” бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016, 95/2018 и 36/2023) усклађен је са свим релевантним директивама ЕУ. Законом се уређују: врсте и класификација отпада; планирање управљања отпадом; субјекти управљања отпадом; одговорности и обавезе у управљању отпадом; организација управљања отпадом; управљање посебним токовима отпада; услови и поступак за издавање дозволе; прекогранично кретање отпада; извештавање о отпаду и база података; финансирање управљања отпадом; надзор, и друга питања од значаја за управљање отпадом.

⁴ http://www.pregovarackagrupa27.gov.rs/?wpfb_dl=109

Законом о управљању отпадом транспонована је Европска оквирна директива о отпаду (2008/98/ES са последњим изменама и допунама 851/2018/EC), Европска директива о депонијама (1999/31/ES, са изменама) кроз транспозицију у закон Србије. о управљању отпадом и/или Уредба о одлагању отпада у комбинацији са Уредбом о категоријама, испитивању и класификацији отпада, Европском директивом о амбалажи и амбалажном отпаду (1994/62/ES, са изменама и допунама транспозиције у Закон о амбалажи и амбалажи Републике Србије). Европска директива о отпадној електричној и електронској опреми (ОЕЕО) (2012/19/EU са изменама и допунама) доживела је транспоноване кроз Закон о амбалажи и амбалажном отпаду Србије у комбинацији са Правилником о листи електричних и електронских производа, Мере забране и ограничења употребе електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, методе и процедуре управљања отпадом од електричних и електронских производа.

Према Закону о управљању отпадом, управљање отпадом се састоји од скупа активности од заједничког интерЕСА које обухватају спровођење прописаних акционих планова који се спроводе у оквиру прикупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући надзор над тим активностима и одговорност за отпад. објекти за управљање и накнадна нега. Одредбе овог закона не примењују се на: 1) гасовите ефлуенте који се емитују у атмосферу; 2) земљиште (ин ситу) укључујући неископано контаминирано земљиште и објекте који су трајно повезани са земљиштем; 3) неконтаминирано земљиште и други природни материјал ископан у току грађевинских радова за који је извесно да ће се материјал користити у грађевинске сврхе, у природном стању на градилишту са којег је ископан; 4) радиоактивни отпад; 5) растеређени експлозиви; 6) фекалне материје, ако нису обухваћене ставом 2. тачка 2) овог члана; 7) слама и други природни неопасни пољопривредни или шумски материјали који се користе у пољопривреди, шумарству или за производњу енергије из те биомасе процесима или методама који не штете животној средини и не угрожавају здравље људи; 8) канализациони муљ и садржај септичких јама, осим муља из постројења за пречишћавање отпадних вода. Закон о управљању отпадом предвиђа прелазне периоде за постизање усаглашености са његовим одредбама. Основни принципи управљања отпадом предвиђени Законом су принцип „хијерархије управљања отпадом“, „принцип одговорности“, „принцип загађивач плаћа“ итд. Принцип одговорности подразумева да произвођачи, увозници, дистрибутери и продавци производа који утичу на повећање количине отпада одговорни су за отпад настао њиховим активностима. Принцип загађивач плаћа значи да загађивач сноси пуне трошкове последица својих активности. Одговорности произвођача производа произвођачу производа додељује низ општих обавеза у погледу процЕСА производње и производа. Друго, произвођач или увозник чији производ након употребе постаје опасан отпад дужан је да преузме такав отпад након употребе производа, без накнаде. Да би се придржавао, произвођач може овластити трећа лица да преузму производе након његове употребе, у име и за рачун произвођача.

Отпад се класификује према каталогу отпада. Каталог отпада је свеобухватан списак неопасног и опасног отпада класификованог по пореклу и саставу. Опасни отпад се по потреби класификује према граничним вредностима концентрације опасног материјала. Власник, односно други држалац отпада, односно оператер, дужан је да разврстава отпад на прописан начин, у складу са овим законом. Ради утврђивања састава и опасних карактеристика отпада, субјекат из става 4. овог члана дужан је да изврши испитивање опасног отпада, као и отпада који по свом пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад.

Сет подзаконских аката од значаја за управљање опасним отпадом у Србији:

- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС” бр. 56/2010)⁵;
- Правилник о отпаду са дуготрајним органским загађивачима („Службени гласник РС” бр. 65/2011). Овим правилником се прописују: списак органских загађивача, супстанци, начин и поступак управљања POP отпадом и граничне вредности концентрација POP супстанци у вези са одлагањем отпада који садржи или сам контаминиран POP супстанцама.
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС. 36/2009, 88/2010, 92/2011, 93/2012 и 25/2015), којим је транспонована Уредба (ЕС) бр. Рестрикција хемикалија (REACH) у српској регулативи;
- Наредба Владе о условима, начину и поступцима управљања отпадним уљима (Сл. гласник РС, бр. 71/2010);

⁵ http://www.srbija.rs/документс/животна_средина/Прописи/Покате.пдф

- Правилник о управљању медицинским отпадом („Службени гласник РС” бр. 78/2010);
 - Правилник о поступању са отпадом који садржи азбест („Службени гласник РС” бр. 78/2010);
 - Правилник о списку електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења употребе електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, методама и поступцима управљања отпадом од електричних и електронских производа („Службени гласник РС” бр. 99/2010, усвојен 10.01.2011.),
 - Наредба Владе о производима који након употребе постају одвојени токови отпада, образац дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњи извештај, начин и рокови достављања годишњег извештаја, обвезници плаћања накнаде, критеријуми за обрачун, износ и начин обрачуна и плаћања накнаде (Сл. гласник РС, бр. 548/2010).
 - Нацрт министарске наредбе о управљању опремом и отпадом која садржи РСВ
 - Нацрт министарске наредбе о извештавању о управљању отпадом „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији“
 - Наредбе којима се регулише прекогранични транспорт отпада су:
 - Наредбу Владе о листама отпада за прекогранични транспорт отпада и садржају и облику документа који прати прекогранични транспорт отпада и његово попуњавање
 - Наредба Владе о одређивању одређених врста опасног отпада који се може увозити као секундарна сировина
 - Министарску наредбу о садржини документације за прекогранични транспорт отпада
 - Наредбе којима се регулише третман и одлагање отпада су:
 - Наредба Владе о одобрењу услова, начина и поступка термичког третмана отпада („Службени гласник РС” бр. 102/2010)
 - Наредба Владе о одлагању отпада на депоније („Службени гласник РС” бр. 92/26010, донета 2010. године).
- Остали важни прописи за планирање управљања опасним отпадом су:
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ИД (Службени гласник РС, бр. 135/04) у српско законодавство је транспонована IPPC директива (2008/1/ЕК) и дефинисани су услови и поступак за издавање интегрисане дозволе за постројења која могу имати негативан утицај на здравље људи, животну средину или материјалну имовину, врсту инсталација, надзор и друге релевантне аспекте превенције или контроле загађења животне средине.
 - Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину (Службени гласник РС, бр. 135/04) транспонује се у законодавство Србије SEIA Директива (2001/42/ES) и представља инструмент који обезбеђује интеграцију питања животне средине у секторску политику. . Такође, регулише услове, начин и поступке спровођења стратешке процене утицаја на животну средину приликом планирања објекта. Коначно, утврђује учешће јавности у поступку SEIA.
- Србија је ратификовала:
- Ротердамска конвенција о поступку давања сагласности по претходном информисању за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини (Службени гласник РС, Међународни уговори, бр. 38/09)
 - Стокхолмска конвенција о постојаним органским загађивачима (Сл. гласник РС–Међународни уговори, бр. 42/09)
 - Базелска конвенција о прекограничном кретању опасног отпада и њиховом одлагању Службени лист СРЈ, Међународни уговори, бр. 2/99,
 - Архуска конвенција („Службени гласник РС-Међународни уговори”, бр. 38/09)
 - Протокол о регистру испуштања и преноса загађујућих материја уз Архуску конвенцију” („Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 8/1)

4.3.9 Закон о климатским променама

Релевантно за пројекат. Закон о климатским променама („Службени гласник РС” бр. 26/2021), Овим законом уређује се систем за ограничавање емисије гасова са ефектом стаклене баште (у даљем тексту: GHG) и за прилагођавање промењеним климатским условима, праћење и извештавање о стратегији. нискоугљеничног развоја и његовог унапређења, програм адаптације на промењене климатске услове, доношење стратегије нискоугљеничног развоја и програма прилагођавања на промењене климатске

услове, издавање дозволе за емисије GHG оператеру постројења, издавање сагласности за план мониторинга оператера ваздухоплова, праћење, извештавање, верификација и акредитација верификатора, административне таксе, надзор и друга питања од значаја за ограничавање емисије GHG и прилагођавање промењеним климатским условима Relevant for the project.

4.3.8. Закон о хемикалијама

Релевантно за пројекат. Законом о хемикалијама („Службени гласник РС” бр. 36/2009,88/2010, 92/2011, 93/2012 и 25/2015) уређује се интегрисано управљање хемикалијама, њихова класификација, паковање и обележавање, регистар хемикалија. и трговина хемикалијама, принципи стратешког приступа управљању хемикалијама – Заједничко тело за интегрисано управљање хемикалијама. Њиме је транспоновано законодавство ЕУ у области хемикалија које се односи на Регулативу 1907/2006/ЕС о регистрацији, евалуацији и ауторизацији хемикалија (REACH) – делимично усклађена, Уредба 757/2010 о изменама и допунама Уредбе 850/2004, Директива 2004/42/ЕС о ограничењу емисије испарљивих органских једињења (VOC) из употребе органских растварача у одређеним бојама, лаковима и производима за дораду возила, Уредба 689/2008/ЕС извоз и увоз опасних хемикалија о забрањеним и строго ограниченим хемикалијама као и Директива 67/ 548/ЕЕС о класификацији, обележавању и паковању супстанци, Директива 1999/45/ЕС о класификацији, обележавању и паковању препарата Уредба 1272/2008/ЕС о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша у складу са GHS и Уредбом 440/ 2008/ЕС о методама испитивања у складу са REACH.

Агенција за хемикалије Србије основала је национални шалтер за информисање, са циљем да пружи релевантне информације и смернице индустрији и релевантним заинтересованим странама, да одговори на њихова питања и помогне им у испуњавању обавеза из националног законодавства.

4.3.9. Закон о рударству и геолошким истраживањима

Релевантно за пројекат. Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС” бр. 101/2015 и 95/2018 – др. закон) уређују мере и активности минералне политике и начин њеног спровођења, услове и начин извођења геолошких истраживања минералних и других геолошких ресурса, истраживања геолошке средине, као и геолошка истраживања у циљу просторног и урбанистичког планирања, пројектовања. , изградња објеката и санација локалитета, начин разврставања ресурса и резерви минералних сировина и подземних вода, експлоатација резерви минералних сировина и геотермалних ресурса, изградња, коришћење и одржавање рударских објеката, постројења, машина и опреме, извођење рударских радова, управљање рударским отпадом, санација и рекултивација напуштених рударских објеката, као и инспекцијски надзор над спровођењем овог закона.

Геолошки завод Србије се истим законом оснива као појединачна организација са својством правног лица која обавља основна геолошка истраживања и друга геолошка истраживања, као и радове примењених геолошких истраживања од значаја за Републику Србију, у складу са овим законом.

4.3.10. Закон о културним добрима

Релевантно за пројекат. Закон о културним добрима („Сл. гласник РС” бр. 71/94, 52/11 – др. закон, 92/11 – др. закон) уређује систем заштите и коришћења културних добара и дефинише услове за спровођење послова заштите културних добара.

Културна добра у Србији, у зависности од физичких, уметничких, културно-историјских карактеристика, обухватају: споменике културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменитости – непокретна културна добра, уметничка и историјска дела, архивска грађа, филмска грађа и старе и ретке књиге – покретно културно добро.

У зависности од значаја, културна добра у Србији се такође разврставају на: културна добра, културна добра од великог значаја и културна добра од изузетног значаја.

Овим законом је дефинисан поступак случајног проналаска. Према члану 28. предметног закона, лице које ископава земљу или узима из воде добро под претходном заштитом ван организованих истраживања дужно је да о томе одмах, најкасније у року од 24 часа, обавести надлежну установу за заштиту културних добара и Министарство унутрашњих послова.

4.3.11. Закон о заштити од буке у животној средини

Релевантно за пројекат. Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС” бр. 36/2009 и 88/2010) транспонује се Директива ЕУ 2002/49/ЕС која се односи на процену и управљање буком у животној средини. Закон има следеће основне циљеве: успостављање, одржавање и унапређење система заштите од буке на територији Србије; и утврђивање и спровођење мера у области заштите од буке којима се избегава, спречава или смањује штетно дејство буке на здравље људи и животну средину. Гранични нивои буке су обухваћени Уредбом о дозвољеном нивоу буке у животној средини.

4.3.12. Закон о безбедности и здрављу на раду

Релевантно за пројекат. Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 101/2005, 91/2015 и 113/2017 - др. закон) уређује систем безбедности и здравља на раду у Србији. Усклађивањем овог закона са ратификованим конвенцијама Међународне организације рада и Оквирном директивом ЕУ 89/391/ЕЕС, као и посебним директивама проистеклим из Оквирне директиве, прихваћене су све смернице које из њих проистичу у форми прилагођеној националним условима. Поред овог закона, регулаторни оквир система безбедности и здравља на раду интегрисан је у неколико подзаконских аката. Правилник о превентивним мерама безбедности и здравља на раду и спречавању и сузбијању епидемије заразних болести („Службени гласник РС” бр. 94/2020) уређује превентивне мере које послодавци морају да уведу на радним местима и примењује се на сва лица на радним местима у случајевима појаве епидемије.

Одредбе овог правилника су разрађене у бројним подзаконским актима ⁶ за регулисање конкретних поступака имплементације. Укупно 8 законских аката и 55 правилника који се односе на област безбедности и здравља на раду обезбеђују примену Закона и обезбеђују циљане процедуре заштите на раду за нпр.

- рад на привременим и покретним градилиштима,
- дубоко бушење и експлоатацију сирових минерала,
- изложеност азбесту,
- рад у окружењу изложеном ризику од експлозивне атмосфере,
- мере за ублажавање опасног ризика од електричне енергије,
- Рад у каменоломима, вађењу глине, песка и шљунка,
- железнички саобраћај,
- Излагање буци, вибрацијама итд. Превентивне мере током ручног кретања терета.

4.3.13. Уредба о раду, условима рада и равноправности полова

Релевантно за пројекат. Правни оквир Србије који усмерава рад и услове рада је, уз неколико мањих недостатака, у потпуности усклађен са ESS2, пошто је Србија потписница конвенција Међународне организације рада (МОП) и Уједињених нација (УН) које информису ESS2. ⁷

Закон о раду (ЛЛ) („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017- решење КЗ, 113/2017 и 95/2018 аутентично тумачење), главни је пропис којим се усмерава радна пракса у Србији. Обезбеђује минимална права запослених као што су право на одговарајућу плату, безбедност и здравље на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета, достојанство личности и друга права у случају болести, смањења или губитка посла. способности и старости, укључујући новчану накнаду за случај незапослености за време привремене незапослености, као и право на друге облике заштите, у складу са законом и подзаконским актом, односно уговором о раду. Запослена жена има право на посебну заштиту током трудноће и порођаја. Посебна заштита гарантује се и запосленима млађим од 18 година и запосленом лицу са инвалидитетом.

Услови предвиђени овим законом обухватају и забрану директне или индиректне дискриминације у погледу услова запошљавања и избора кандидата за обављање одређеног посла, услова рада и свих права из радног односа, образовања, стручног оспособљавања и специјализације, радног места. унапређење и раскид уговора о раду на основу разлика по основу пола, рођења, језика, расе, боје коже, старости, трудноће, здравственог стања, односно инвалидитета, етничког порекла, вере, брачног

⁶Постоји 8 правних аката и 55 правилника који се односе на област безбедности и здравља на раду.

⁷ То укључује: • Конвенцију МОП-а 87 о слободи удруживања и заштити права на организовање • Конвенцију МОП-а 98 о праву на организовање и колективно преговарање • Конвенцију МОП-а 29 о принудном раду • Конвенцију МОП-а 105 о укидању принудног рада 2 Упутство – ЕСС2: Рад и услови рада • Конвенција МОП 138 о минималној старости (запослења) • Конвенција МОП 182 о најгорим облицима дечијег рада • Конвенција МОП 100 о једнаким накнадама • Конвенција МОП 111 о дискриминацији (запошљавање и занимање

статуса, породичних обавеза, сексуална оријентација, политичких или других уверења, социјално порекло, финансијски статус, чланство у политичким организацијама, синдикатима или било које друго лично својство. ZZ гарантује запосленом право на одговарајућу зараду, накнаде и повраћај трошкова, право на обуку и стручно усавршавање, обезбеђење безбедности и здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета, достојанства личности и друга права у случају болест, смањење или губитак радне способности и старост, укључујући новчане накнаде за привремену незапосленост, као и право на друге облике заштите.

Одредбе Закона о раду примењују се на све запослене који на територији Републике Србије раде код домаћег или страног правног или физичког лица (односно послодавца), као и на запослене које послодавац распореди на рад у иностранство, ако није другачије одређено. По закону.

Закон о раду се примењује и на запослене у области саобраћаја, запослене стране држављане и лица без држављанства који раде код послодавца на територији Републике Србије (Закон о раду – члан 2).

У наставку су представљени други основни закони релевантни за рад, услове рада и једнакост уопште и за раднике на Пројекту.

Закон о државним службеницима	(2005. последњи пут измењено 2022.)
Закон о мирном решавању радних спорова	(2004. последњи пут измењено 2018.)
Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености	(2009. последњи пут измењено 2017.)
Закон о запошљавању страних држављана	(2014. последњи пут измењено 2019. године)
Закон о пензијском и инвалидском осигурању	(2003. последњи пут измењено 2022.)
Закон о здравственом осигурању	(2019)
Закон о забрани дискриминације	(2009. последњи пут измењено 2021.)
Закон о спречавању злостављања на радном месту	(2010)
Правилник о понашању послодаваца и запослених у вези са спречавањем и заштитом од злостављања на раду	(2010)
Закон о заштити узбуњивача	(2014)
Закон о равноправности полова	(2021)

Законом о равноправности полова (2021) прописане су обавезе органа јавне власти, послодаваца и других физичких и правних лица у вези са родном равноправношћу. Законом су прописане мјере, инструменти планирања и извјештавања и институционални оквир за постизање родне равноправности, као и начин праћења примјене закона. Законом су дефинисане конкретне мере за постизање и одржавање родне равноправности које морају дефинисати и спроводити органи јавне власти и послодавци и које морају, између осталог, промовисати једнаке могућности у области управљања људским ресурсима и на тржишту рада, као и прикупљање родно разврстаних података и њихово достављање властима. Послодавци који имају више од 50 запослених дужни су да акционе планове за родну равноправност уврсте у своје годишње планове рада, или их јавно објаве или доставе надлежном министарству уз годишње извјештаје о њиховом спровођењу. Закон дефинише шта се не сматра дискриминацијом у области рада, запошљавања и samozapoшљавања и то укључује иницијативе за подршку запошљавању жена и предузетништву. У области рада и запошљавања, Закон гарантује једнаке могућности, као и примену мера којима се омогућава и женама и мушкарцима да остваре право на рад, у смислу доступности руководећих послова и позиција; услове за приступ запослењу или занимању, укључујући критеријуме за избор и услове запошљавања, без обзира на грану делатности и на свим нивоима професионалне хијерархије, укључујући напредовање у каријери, све облике плаћеног рада; распоређивања и промоције; радно време; флексибилно радно време због усклађивања породичних и радних обавеза мушкараца и жена, одсуствовање са посла; плаћање; услови рада; стручно оспособљавање и додатно образовање, укључујући практично радно искуство, дневни, недељни и годишњи одмор; прекид запослења; колективно преговарање; пружање

информација; социјално осигурање; трудничко одсуство, породично одсуство, трајање породичног одсуства и накнаде за време породичног одсуства; одсуство за негу детета и посебна нега детета са инвалидитетом; заштиту права на рад и у вези са радом. Казне за непоштовање одредби закона циљају, између осталих, послодавце и синдикате.

Република Србија је потписница низа важних и обавезујућих међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију по основу пола. Међу овим документима најзначајнији су документи Уједињених нација (Универзална декларација о људским правима, Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена), Савета Европе (Европске конвенције за заштиту људских права и Основне слободе, Европска социјална повеља и Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици) и Европске уније (Повеља ЕУ о основним правима).

НАПОМЕНА: Комплетна листа прописа из области заштите животне средине у Републици Србији налази се на следећем сајту: https://www.ekologija.gov.rs/wp-content/uploads/inspekcija/List_of_regulations.pdf

4.3.14. Планско и грађевинско право⁸

Релевантно за пројекат. Закон о планирању и изградњи објављен је у „Службеном гласнику РС“, број 72/09 од 03.09.2009. године, исправљен „Службени гласник бр. 81/09 (исправка), измењен решењем Уставног суда РС 64/10. (КЗ), 24/11, 121/12, 42/13 (КЗ), 50/13 (КЗ), 98/13 (КЗ), 132/14 145/14, 83/2018, 31/2019, 37/ 2019 (други закон), 9/2020 и 52/2021 и уређују питања: услови и модалитети уређења и уређења простора, израда планова генералне и детаљне регулације, уређење и коришћење грађевинског земљишта и изградња објекте, претежну употребу земљишта када је земљиште вишенамјенско, јавну употребу земљишта и друга питања од значаја за уређење простора, уређење и коришћење грађевинског земљишта и изградњу објеката. Прописује поступак за: издавање локацијских услова, издавање грађевинске дозволе, обавештење о радовима, издавање употребне дозволе, стицање услова за пројектовање, односно прикључење објекта на инфраструктурну мрежу, прибављање законских аката и других докумената издатих од носилаца јавних овлашћења потребних за изградњу објеката, односно за издавање локацијских услова, грађевинске и употребне дозволе из своје надлежности, као и за обезбеђивање услова за прикључење на инфраструктурну мрежу и за упис права власништва на изграђеном објекту и за означавање кућног броја (јединствена процедура).

4.3.15. Закон о легализацији објекта⁹

Релевантно за пројекат. Закон о озакоњењу објеката, објављен у „Службеном гласнику РС“, бр. 96/15, 83/18, 81/20 – решење КЗ и 1/23 – решење КЗ) уређује услове, поступак и начин легализације објеката, делова. објеката, помоћних објеката и других објеката изграђених без грађевинске дозволе. Обичај изградње објеката (кућа, локала, чак и стамбених зграда) или доградње помоћних објеката постојећим легалним објектима (гараже, допунски спратови на кућама или собама) без грађевинске дозволе постао је сасвим уобичајен у последњих 30 година. Владе су током година увек држале намеру да легализују све бесправно изграђене објекте уколико су изграђени на власниковом земљишту и/или уз сагласност власника, али већина објеката још увек није легализована. Без икакве сумње је да ће, уколико пројекат буде имао било какав утицај на пресељење, нека од имовине бити зграде без грађевинске дозволе, тако да одредбе овог закона могу бити важне, али у тим случајевима, оквирна политика пресењавања у смислу подобности, има предност. Овај закон сада намеће ограничења за пренос власништва за објекте изграђене без грађевинске дозволе. У складу са чланом 28, сви објекти који подлежу формалном поступку озакоњења морају у року од 6 месеци бити регистровани као такви од стране надлежног катастарског органа уз напомену да је забрањена свака комерцијална трансакција у смислу преноса власништва.

4.3.16. Закон о ванпарничном поступку¹⁰

Релевантно за пројекат. Законом о ванпарничном поступку („Службени гласник СРС“, бр. 25/82 и 48/88, измењен „Службени гласник РС“ бр. 46/95, 18/2005, 85/2012, 45/2013, 55/2014, 6/2015 и 106/2015- други закон и 14/2022) дефинише правила по којима судови одлучују о личним, породичним, имовинским и другим правима и правним интересима који се решавају у ванпарничном поступку,

⁸ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_planiranju_i_izgradnji.html, ibid

⁹ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_ozakonjenju_objekata.html

сходно Закону. У складу са овим законом, суд у ванпарничном поступку утврђује накнаду за експроприсану имовину након што утврди битне чињенице и донесе решење којим се утврђује врста и висина накнаде. Према овом закону, учесници могу закључити Уговор о врсти и висини накнаде, а суд ће на основу њиховог споразума засновати своју одлуку, ако суд утврди да споразум није у супротности са принудним прописима.

4.3.17. Закон о управном поступку¹¹

Релевантно за пројекат. Важећи закон донет 2016. године („Сл. гласник РС бр. 18/16, аутентично тумачење закона – 95/2018, 2/2023) дефинише правила и поступке које органи власти примењују приликом одлучивања о правима, обавезама или правне интересе физичких, правних лица или других странака, у оквиру управног поступка. Одлуке органа управе доносе се актом, по окончању поступка прописаног овим законом. Против решења странка има право жалбе одобрен у првом степену. Овим законом административно се уређује поступак експропријације.

4.3.18. Закон о државном премеру и катастру¹²

Релевантно за пројекат. Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“ бр. 72/2009, измењен 18/2010, 65/2013, 15/2015, 47/17, 113/17, 27/18, 41/18 - др. закон и 9/20 – др. закон) уређује стручне послове и послове државне управе који се односе на премјер земљишта, зграда и других објеката, катастар непокретности, евиденцију и упис имовине, упис посједа, упис бесправних објеката и објеката легализованих у складу са законском регулативом. Закон о озакоњењу РС, катастар водова, основни геодетски радови, адресни регистар, топографске и картографске послове, процена вредности непокретности, геодетски и катастарски информациони систем.

4.3.19. Закон о експропријацији¹³

Донет 1995. године, а усвојен 1. јануара 1996. године („Службени гласник РС“ бр. 53/95, ...20/2009, 55/2013-КЗ решење и 106/2016 – аутентично тумачење) омогућава државним институцијама да стекну имовину за пројекте за које се сматра да су од јавног интереса, уз заштиту интереса свих правних лица, чија је имовина предмет експропријације. Закон о експропријацији не користи термин "принудно пресељење", већ се користи израз "експропријација" и заснован је на еминентним овлашћењима Владе. Закон у вези са пројектом оквирне политике пресељења ће водити потенцијалну куповину земљишта и пресељење потребно за Пројекат.

4.3.20. Закон о посебним поступцима за реализацију пројекта изградње и реконструкције линеарних инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију¹⁴

Овај закон је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 9/20. Закон између осталог предвиђа посебне услове у Закону о експропријацији којим се уређује откуп земљишта за изградњу линијских инфраструктурних објеката у друмском, железничком, водном и ваздушном сектору са потенцијалом да благотворно утиче на укупан развој Републике Србије. Закон је прожет са намером да ефикасно пресече процедуру издавања дозвола и откупа земљишта. Овај закон примењује се на пројекте изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију. Изградња и реконструкција инфраструктуре јавног линијског саобраћаја (друмске, железничке, водне и ваздушне) сматрају се пројектима од посебног значаја за Републику Србију. Одлуку о признавању, односно спровођењу сваког таквог пројекта као Пројекта од посебног значаја за Републику Србију доноси Влада. Закон утврђује пројекте изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију и уређује поступак утврђивања јавног интереса за потпуну и непотпуну експропријацију и привремено заузимање непокретности потребних за потребе развоја. Закон утврђује круг потенцијалних корисника експропријације, дефинише конкретну процедуру експропријације, процедуре издавања дозвола и одобравања како би се створило окружење за ефикасну реализацију пројекта од посебног значаја за Републику Србију. У смислу овог закона, пројекти од посебног значаја за Републику Србију су пројекти изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката који утичу на укупан развој Републике Србије,

¹¹ <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-opstem-upravnom-postupku.html>, ibid

¹² <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-drzavnom-premeru-i-katastru.html>, last accessed October 9, 2019

¹³ <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-eksprijaciji.html>, ibid

¹⁴ English version of the Law available at the website of the Ministry of Construction, Transport and Infrastructure, https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/LAW%20on%20Special%20Procedures%20for%20the%20Implementation%20of%20the%20Construction%20and%20Reconstruction%20of%20Line%20Infrastructure%20Structures%20of%20Particular%20Importance%20to%20the%20Republic%20of%20Serbia_0.pdf

равномеран регионални и локални економски развој, међународни, регионални и унутрашњи, територијално повезивање, унапређење повезаности, спречавање деградације делова територије Републике Србије, обезбеђење и унапређење егзистенције становништва, друштвеног развоја и заштите животне средине, чиме се унапређује укупан животни стандард грађана Републике Србије. На поступке санације, одржавања, реновирања, модернизације и других радова на линијском инфраструктурном објекту примењују се одредбе закона којим се уређује та врста линијског инфраструктурног објекта, осим ако овим законом није другачије одређено. Новина Закона је да се за случајеве у току грађења у којима је обим радова потребно извршити ван подручја већ стеченог земљишта, то земљиште се прибавља нагодбом између власника и корисника експропријације. Ако овим законом није другачије уређено, поступак откупа земљишта уређује Закон о експропријацији.

4.3.24 Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја

Релевантно за пројекат. Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) налаже представницима јавног сектора да дају информације и одговоре на све упите у вези са својим активностима, укључујући планску документацију, дозволе, ревизије итд.

Ради остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја, у поседу органа јавне власти, овим законом се оснива Повереник за информације од јавног значаја, као самосталан државни орган, самосталан у вршењу својих овлашћења.

4.3.25. Закон о увиђају удеса у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 66/2015 и 83/2018)

Релевантно за пројекат. Овим законом уређује се истраживање незгода и тешких незгода у ваздушном саобраћају, тешких незгода, других незгода и незгода у железничком саобраћају, веома тешких поморских незгода, тешких поморских незгода, поморских незгода, тешких пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају, надлежност и овлашћења органа за спровођење истражних и истраживачких поступака, као и вршење надзора над спровођењем овог закона.

4.3.25. Закон о безбедности у железничком саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 41/2018)

Релевантно за пројекат. Овим законом уређују се услови за безбедно и несметано одвијање железничког саобраћаја у Републици Србији. Безбедност железнице, у смислу овог закона, подразумева услове које испуњава железнички систем и железнички радници, као и друге услове од значаја за остваривање безбедног и несметаног одвијања железничког саобраћаја.

4.4. Релевантне институције

Следи општи опис надлежности различитих институција укључених и релевантних за сектор животне средине. Укључене су само главне компетенције.

У сектору еколошке политике и климатских промена активан је велики број институција на националном, покрајинском и локалном нивоу.

Главни актери су следећи:

- Министарство заштите животне средине (МоЕР),
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине – PrSEP,
- Орган локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине,
- Агенција за заштиту животне средине Србије,
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,
- Министарство здравља,
- Министарство рударства и енергетике,
- Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине,
- Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања,
- Инспекторат за рад
- Инспекторат за LL
- Министарство унутрашњих послова
- Јединице локалне самоуправе и
- Јавна комунална предузећа

4.4.1. Министарство заштите животне средине

Министарство заштите животне средине је задужено за израду, преглед и праћење спровођења Националног програма за усвајање ацквис-а за поглавље 27, за праћење еколошких прописа Европске уније и припрему предлога за планирање комуникационих активности за Поглавље 27. Министарство заштите животне средине је одговорно за развој политике и регулаторног оквира који је у великој мери вођен процесом приступања ЕУ. Министарство заштите животне средине је кључна институција у сектору отпада, одговорна за креирање политике, законодавство и контролу (дозволе) и уз помоћ Агенције за заштиту животне средине Србије (SEPA). Аутономна покрајина Војводина има одговорност да управља и контролише своју територију. Практична имплементација прикупљања и управљања отпадом је поверена јединицама локалне самоуправе (коју обезбеђују Јавна комунална предузећа (ЈКП)). Министарство здравља и здравствене установе су надлежни за управљање здравственим отпадом. Министарство надлежно за енергетику и рударство такође учествује у раду подсектора управљања отпадом и одговорно је за усклађивање са Директивом 2006/21/ЕС о управљању отпадом из рударских индустрија.

Органи и субјекти надлежни за управљање отпадом су:

- Влада Републике Србије;
- Влада Аутономне Покрајине;
- Јединице локалне самоуправе (општине);
- Агенција за заштиту животне средине;
- Званично одобрене професионалне организације за испитивање отпада;
- Невладине организације, укључујући организације потрошача;
- Други органи, организације и приватни власници отпада, у складу са законом из чл. 18 – 22. Закона о управљању отпадом Републике Србије надлежност за управљање отпадом Министарства заштите животне средине (МоЕР), Аутономне покрајине (АР), локалне самоуправе јединицама самоуправе (ЈЛС) и Агенције за заштиту животне средине Србије (SEPA).

Инспекција животне средине - Одељење за управљање отпадом - врши инспекције постројења за третман отпада опасног отпада и специфичних других токова отпада (нпр. амбалажног отпада) и опште инспекције ради утврђивања усклађености са захтевима животне средине.

Министарство заштите животне средине је одговорно¹⁵ за следеће области релевантне за правне тековине ЕУ у области животне средине:

- Хоризонтална питања животне средине (EIA, SEA, учешће јавности, итд.),
- Квалитет ваздуха,
- управљање хемикалијама,
- климатске промене (искључујући техничке захтеве за возила и квалитет горива),
- заштита озонског омотача,
- управљање отпадом, искључујући радиоактивни отпад,
- заштита од великих хемијских удеса и учешће у реаговању на хемијске удесе,
- индустријско загађење,
- природа и биодиверзитет,
- квалитет воде (заштита од загађења воде ради спречавања погоршања квалитета површинских и подземних вода),
- инфраструктура за отпад и отпадне воде,
- заштита од буке животне средине.

4.4.2. Агенција за заштиту животне средине - SEPA¹⁶

То је орган управе у оквиру МоЕР. Одговоран је за:

- управљање националним информационом системом заштите животне средине и регистром загађивача, државни мониторинг квалитета воде и ваздуха и управљање националном лабораторијом,
- спровођење утврђених и усклађених програма за контролу квалитета ваздуха, површинских и

¹⁵ MEП је одговоран за: EIA, SEA, учешће јавности, приступ информацијама, еколошку одговорност, оквир за отпад, амбалажу, депонију, VEEE, батерије, PCB/PCT, POP, ELVc, RoHS (прерађен), пошилјке отпада, AAK, 4. ћерка, VOC бензин, II VOC, бензин, NEC, Стандарди о добром еколошком статусу, Подземне воде, Станишта, Дивље птице, CITES, NAGOIA протокол, Зоолошки врт, Трговина производима од фока, Увоз коже одређених младунаца фока, Замке, IED, Поглавље II – IPCC, LCP, Спаљивање отпада, VOC растварачи, Севесо III, VOC боје, Еко-ознака, EMAS, Титанијум – диоксид, MCP, REAHC, CLP, жива, азбест, биоцидни производи, PIC регулација, MMR, потрошачи Информације, ODS, F – гасови, Бука у животној средини.

¹⁶ SEPA is in charge for Quality Assurance/Quality Control

подземних вода из првог водоносног слоја и падавина, праћење, анализу и прогнозе квалитета ваздуха и воде прикупљање и интегрисање података о животној средини и обрада података у циљу израде годишњих извештаја о стању животне средине и спровођењу политике животне средине у Србији, као фокална тачка, за сарадњу са ЕЕА и EIONET-ом.

4.4.3. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MSTI)

MSTI је генерално одговоран за друмски саобраћај, путеве и безбедност саобраћаја, железницу и интермодални транспорт, ваздушни саобраћај и транспорт опасних материја, водни транспорт и безбедност пловидбе, грађевинске послове, спровођење консолидованих процедура и законодавства, просторно и урбанистичко планирање, међународну сарадњу и Европске интеграције, инспекцијски надзор и стамбено-архитектонска политика, комунална делатност и енергетска ефикасност.

4.4.4. Републички геодетски завод¹⁷

То је посебна организација која обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на:

- Геодетски послови
- Катастар непокретности и комуналних предузећа
- Управљање геопросторним подацима
- масовна процена
- Информационо-комуникационе технологије везане за геодетски и катастарски информациони систем
- Административна подршка, стратешки развој, правни послови и надзор и контрола.

4.4.5. Министарство здравља¹⁸

Министарство здравља је надлежно за:

- спровођење санитарних прописа који се односе на заштиту животне средине и биолошку безбедност,
- санитарна инспекција,
- водоснабдевање за јавну потрошњу,
- контролу и праћење санитарних услова у и на објектима и на граници и другим местима.

4.4.6. Мрежа завода за јавно здравље

Ови институти покривају:

- праћење квалитета амбијенталног ваздуха у локалним урбаним мрежама,
- праћење квалитета површинских вода за купање и површинских вода као извора за водоснабдевање,
- праћење безбедности и квалитета воде за пиће,
- праћење квалитета отпадних вода.

4.4.7. Мрежа института надлежних за рад, услове рада и БЗР

Органи надлежни за сектор рада и БЗР у смислу надзора над применом прописа о раду и БЗР су Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Управа за безбедност и здравље на раду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Полици. Инспекторат рада Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјалну политику.

4.4.8. Министарство здравља – санитарна инспекција

У оквиру Министарства здравља, санитарна инспекција је надлежна за инспекцију и надзор:

- квалитет воде јавне службе водоснабдевања
- здравствена контрола предмета опште употребе у производњи, промету и увозу, укључујући општу употребу хемикалија и производа на тржишту,
- примена ограничења и забране производње, стављања у промет и употребе хемикалија и производа за општу употребу.
- други послови у санитарној контроли.

4.4.9. Министарство финансија – Царина и Пореска управа

За граничне контроле увоза и извоза надлежна је Управа царина у Министарству финансија. У сектору животне средине обухвата граничну контролу међународне трговине заштићеним дивљим врстама и

¹⁷ RGA is the responsible for transposition and coordinating the implementation and monitoring of the INSPIRE directive

¹⁸ MoH is in charge for Bathing Water Directive and Drinking Water Directive.

да ли је трговина у складу са захтевима, правилима и прописима заштите. Релевантно за имплементацију Пројекта јер ће спроводити процедуре ослобађања од царина и пореза у оквиру Пројекта као релевантно.

4.4.10. Завод за заштиту природе Србије¹⁹

Завод је стручна установа која се углавном бави пословима заштите и унапређења природног наслеђа Србије. На националном нивоу Институт:

- доприноси имплементацији директива ЕУ о заштити природе са корпорацијом Министарства заштите животне средине,
- научни ауторитет у вези са имплементацијом CITES-а у сарадњи са CITES јединицом у МОЕР.

4.4.11. Релевантне институције на покрајинском нивоу

Владе аутономних покрајина имају одговорност за управу и контролу на својој територији. Надлежности АП Војводине, релевантне за неке од активности, према Закону о утврђивању надлежности АП Војводине (Сл. лист 99/2009, 67/2012) обухватају следеће секторе, релевантне за ацквис ЕУ у области животне средине и климатских промена:

- урбанистичко планирање, изградња и коришћење земљишта,
- ветеринарски,
- пољопривреда,
- водопривреде,
- шумарство,
- заштита животне средине (чл. 16, 25, 28) укључујући управљање природним ресурсима;
- еколошки програм у складу са националним програмима.
- инспекције и извршења,
- наплату накнада за заштиту и унапређење животне средине.

4.5. Процедура ЕИА у Републици Србији

Процедура процене утицаја на животну средину у Републици Србији у складу са Законом о процени утицаја на животну средину усклађена је са Европском ЕИА директивом (85/337/ЕЕС, 97/11/ЕС, 2003/35/ЕС и СОМ 2009/378 као кодификовано Директивом 2011/92/ЕУ).

Законом о процени утицаја на животну средину дефинисани су поступци процене утицаја за активности које могу имати значајан утицај на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину (ЕИА), потребно ангажовање надлежних органа и организација, ангажовање грађана, прекогранична размена информација за пројекте који може имати прекограничне утицаје, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја.

Процена утицаја се врши за будуће и пројекте у реализацији, промене у технологији, реконструкцију, повећање капацитета, активности затварања и декомисије и за уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину. ЕИА се примењује на секторе индустрије, рударства, производње енергије, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних услуга, као и за све пројекте који се планирају на подручјима заштићених природних добара посебне вредности. а у оквиру заштићених зона непокретних културних добара.

Влада Републике Србије (Влада Србије) усвојила је листе осетљиве на ризике²⁰:

ЛИСТ I	ЛИСТ II
--------	---------

¹⁹ INC deals with, Habitats Directives: Directive 92/43 / EEC as amended by Directive 97/62 / EC, 2006/105 / EC and Regulation (EC) 1882/2003.

²⁰

https://www.paragraf.rs/propisi/uredba_o_utvrdjivanju_liste_projekata_za_koje_je_obavezna_procena_uticaja_i_liste_projekata_za_koje_se_moze_zahtevat_i_procena_uticaja_na_zivotnu_sredinu.html

Пројекти за које је процена утицаја обавезна (Анекс 04). У питању су пројекти са значајним еколошким и друштвеним утицајима. Релевантно за пројекат, ЕИА је обавезна за изградњу главних железничких линија (нпр. станица Прокоп).	Пројекти за које може бити потребна процена утицаја (Анекс 05). За њих ће PIU или PIT-ови, према потреби, бити у обавези да поднесу Захтев за доношење одлуке о потреби за проценом утицаја на животну средину релевантној институцији. На основу исхода процеса биће издата Одлука да ли је ЕСИА потребна или не. Ово се односи на све активности које нису наведене на листи и у контексту Пројекта. може бити потребна ЕИА на основу услова и мишљења добијених од релевантних институција. У зависности од географског положаја то су Завод за заштиту природе (INP), Покрајински завод за заштиту природе (PINP), Завод за заштиту споменика културе (IPCM)
--	--

Дијаграм/дијаграм тока за националну ЕИА процедуру је приказан на слици 7 испод:

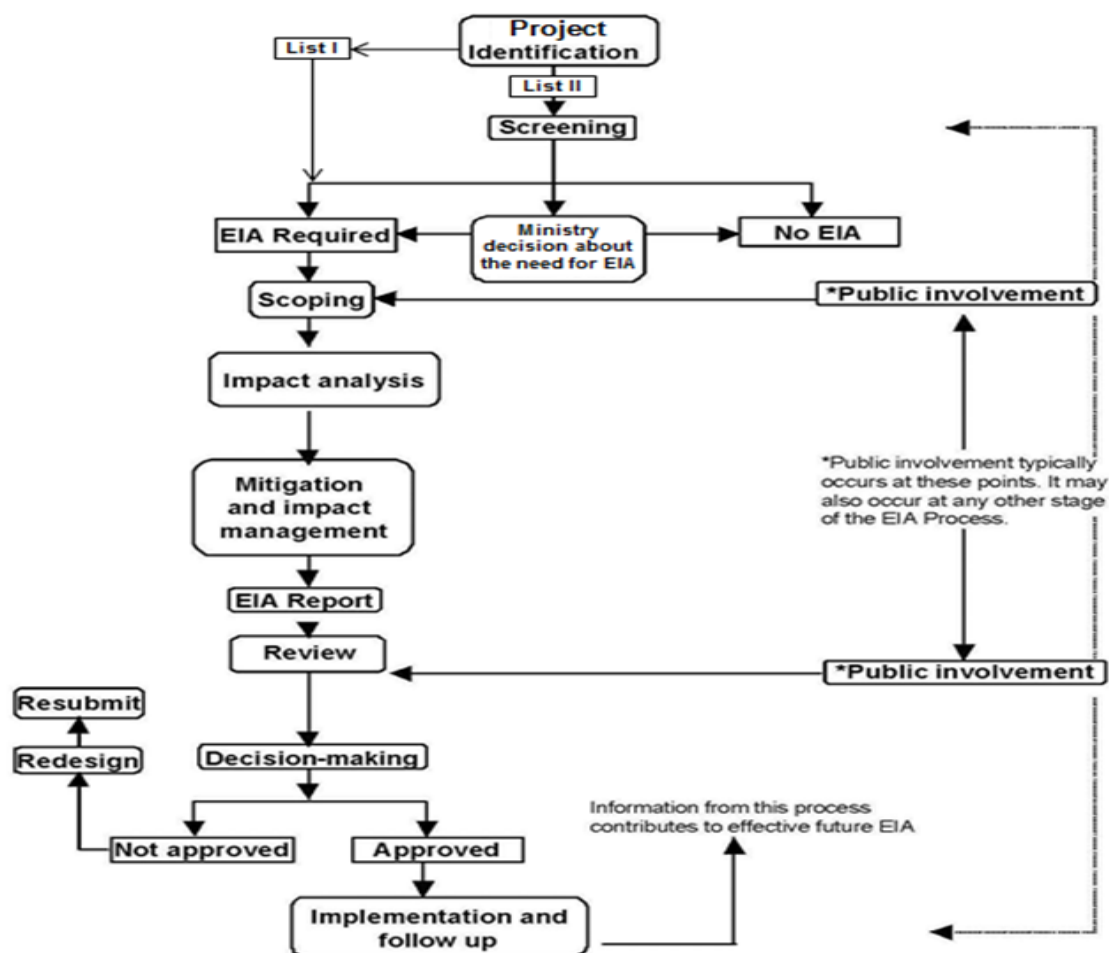

Figure 7: EIA дијаграм тока према закону земље

У оквиру компоненте 1.5 – израда техничке документације – инжењерски пројекти, процена утицаја на животну/друштвену средину, економска процена – рехабилитације и доградње железничке пруге Лапово – Краљево (77 km) биће неопходна израда ЕИА/ЕСИА .

5. ЕКОЛОШКИ И ДРУШТВЕНИ СТАНДАРДИ WB

5.1. Еколошки и друштвени оквир

Овај одељак описује кључне захтеве Светске банке релевантне за пројекат. Применљивост ових захтева на специфичне потпројекте треба проценити након што детаљне информације о таквим подпројектима буду доступне.

Светска банка (Банка) је усвојила Оквир за животну средину и социјални (2016; ESF) који је ступио на снагу у октобру 2018. ESF прецизира посвећеност Банке одрживом развоју кроз политике Банке и број еколошких и социјалних стандарда (ESS) осмишљених да подрже Зајмопримца ²¹пројекте, који имају за циљ ублажавање екстремног сиромаштва и промовисање заједничког просперитета. Еколошки и друштвени оквир Банке састоји се од три дела:

- Визија одрживог развоја
- Еколошки и социјални стандарди (ESS 1-10)
- Еколошка и социјална политика Светске банке за финансирање инвестиционих пројеката

Оквир Светске банке за животну средину и друштво (ESF) укључује Политику животне средине и социјалну политику за финансирање инвестиционих пројеката, која описује захтеве које Банка мора да поштује за пројекте које подржава кроз финансирање инвестиционих пројеката, и 10 еколошких и друштвених стандарда (ESS), који успостављају захтеви за зајмопримце да идентификују, процене и контролишу еколошке и социјалне ризике и утицаје пројеката које подржава Банка.

Стандарди ће: (а) подржати зајмопримце/клијенте у постизању добре међународне праксе у вези са еколошком и друштвеном одрживошћу; (б) помаже Зајмопримцима/Клијентима у испуњавању њихових националних и међународних обавеза у области животне средине и социјалних питања; (ц) побољшати недискриминацију, транспарентност, учешће, одговорност и управљање; (д) побољшати резултате одрживог развоја пројеката кроз стално ангажовање заинтересованих страна.

5.2. Преглед еколошких и друштвених стандарда и њихове важности за пројекат

Банка је посвећена да подржи МСТИ да дизајнира и имплементира еколошки и друштвено одрживе пројекте, као и да ојача свој капацитет PIU за процену и управљање еколошким и социјалним ризицима и утицајима пројеката. Ипак, МСТИ остаје у крајњој линији одговоран за имплементацију пројекта који је у потпуности усклађен са ESF-ом Свјетске банке. Доле примењиви стандарди животне средине и социјални стандарди одређују стандарде које ће пројекат испунити током животног циклуса пројекта:

E&S стандарди		Релевантност
ESS1	Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима	Релевантно
ESS2	Рад и услови рада	Релевантно
ESS3	Ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем	Релевантно
ESS4	Здравље и безбедност заједнице	Релевантно
ESS5	Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и недобровољно пресељење	Релевантно
ESS6	Очување биодиверзитета и одрживо управљање живим природним ресурсима	Релевантно
ESS7	Аутохтони народи/подсахарске афричке традиционално недовољно опсервиране традиционалне локалне заједнице	Не

²¹ Где год да се користи у овом документу (укључујући анексе), осим ако није другачије наведено или контекст захтева другачије, термин Зајмопримца и Зајмопримца/Клијент значиће Министарство саобраћаја, грађевинарства и инфраструктуре, односно одговарајућа Јединица за имплементацију пројекта и Тимови за имплементацију пројекта (ПИТ-ови).).

E&S стандарди		Релевантност
ESS8	Културна баштина	Релевантно
ESS9	Финансијски посредници	Не
ESS10	Ангажовање заинтересованих страна и обелодањивање информација	Релевантно
Правне оперативне политике		
ОП 7.50	Пројекти на међународним пловним путевима	Не
ОП 7.60	Пројекти у спорним областима	Не

Ове ESS-ове прате необавезујуће смернице, белешке о најбољој пракси, предлошци и контролне листе. Стандарди који се примењују на овај пројекат су детаљније описани у наставку.

5.2.1. ESS1 Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима

Процена и управљање еколошким и социјалним ризицима и утицајима или ESS1 утврђује одговорности Зајмопримца за процену, управљање и праћење еколошких и друштвених ризика и утицаја повезаних са сваком фазом пројекта који Банка подржава кроз финансирање инвестиционих пројеката, како би се постигло и друштвени исходи у складу са еколошким и социјалним стандардима (ESS).

Предлагач ће извршити еколошку и социјалну процену пројеката предложених за финансирање Банке како би помогао да се осигура да су пројекти еколошки и друштвено здрави и одрживи. Еколошка и социјална процена биће пропорционална ризицима и утицајима пројекта. Он ће дати информације о дизајну пројекта и користити за идентификацију мера и радњи за ублажавање утицаја и за побољшање доношења одлука.

Банка класификује предложени пројекат у једну од четири категорије (у зависности од врсте, локације, осетљивости и обима пројекта и природе и величине његових потенцијалних еколошких и друштвених ризика и утицаја):

- Пројекти са високим ризиком
- Пројекти са значајним ризиком,
- Пројекти са умереним ризиком,
- Пројекти са ниским ризиком.

У зависности од пројекта, низ инструмената се може користити да би се задовољили захтеви Банке за ЕА: процена утицаја на животну средину (ESIA), регионална или секторска ЕА, План еколошких и друштвених обавеза (ESCP) – материјалне мере и радње које су потребне да би пројекат постигао усклађеност са ESS-овима у одређеном временском оквиру, стратешка еколошка и друштвена процена (CESA), ревизија животне средине, процена опасности или ризика, план управљања животном и социјалном средином (ESMP) и оквир управљања животном средином и друштвом (ESMF). ЕА примењује један или више ових инструмената, или њихове елементе, према потреби. Када је вероватно да ће пројекат имати секторске или регионалне утицаје, потребна је секторска или регионална ЕА.

Стандард је релевантан. Пројекат ће финансирати физичке интервенције на рехабилитацији и реконструкцији постојеће железничке мреже. Одређени број интервенција је идентификован за активности рехабилитације, заједно са одабраним деловима саме мреже.

Овај Оквир управљања животном средином и друштвом (ESMF) је применљив на све пројектне активности и водиће процес Е&С за сваки од предложених подпројеката који ће бити дефинисани током пројекта. Процес скрининга ће укључивати Е&С упитнике/контролне листе активности, искључења и Е&С процену (такође дефинисану у Е&С прегледу ESMF-а) дефинише смернице за специфичне планове управљања животном средином и друштвом (ESMP), укључујући ESMP контролне листе и Е&С ревизије за постојеће објекте/започете пројекте. ESMF одговара на захтеве ESS1 за надзор и контролу имплементације кроз дефинисање консултација са јавношћу и заинтересованим странама, аранжмана за имплементацију, процедура праћења и извештавања и одговорности за ЕА (ESMP, ESMP контролне листе, итд.) као и за ESMF.

Радови на рехабилитацији и одржавању мањег обима ће вероватно произвести ризик и утицаје на животну средину као што су емисије прашине и буке, потенцијално загађење водних тела и земљишта, поремећаји у саобраћају и управљање већим количинама грађевинског, мешовитог и опасног отпада, укључујући делове шине и ломљеног камена и управљање опасним отпадом који је загађен из саобраћаја возова. Утицаји на природна станишта су вероватни ако се радови одвијају у осетљивим природним подручјима. Пројекат ће бити корисник великих количина необновљивих минералних ресурса као што су песак, камен и шљунак. С друге стране, не очекује се значајна потрошња енергије. До коришћења већих количина водних ресурса и производње отпадних вода може доћи уколико би се извршило чишћење уклоњеног каменог агрегата. Контролна листа ESMP и ESMP ће такође укључити одредбе о управљању свим отпадом из радова, укључујући управљање опасним отпадом који се може појавити на локацији изван радних места. Ове одредбе ће бити у складу са ESS3.

Са социјалне стране, припремљен је План управљања радом који се бави потенцијалним празнинама између српског законодавства које регулише услове рада и питања здравља на раду.

Стандард процене и управљања еколошким и друштвеним ризицима и утицајима примењује се на све пројекте које Банка подржава кроз финансирање инвестиционих пројеката. Циљ је идентификовање, евалуација и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима повезаним са сваком фазом пројекта, како би се постигли еколошки и друштвени резултати у складу са захтевима Банке. ESS 1 се такође примењује на све повезане објекте/активности које морају испунити захтеве ESS-а у мери у којој МСТИ има контролу или утицај на такве придружене објекте/активности. У оквиру ESS 1, МСТИ ће:

- Спровести процену животне средине и друштва (ESA) предложеног пројекта, укључујући ангажовање заинтересованих страна у облику ESMP, ESMP контролне листе;
- Тамо где ESA већ постоје или су у развоју, где су планиране активности већ у некој фази припреме или имплементације, биће прегледане и ревидиране у складу са тим (ако је потребно) како би се испунили захтеви ESF-а, Општих EHS смерница Групе Светске банке и железнице. EHS смернице и национални прописи.
- Предузети еколошке и друштвене ревизије за активности спроведене у ранијим фазама (за завршетак којих се тражи финансирање WB) и за започете радове. E&S ревизија може укључити неопходне структурне мере за прилагођавање климатских и геофизичких опасности имајући у виду безбедносне ризике за заједнице, као што ће бити и за станицу Прокоп. Такве ревизије ће извршити и независни консултант;
- Ангажовање заинтересованих страна и обелодањивање одговарајућих информација у складу са ESS10,
- Развити План еколошких и друштвених обавеза (ESCP) и применити све мере и радње наведене у законском споразуму, укључујући ESCP,
- Спровести праћење и извештавање о еколошким и друштвеним перформансама пројекта у односу на ESS. План управљања и праћења контролне листе ESMP/ESMP као што је дато у Анексима 09А, 09Б и 12 послужиће као основа за извештавање. Међутим, Извођачи ће користити узорак еколошког и социјалног извештаја приложеног као Анекс 14 овог ESMF документа за извештавање о E&S перформансама које ће касније верификовати надзорни инжењер преко шаблона за праћење као што је горе поменуто.
- У складу са захтевима ESF-а, спровести дужну пажњу за повезане објекте дефинисане у Потпоглављу 9.2.

Еколошка и социјална процена ће бити пропорционална ризицима (као што је дефинисано Политиком и директивама WB E&S) и утицајима пројектне активности и процениће на интегрисан начин све релевантне директне, индиректне и кумулативне еколошке и друштвене ризике и утицаје током пројекта. животни циклус, укључујући оне који су посебно идентификовани у ESS2-10. Процес процене животне средине и друштва примењује хијерархију ублажавања према којој: (а) ризике и штетне утицаје треба предвидети и у мери у којој је то могуће избегавати, док позитивни утицаји и користи за заједницу и физичко окружење треба да буду максимизирани, (б) тамо где избегавање није могуће, минимизирати или смањити ризике и утицаје на прихватљиве нивое; (ц) преостале штетне утицаје и ризике треба уклонити или ублажити на прихватљив ниво; (д) тамо где остају значајни резидуални утицаји, надокнадити тамо где је то технички и финансијски изводљиво.

5.2.2. ESS10 Ангажовање заинтересованих страна и обелодањивање информација

Ангажовање заинтересованих страна је инклузиван процес који се спроводи током животног циклуса пројекта. Када је правилно дизајниран и имплементиран, подржава развој јаких, конструктивних и одговорних односа који су важни за успешно управљање еколошким и друштвеним ризицима пројекта.

Ангажовање заинтересованих страна је најефикасније када се започне у раној фази процеса развоја пројекта и саставни је део раних одлука о пројекту и процене, управљања и праћења еколошких и друштвених ризика и утицаја пројекта.

Овај ESS се мора читати заједно са ESS1. Захтеви у вези са ангажовањем радника налазе се у ESS2. Посебне одредбе о приправности и реаговању у ванредним ситуацијама обухваћене су у ESS2 и ESS4. У случају пројекта који укључују присилно пресељење, аутохтоне народе или културну баштину, предлагач ће такође примијенити посебне захтјеве за објелодањивање и консултације наведене у ESS5 и ESS 8.

Циљеви ESS10 су: успостављање систематског приступа ангажовању заинтересованих страна који ће помоћи предлагачима да идентификују заинтересоване стране и изграде и одрже конструктиван однос са њима, посебно са странама које су погођене пројектом; да процени ниво интересовања и подршке заинтересованих страна за пројекат и да омогући да се ставови стејкхолдера узму у обзир у дизајну пројекта и еколошким и друштвеним перформансама итд.

Овај ESS препознаје важност отвореног и транспарентног ангажмана између Пројекта и заинтересованих страна у пројекту као суштинског елемента добре међународне праксе. Ефикасно ангажовање заинтересованих страна може побољшати еколошку и друштвену одрживост пројекта, побољшати прихватање пројекта и дати значајан допринос успешном дизајнирању и имплементацији пројекта.

У консултацији са Банком, развијен је План ангажовања заинтересованих страна на нивоу пројекта (PLSEP) пропорционалан природи и обиму пројекта и његовим потенцијалним ризицима и утицајима и Планови ангажовања заинтересованих страна на нивоу под-пројекта (SPSEP) за сваки под-пројекат, као релевантне, биће развијене. Ови планови се заједнички називају: SEP. PLSEP пружа смернице за SPSEP које треба припремити за групу под-пројекта сличне природе, географски суседних итд. За сваку категорију заинтересованих страна развијен је одговарајући метод ангажовања. SEP ће се користити за побољшање домета и дијалога између предузећа и корисника услуга. Такође ће обезбедити да заједнице око градилишта буду адекватно информисане и заштићене у складу са мерама ублажавања. Механизам за жалбе у вези са пројектом интегрисан је у SEP на нивоу пројекта. Пријемне тачке и детаљне информације биће дио кампање за подизање свијести и наведене у SEP-овима специфичним за под-пројекте.

2 ФАЗА пројекта Ниво SEP и ажурирања, као и SPSEP прихватљиви за Банку биће објављени уз значајне јавне консултације према потреби и биће усмерене на различите нивое заинтересованих страна на свим нивоима. Сви инструменти еколошког и социјалног управљања специфични за локацију, прихватљиви за Банку, биће објављени и консултовани пре почетка било каквих радова.

5.2.3. ESS2 Услови рада

Услови рада и рада или ESS2 препознају важност отварања радних мјеста и стварања прихода у потрази за смањењем сиромаштва и инклузивним економским растом. Предлагач може промовисати добре односе између радника и менаџмента и побољшати развојне предности пројекта тако што ће се поштено понашати према радницима у пројекту и обезбедити безбедне и здраве услове рада.

ESS2 се примењује на раднике на пројекту укључујући: раднике са пуним радним временом, скраћено радно време, привремене, сезонске раднике и раднике мигранте. Главни циљеви ESS2 су следећи: промовисање безбедности и здравља на раду, да промовише фер третман, недискриминацију и једнаке могућности пројектних радника, да заштити раднике на пројекту, укључујући угрожене раднике као што су жене, особе са инвалидитетом, деца (радног узраста, у складу са овим ESS) и радници мигранти, радници по уговору, радници у заједници и радници примарног снабдевања, по потреби, итд.

Стандард је релевантан за овај пројекат. ESS2 регулише рад и услове рада пројектних радника. ESS2 се примењује на раднике на пројекту укључујући раднике са пуним радним временом, скраћено радно време, привремене, сезонске раднике и раднике мигранте.

Термин „радник на пројекту“ се односи на:

- особе запослене или ангазоване директно од Зајмопримца (укључујући предлагача пројекта и агенције за имплементацију пројекта) да раде посебно у вези са пројектом (директни радници);
- особе запослене или ангазоване преко трећих лица за обављање послова везаних за основне функције пројекта, без обзира на локацију (радници по уговору);
- особе запослене или ангазоване од стране примарних добављача Зајмопримца (примарне снабдеваче);

- особе запослене или ангажоване на пружању рада у заједници (радници у заједници).
С обзиром на ризик који се може приписати раду и условима рада, развијен је самостални документ о процедурама управљања радом (LMP) за управљање ризицима рада и услова рада у оквиру Пројекта. LMP ће бити подвргнут јавним консултацијама и обелодањивању пре процене и биће интегрисан у тендерску документацију заједно са релевантним изјавама о усклађености (представљеним у пројекту LMP) који уговорно обавезују сваког извођача да се придржава ових процедура. GRM механизам за запослене ће морати да се успостави за радове у вези са пројектом. Сви извођачи ће усвојити Кодекс понашања за сексуалну експлоатацију и злостављање/сексуално узнемиравање (SEA/SH). Мере за смањење ризика по здравље и здравље за сваку активност биће адресиране у одговарајућој EAS, а у складу са националним законима, GIIP и WB EHS, преовлађујући строжији. OHS план је незаобилазни део ESMP-а извођача (укључујући све подизвођаче), а мере ће бити координисане са PIU и релевантном агенцијом за имплементацију.

5.2.4. ESS3 Ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем

Овај ESS поставља захтеве за решавање ефикасности ресурса и превенције и управљања загађењем током животног циклуса пројекта у складу са GIIP.

Главни циљеви ESS3 су следећи: промовисање одрживог коришћења ресурса, укључујући енергију, воду и сировине; да се избегну или минимизирају штетни утицаји на здравље људи и животну средину избегавањем или минимизирањем загађења од пројектних активности итд.

Овај стандард је релевантан, јер ће радови на одржавању који ће бити финансирани укључивати управљање одређеним количинама отпада, укључујући делове старог железничког колосека и железничких прагова, и здробљене железничке баластне стене. Делови овог отпада могу имати опасне карактеристике и њима ће се морати управљати на начин који је прописан за такав отпад, како би се загађење и ризици по људско здравље свели на минимум.

ESS3 препознаје да економска активност и урбанизација често стварају загађење ваздуха, воде и земљишта и троше ограничене ресурсе који могу угрозити људе, услуге екосистема и животну средину на локалном, регионалном и глобалном нивоу. Тренутна и пројектована концентрација гасова стаклене баште (GHG) у атмосфери угрожава добробит садашњих и будућих генерација. Истовремено, ефикасније и делотворније коришћење ресурса, превенција загађења и избегавање емисије GHG, као и технологије и праксе за ублажавање утицаја су постале приступачније и достижније.

Пројекат ће произвести одређене количине отпада (углавном од одржавања колосека, укључујући уклоњени контаминирани камени агрегат (из мазива, уља и горива) и отпадне дрвене прагове (третиране креозотом). Количина таквог отпада се у овој фази не може утврдити.

Пројекат ће такође користити значајне количине минералних необновљивих ресурса, нпр. нови камени агрегат и шљунак из позајмишта и каменолома, пЕСАк који је вероватно ископан, као и коришћење низа материјала као што су асфалт, цемент и други. У зависности од дизајна под-пројекта, може доћи до значајне употребе дрвета и хемикалија (користи се за обраду нових дрвених прагова, итд.). Пројекат неће користити значајну енергију, ван уобичајене употребе у грађевинским радовима (превоз материјала и људи, шинска механизација). У чишћењу уклоњеног каменог агрегата може доћи до коришћења већих количина водних ресурса и стварања отпадних вода.

Кроз имплементацију процедура и мера наведених у ESMF-у, ESMP-овима специфичним за локацију и контролној листи ESMP-а, MCTI ће избећи или минимизирати испуштање загађујућих материја и обезбедити усклађеност са Смерницама за животну средину, здравље и безбедност и добром праксом изградње/железнице.

Иманентна и накнадна контаминација, нарушавање и неефикасна употреба необновљивих извора енергије биће спречени пажљивим прилагођавањем и применом процедура и мера усклађених са захтевима ESF, WB EHS, националним прописима. Ове мере ће бити интегрисане у планове за ублажавање утицаја у ESMF, ESIA, ESMP специфичне за локацију и контролну листу ESMP. Постојеће ESIA (завршене у складу са националним процедурама) као и EHS Перформанце Аудит за започете пројекте (као што је изградња станице Прокоп) ће се одмерити у односу на ове мере како би се осигурало да оно што је тренутно на снази функционише у складу са захтевима Банке. EAS мере ублажавања ће такође укључити параметре и процедуре за класификацију отпада, одговарајуће руковање, складиштење, одлагање и методе третмана. Само лиценцирани каменоломи и локације за ископавање ће се разматрати за снабдевање. ESMP (самостални или као део EIAS) и ESMP контролне листе биће

укључени у тендерску и уговорну документацију. У оквиру овог пројекта неће се куповати нити користити пестициди.

ESMF укључује одељке о ефикасности ресурса и превенцији и управљању загађењем. Процена ризика и утицаја и предложене мере за ублажавање у вези са релевантним захтевима ESS3, укључујући сировине, коришћење воде, загађење ваздуха, опасне материјале и опасан отпад укључени су у делокруг ESMF-а и ESMP-а према потреби.

5.2.5. ESS4 Здравље и безбедност заједнице

Главни циљеви ESS4 су следећи: да предвиди и избегне штетне утицаје на здравље и безбедност заједница погођених пројектом током животног циклуса пројекта и из рутинских и без рутинских околности; да промовише квалитет и безбедност, као и разматрања у вези са климатским променама, у пројектовању и изградњи инфраструктуре (укључујући бране), да се избегне или сведе на минимум изложеност заједнице ризицима у вези са саобраћајем, болестима и опасним материјалима, итд.

ESS4 се бави здравственим, безбедносним и безбедносним ризицима и утицајима на заједнице погођене пројектом и одговарајућом одговорношћу Зајмопримаца да избегну или минимизирају такве ризике и утицаје, са посебном пажњом на људе који, због својих посебних околности, могу бити рањиви.

Не очекује се да ће пројекат генерисати значајан обим саобраћаја, али ће доћи до прекида шине и саобраћаја услед радова на железничким пругама. Биће потребне безбедносне процедуре за радове на (високотисним) електрификованим водовима. У случају да се радови изводе у близини насељених места, израдиће се и сходно томе пратити планови управљања саобраћајем. Управљање грађевинским отпадом и опасним отпадом потребно је вршити на начин који би заштитио животну средину и заједнице у којима је планирано одлагање. Све активности управљања отпадом такође морају укључити адекватне праксе ублажавања и рехабилитације, према потреби. Приступ радним местима биће омогућен и дозвољен само запосленима Извођача, надзорним инжењерима и на други начин овлашћеним лицима кроз сет мера информисања, упозорења и раздвајања. Мере безбедности на раду и безбедности заједнице биће укључене у ESMF, ESIA, ESMP специфичне за локацију и контролну листу ESMP, док ће постојеће ESIA за планиране активности бити прегледане и ревидиране у складу са тим (ако је потребно) како би се испунили захтеви ESF, WB EHS-а националне регулативе. Ревизија EHS учинка за започете пројекте биће процењена у односу на ове мере и затварање идентификованих недостатака како би се осигурало да постојећа инфраструктура функционише у складу са захтевима Банке.

С обзиром на то да пројекат финансира израду подпројекта и техничке документације у оквиру подкомпоненте 1.5, универзални приступ ће бити уграђен у пројекат за све релевантне под-пројекте реконструкције/санације. Штавише, E&S ревизија за све релевантне подпројекте ће укључити неопходне структурне мере за прилагођавање климатских и геофизичких опасности с обзиром на безбедносне ризике за заједнице. Изградња капацитета за климатске промене и постављање превентивних система биће укључени у развој дизајна под-пројекта.

5.2.6. ESS 5 Откуп земљишта, ограничења коришћења земљишта и недобровољно пресељење

Циљеви ESS 5 су да се избегне недобровољно пресељење или, када је то неизбежно, да се минимизира принудно пресељење истраживањем алтернатива дизајна пројекта; да се избегне принудно исељење; да се ублаже неизбежни негативни друштвени и економски утицаји стицања земљишта или ограничења коришћења земљишта: (а) обезбеђивањем правовремене надокнаде за губитак имовине по трошку замене и (б) пружањем помоћи расељеним лицима у њиховим напорима да побољшају, или барем обнове своје средства за живот и животни стандард, у реалном смислу, до нивоа пре расељавања или до нивоа који преовладава пре почетка имплементације пројекта, шта год је више; Побољшати услове живота сиромашних или угрожених лица која су физички расељена, кроз обезбеђивање адекватног смештаја, приступ услугама и објектима и сигурност поседа; Осмишљавање и спровођење активности пресељења као програма одрживог развоја, обезбеђивање довољних инвестиционих ресурса како би се омогућило расељеним лицима да имају директну корист од пројекта, како природа пројекта може да оправда; Осигурати да се активности пресељења планирају и спроводе уз одговарајуће откривање информација, смислене консултације и информисано учешће оних који су погођени.

Тамо где је присилно пресељење неизбежно, оно ће бити сведено на минимум и одговарајуће мере за ублажавање негативних утицаја на расељена лица (и на заједнице домаћина које примају расељена лица) биће пажљиво планиране и спроведене.

ESS5 препознаје да стицање земљишта у вези са пројектом и ограничења у коришћењу земљишта могу имати негативне утицаје на заједнице и људе. Стицање земљишта у вези са пројектом или ограничења у коришћењу земљишта могу изазвати економско измештање (губитак земље, имовине или приступа имовини, што доводи до губитка извора прихода или других средстава за живот). Не очекује се физичко померање. Израз „недобровољно пресељење“ односи се на ове утицаје. Пресељење се сматра недобровољним када погођена лица или заједнице немају право да одбију откуп земљишта или ограничења у коришћењу земљишта која резултирају расељавањем. Овај ESS се примењује на трајно или привремено физичко и економско расељавање које је резултат следећих врста стицања земљишта или ограничења коришћења земљишта предузетих или наметнутих у вези са имплементацијом пројекта: (1) Права на земљиште или права коришћења земљишта стечена или ограничена експропријацијом или другим принудним процедуре у складу са националним правом; (2) Права на земљиште или права коришћења земљишта стечена или ограничена путем договора са власницима имовине или онима који имају законска права на земљиште, ако би непостизање нагодбе резултирало експропријацијом или другим принудним поступцима; (3) Ограничења коришћења земљишта и приступа природним ресурсима која доводе до тога да заједница или групе унутар заједнице изгубе приступ коришћењу ресурса тамо где имају традиционално или уобичајено власништво, или препознатљива права коришћења. Ово може укључивати ситуације у којима су законом одређена заштићена подручја, шуме, подручја биодиверзитета или тампон зоне успостављене у вези са пројектом; (4) премештање људи без формалних, традиционалних или препознатљивих права коришћења, који заузимају или користе земљиште пре одређеног датума одређеног за пројекат; (5) Расељавање људи као резултат утицаја пројекта који њихово земљиште чине неупотребљивим или неприступачним; (6) Ограничење приступа земљишту или коришћења других ресурса, укључујући заједничку имовину и природне ресурсе, као што су морски и водени ресурси, дрво и недрвни шумски производи, слатка вода, лековито биље, ловишта и окупљалишта и површине за испашу и усеве;) Права на земљиште или потраживања на земљишту или ресурсима које су се одрекли појединци или заједнице без пуне накнаде; и (х) Откуп земљишта или ограничења коришћења земљишта која су настала пре пројекта, али су предузета или започета у очекивању или у припреми за пројекат.

Сам пројекат не предвиђа било какву куповину земљишта или пресељење као резултат његових директних активности. Међутим, током фазе 2, техничка помоћ (ТА) ће бити обезбеђена за студије изводљивости и евентуално дизајне потпројекта и техничку документацију. У зависности од специфичног обима ових студија изводљивости и пројекта, постоји извесна могућност да они индиректно захтевају откуп земљишта и изазову физичко и/или економско расељавање у будућности. Предузимају се мере предострожности да би се решили сви потенцијални низводни ризици и утицаји повезани са обимом и резултатима активности техничке помоћи. Због тога се покреће ESS5.

5.2.7. ESS6 Очување биодиверзитета и одрживо управљање живим природним ресурсима

Не очекује се да ће 2 ФАЗА подржати било какве значајне грађевинске активности које би могле имати негативан утицај на биодиверзитет или живе природне ресурсе. Поред тога, активности ће се спроводити у насељеним подручјима у којима се очекује да биодиверзитет неће бити присутан. Међутим, неке области које насељавају људи такође могу садржати биодиверзитет који је од значајне вредности, посебно у периурбаним подручјима. Као такав, овај ESMF ће поставити детаљне смернице о томе како најбоље проценити потенцијалне утицаје на природна и осетљива подручја, чак и ако она нису под неком врстом формалне заштите

5.2.8. ESS 8 Културно наслеђе

2 ФАЗА ће подразумевати радове на рехабилитацији, изградњи и реконструкцији уз ископавање, рушење и померање земље. Очекивани грађевински радови, међутим, биће ограничени на рехабилитацију инфраструктуре у оквиру постојећег стања (са могућношћу мањег проширења које може резултирати откупом земљишта). Због грађевинских радова, процедуре chance find-а су укључене у овај ESMF у складу са националним законским захтевима и добром међународном праксом. Стандард је такође покренут јер није познат СН статус радионица планираних за рехабилитацију и модернизацију.

Ако би било који од могућих предложених инфраструктурних радова могао имати утицаја на културно наслеђе, адекватне одредбе овог ESS-а биће интегрисане у ESMF и могу бити потребни планови за културну баштину специфични за локацију као део ESMP-а. У супротном, ESMF ће укључити одредбе о томе да се током радова не утиче на културно наслеђе.

5.2.9. ESS9 Финансијски посредници

Стандард није релевантан за пројекат јер се финансирање Банке не даје финансијским институцијама за даље позајмљивање.

5.2.10. ОР 7.50 Пројекти на међународним пловним путевима

Пројекат неће подржати никакве радове директно на међународним пловним путевима или њиховим притокама. Неће бити радова на изградњи и санацији моста. ESMF и ESMP специфични за локацију ће дати смернице за заштиту речног корита од загађења и смећа током радова у зони пловних путева. Као такви, не постоје могући утицаји на квалитет или квантитет воде у приобаљу у вези са овим радовима

5.3. **Опште смернице за животну средину, здравље и безбедност EHS)**

Ово су технички референтни документи са општим и специфичним примерима добре међународне индустријске праксе (GIIP). Када је један или више чланова Групације Светске банке укључено у пројекат, ове EHS смернице се примењују у складу са њиховим одговарајућим политикама и стандардима. Ове Опште EHS смернице су дизајниране да се користе заједно са релевантним EHS смерницама за сектор индустрије које пружају смернице корисницима о питањима EHS у одређеним индустријским секторима. WB EHSГ ће бити применљив на све пројектне активности.

5.4. **EHS смернице за железницу**

EHS Смернице за железницу су применљиве на активности које обично спроводе оператери железничке инфраструктуре посвећене путничком и теретном саобраћају. Документ је организован у две главне области, наиме железничке операције, које покривају изградњу и одржавање железничке инфраструктуре, као и рад возних средстава, као што су локомотиве и вагони; и, активности одржавања локомотива, укључујући услуге мотора, и друге механичке поправке и одржавање локомотива и вагона. EHSГ Светске банке релевантан за железнице биће применљив на све пројектне активности.

5.5. Кључни циљеви ESF-а у поређењу са националним захтевима

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
ESS 1: Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима			
Циљеви ESS 1 су: идентификовање, авалуација и управљање животним и друштвеним ризицима и утицајима пројекта на начин у складу са ESS.	Закон о процени утицаја на животну средину Уредбе и спискови	Јавне консултације о изради пројекта Процена друштвеног утицаја није потребна Активности мањег обима које можда не захтевају активности према српском закону, али захтевају ESMP, ESMP контролну листу или E&S ревизију према ESF Банке Повезани објекти нису обухваћени	Ангажовање заинтересованих страна и јавне консултације у складу са Планом ангажовања заинтересованих страна на нивоу пројекта (PSEP) и SEP специфичним за под-пројекте Спровести процену друштвеног утицаја Припремити инструменте управљања E&S у складу са WB ESF и овим ESMF.
ESS 2: Безбедности здравље на раду			
Циљеви ESS 2 су: Промовисање безбедности и здравља на раду. Промовисати фер третман, недискриминацију и једнаке могућности пројектних радника. Да заштити раднике на пројекту, укључујући угрожене раднике као што су жене, особе са инвалидитетом, деца (радног узраста, у складу са овим ESS) и радници мигранти, радници по уговору, радници у заједници и радници примарне набавке, према потреби.	Примјењиви су различити закони, политике и кодекс праксе. Ови закони и политике усклађени су са међународним стандардима, односно конвенцијама ILO и директивама ЕУ, пошто су одредбе, услови и инструменти предложени у међународним конвенцијама и директивама уграђени у Закон о раду Србије.	Недостаци су ограничени на захтев да Механизам за жалбе на рад буде доступан и на консултације са радницима о питањима везаним за здравље на раду.	Установиће се механизам жалбе за раднике на пројекту Пројектне активности ће захтијевати ангажовање директних и уговорених радника. Обе групе ће бити предмет Пројекта LMP и Смерница Светске банке за животну средину, здравље и безбедност. Од уговарача ће се тражити да развију Кодекс понашања и SEA/SH Кодекс понашања
ESS 3: Ефикасност ресурса и превенција и управљање загађењем			
Циљеви ESS 3 су генерално спровођење технички и финансијски изводљивих мера за побољшање ефикасне потрошње	Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС 135/04, 95/18) Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне	Редовно праћење није потребно. Нема захтева за поштовање GIIP	Поред поштовања националног законодавства, усвојити и имплементирати WB EHSF и GIIP и мере

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
енергије, воде и сировина, као и других ресурса. Тамо где су доступни таргетни подаци, зајмопримац ће извршити поређење како би утврдио релативни ниво ефикасности. Када је пројекат потенцијално значајан корисник сировина, поред примене захтева за ефикасност ресурса овог ESS-а, Пројекат ће усвојити мере наведене у WB EHSГ и другим GIIP за подршку ефикасном коришћењу сировина, (зајмопримац ће тражити да се смањи или елиминисе употреба токсичних или опасних сировина). Зајмопримац ће избегавати испуштање загађујућих материја или, када избегавање није изводљиво, минимизирати и контролисати концентрацију и масовни ток њиховог испуштања користећи нивое перформанси и мере наведене у националном закону или EHSГ, шта год је строже. Зајмопримац ће избећи стварање опасног и неопасног отпада. Тамо где се стварање отпада не може избећи, Зајмопримац ће минимизирати стварање отпада и поново користити, рециклирати и опоравити отпад на начин који је безбедан за људско здравље и животну средину. Тамо где се отпад не може поново користити, рециклирати или опоравити (због контаминације или другог разлога), Зајмопримац ће га третирати, уништити или одложити на еколошки	средине („Сл. гласник РС 135/04 и 25/15) Закон о водама („Сл. гласник РС 30/, 95/18) Закон о заштити и одрживом коришћењу рибарства („Сл. гласник РС 28/14 и 95/18) Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС 41/09). Закон о енергетској ефикасности (25/13) Закон о управљању отпадом Базелска конвенција о прекограничном кретању опасног отпада и њиховом одлагању Службени лист СРЈ, Међународни уговори, бр. 2/99, Архуска конвенција („Службени гласник РС-Међународни уговори”, бр. 38/09) Протокол о регистру испуштања и преноса загађујућих материја уз Архуску конвенцију		прописане у овом ESMF за постизање највиших стандарда (строжије преовлађујући). Спроводи редовно праћење имплементације и усклађености ESA.

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
прихватљив и безбедан начин који укључује одговарајућу контролу емисија и остатака који настају руковањем и прерада отпадног материјала.			
ESS 4: Здравље и безбедност заједнице			
Циљеви ESS 4 су да предвиди и избегне негативне утицаје на здравље и безбедност заједница погођених пројектом током животног циклуса пројекта из рутинских и нерутинских околности. Промовисати квалитет и безбедност, као и разматрања у вези са климатским променама, у пројектовању и изградњи инфраструктуре, укључујући бране. Да се избегне или минимизира изложеност заједнице ризицима у саобраћају и безбедности на путевима, болестима и опасним материјалима. Имати ефикасне мере за решавање ванредних догађаја. Да се осигура да се заштита особља и имовине спроводи на начин који избегава или минимизира ризике за заједнице погођене пројектом.	Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС” бр. 72/2009, 81/2009 - исправка, 64/2010 - одлука КЗ, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука КЗ, 50/2013 - одлука КЗ, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019-др.закон и 9/2020) Уредба о безбедности и здрављу на раду на градилиштима Закон о путевима („Службени гласник РС” бр. 41/2018 и 95/2018) Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС” бр. 41/2009) Правилник о техничким стандардима за универзални приступ („Службени гласник РС 22/2015) Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018 и 87/2018 – др. закон	У суштини, јаз између националних захтева и ESS није значајан. Међутим, биће потребне мере за ублажавање и превенцију у облику планова управљања Извођачем специфичних за локацију. У случају да се у оквиру ESF-а и националних захтева открију двоструки стандарди, преовладаће строжији стандарди.	Иако пројекат има за циљ да побољша животе раније погођених заједница, потребно је осигурати да активности Пројекта не изазивају нежељене негативне последице по заједнице. Извођачи ће припремити планове као што су (али не ограничавајући се на): Политика здравља и безбедности (HSP); Релевантне процедуре и референце на Методу, припрема свих делова Плана управљања H&S у грађевинарству (OHS, план безбедности заједнице, план управљања саобраћајем, план безбедности опасних материја, програм обуке, приправност и реаговање у ванредним ситуацијама итд.)
Мере за превенцију и ублажавање буке треба применити тамо где предвиђени или измерени утицаји буке из пројектног објекта или операција Прелазе применљиве	Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС” бр. 36/2009, 88/2010). Један број правилника, уредби у функцији спровођења Закона.	Србија има добар ниво усклађености са правилима ЕУ о буци, али примена је у раној фази	Пожељни метод за контролу буке из стационарних извора је спровођење мера контроле буке на извору.

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
смернице за ниво буке на најосетљивијој тачки пријема.			Опције смањења буке које се разматрају као додатак националним захтевима су оне дате у WB EHS
ESS 5: Ограничења у коришћењу земљишта и принудног пресељења			
Циљеви ESS 5 су: Избећи недобровољно пресељење или, када је то неизбежно, минимизирати недобровољно пресељење истраживањем алтернатива дизајна пројекта. Да би се избегло принудно исељење. Да би се ублажили неизбежни негативни друштвени и економски утицаји стицања земљишта или ограничења коришћења земљишта: (а) обезбеђивањем правовремене надокнаде за губитак имовине по трошку замене и (б) пружањем помоћи расељеним лицима у њиховим напорима да побољшају, или барем обнове своје средства за живот и животни стандард, у реалном смислу, до нивоа пре расељавања или до нивоа који преовладава пре почетка имплементације пројекта, шта год је више. Побољшати услове живота сиромашних или угрожених лица која су физички расељена, кроз обезбеђивање адекватног смештаја, приступ услугама и објектима и сигурност поседа.	Закон о експропријацији и Закон о посебним поступцима за реализацију пројекта изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију је основни закон којим се регулише откуп земљишта коришћењем еминентног домена.	Недостаци између националних законских одредби су у домену инструмената пресељења специфичних за локацију, социо-економских истраживања, компензације неформалних власника и корисника, праћења друштвеног учинка и захтева за припрему извештаја о завршетку који верификује спровођење мера ублажавања и предвиђа корективне мере. ако је потребно.	ESS 5 ће имати предност. RPF је припремљен у складу са ESS 5. Ревизије пресељења ће бити припремљене за откуп земљишта или ограничење коришћења земљишта које је извршено у очекивању Фазе 2 пројекта (подложно процени према ESS 5). RP ће бити припремљени и имплементирани тако да покрију сваки јаз. Објављен датум прекида. GM основан. Адекватан надзор на месту.
ESS 6: Очување биодиверзитета и одрживо управљање живим природним ресурсима			
•За заштиту и очување биодиверзитета и станишта. •Применити хијерархију ублажавања и приступ предострожности у	Очување биодиверзитета идентификовано је као један од приоритета Србије за заштиту	Постоје празнине између ESS 6 и националних закона у погледу захтева без нето	Критеријуми еколошког и социјалног скрининга ће прегледати релевантне ризике и

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
дизајнирању и имплементацији пројеката који би могли да утичу на биодиверзитет. •Промовисати одрживо управљање живим природним ресурсима. • Подржати средства за живот локалних заједница, укључујући аутохтоне народе, и инклузивни економски развој, кроз усвајање пракси које интегришу потребе очувања и развојне приоритете	животне средине у Влади Србије. Законом о заштити природе („Сл. гласник РС” 36/2009. 88/2010, 91/2010 испр. 14/206) уређује се заштита и очување природе и биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине.	губитка/нето добити који се односе на природна и критична станишта.	применити хијерархију ублажавања. Критеријуми еколошког скрининга ће обезбедити да ниједна активност са потенцијалним значајним негативним утицајем не буде квалификована за финансирање у природним осетљивим или критичним стаништима. Када се разматрају активности у модификованим стаништима, пројекат ће укључити консултације са спонзорима заштићених подручја, националним и локалним старатељским институцијама и релевантним заинтересованим странама, укључујући локалне заједнице и невладине организације. Тамо где је потребно, планови управљања биодиверзитетом специфичним за локацију биће прегледани, ажурирани и/или развијени. Током припреме и имплементације потпројеката биће предузете различите радње како би се избегли негативни утицаји. Приликом израде ESMP докумената

ESF Циљеви	Национални закони и захтеви	Пропусти	Мере
			специфичних за локацију стећи ће се предуслови релевантних институција и прописати мјере ублажавања. Надзор над пројектом ће контролисати реализацију захтјева предмета
ESS 8: Културна баштина			
Циљеви ESS 8 су: Заштита културног наслеђа од штетних утицаја пројектних активности и подршка његовом очувању. Обратити се културном наслеђу као интегралном аспект одрживог развоја. Промовисати смислене консултације са заинтересованим странама у вези са културним наслеђем.	Закон о културним добрима („Службени гласник РС 71/94, 52/11, 99/11, 6/20, 35/21 и 129/21). Овим законом уређује се систем заштите и коришћења културних добара и утврђују се услови за обављање послова заштите културних добара.	Постоје празнине између ESS 8 и националних закона у погледу нематеријалног културног наслеђа.	Неће се одвијати активности које могу утицати на заштићено културно наслеђе. Клаузула о могућим налазима ће ући у све ESA за под-пројекте.
ESS 10: Ангажовање заинтересованих страна и обелодањивање информација			
Циљеви ESS 10 су: Успоставити систематски приступ ангажовању заинтересованих страна који ће помоћи Зајмопримцима да идентификују заинтересоване стране и изграде и одрже конструктиван однос са њима, посебно са странама које су погођене пројектом. Да процени ниво интересовања и подршке заинтересованих страна за пројекат и да омогући да се ставови заинтересованих страна узму у обзир у дизајну пројекта и еколошким и друштвеним перформансама.	Обавезе ангажовања грађана Републике Србије не проистичу из једног самосталног закона или уредбе. Међутим, препознавање значаја ангажовања грађана уграђено је у правни систем и јасно препознато у обавезним процедурама предвиђеним појединачним законима.	Док сви акти прецизирају право на приступ информацијама у посједу јавних власти, ESS препознаје важност отвореног и транспарентног ангажмана у односу на дионике пројекта од стране пројекта	SEP Припремљен за фазу 2 пројекта. SEP-ови специфичних за под-пројекте у складу са PSEP-ом припремљени прије него што су активности спроведене и адекватно имплементирани.

6. УПРАВЉАЊЕ ЕКОЛОШКИМ И СОЦИЈАЛНИМ РИЗИЦИМА

Класификација ризика према WB

Као део еколошких и друштвених процедура, систем категоризације за потпројекте са јасно дефинисаним категоријама ризика у складу са ESF. Категоризација ризика ће дати информације о обиму и природи еколошке и социјалне анализе и управљања ризиком активности и потпројеката. Узорци категорија ризика и мера за ублажавање су наведени у Анексу 3 (обим и природа активности еколошке и социјалне анализе и управљања ризиком њених потпројеката).

Банка све пројекте сврстава у једну од четири следеће групе, и то:

- Висок ризик
- Значајан ризик
- Умерени ризик
- Низак ризик.

Општа класификација ризика доступна је у Анексу 14

Да би се одредила одговарајућа класификација ризика, следећа питања су и биће узета у обзир:

- Врста, локација, осетљивост и обим пројекта,
- Природа и величина потенцијалних еколошких и друштвених ризика и утицаја, као и
- Капацитет и посвећеност зајмопримца (укључујући било коју другу агенцију одговорну за имплементацију пројекта) да управља еколошким и друштвеним ризицима и утицајима на начин у складу са ESS.
- Друге области ризика које могу бити релевантне за спровођење мера и исхода за ублажавање ES.

Друге области ризика такође могу бити релевантне за спровођење мера, као и за резултате мера за ублажавање утицаја на животну средину и друштво, у зависности од конкретног пројекта и контекста. Они могу укључити правни и институционални оквир и снагу његове имплементације и надзора, природу ублажавања и предложену технологију, управљачке структуре и законодавство, као и разматрања у вези са стабилношћу, конфликтом или безбедношћу.

Укупна класификација еколошког и социјалног ризика за фазу 2 пројекта је умерена.

Свака активност која ће се финансирати у оквиру Фазе 2 пројекта идентификована и која треба да буде идентификована (примерна листа дата у Анексу 01) биће проверена у односу на критеријуме подобности и захтеве политике ESF коришћењем информација Упитника за еколошки и друштвени скрининг који се налази у Анекс 3 по редоследу приоритета како је наведено у алгоритму за доношење одлука датом у дијаграму тока под-пројекта ESA.

На основу критеријума подобности које је усагласила и проверавала Светска банка, било која активност и под-пројекти класификовани као „високо ризични“ неће бити квалификовани за финансирање у оквиру Пројекта.

6.1. Придружене активности

Еколошка и социјална политика Светске банке за финансирање инвестиционих пројеката такође захтева примену ЕСС-а на придружене објекте. Повезани објекти ће испунити захтеве ESS, у мери у којој Зајмопримац има контролу или утицај на такве повезане објекте. Банка ће захтевати од Зајмопримца да докаже у којој мери не може да врши контролу или утицај на повезане објекте пружањем детаља о релевантним разматрањима, која могу укључивати правне, регулаторне и институционалне факторе. Израз „Повезани објекти“ означава објекте или активности које нису финансиране као део пројекта и, по оцени Банке, су: (1) директно и значајно повезане са пројектом; и (2) спроведено, или планирано да буде спроведено, истовремено са пројектом; и (3) неопходно да би пројекат био одржив и не би био изграђен, проширен или спроведен да пројекат није постојао. Да би објекти или активности били придружени објекти, они морају испунити сва три критеријума. Да ли објекти које не финансира Светска банка спадају

у ову категорију или не, прво ће бити процењено, и ако је то случај, спроведена адекватна Е&С дилIGENCE и припремљени/или примењени Е&С инструменти за управљање ризицима у складу са ЕЕСФ

7.2. Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима

У циљу решавања ризика, припремљени су следећи инструменти за управљање ризиком: (1). Овај Оквир управљања животном средином и социјалним питањима (ESMF), (2) План ангажовања заинтересованих страна на нивоу пројекта (PSEP); (3) Процедуре управљања радном снагом (LMP) припремљене као самосталан документ пропорционалан ризику у вези са радом и (ив) Оквир политике пресељења (RPF). ESMF покрива и интегрише применљиве ESF стандарде и Смернице Светске банке за здравље и безбедност и Смернице за животну средину, здравље и безбедност за железницу и GIIP.

ESMF обезбеђује контролне листе за скрининг које помажу да се одреди ниво ризика активности, као и када су потребни планови управљања специфичним за локацију (ESMP) или ESMP контролне листе, развијене у складу са ESS-овима, Општим EHS смерницама Светске банке и EXC смерницама за железницу као као и национална регулатива. Тамо где ESIA и ESMPs већ постоје или су у развоју, где су планиране активности већ у некој фази припреме или имплементације, они ће бити прегледани и ревидирани у складу са тим (ако је потребно) како би се испунили захтеви ESF-а, Опште EHS смернице Групе Светске банке, и Железничке EHS смернице и национална регулатива.

Образац за ESMP контролну листу за модернизацију железнице дат је у Анексу 12 овог документа.

6.2. Процена и управљање еколошким и друштвеним ризицима и утицајима

У циљу решавања ризика, припремљени су следећи инструменти за управљање ризиком: (1). Овај Оквир управљања животном средином и социјалним питањима (ESMF), (2) План ангажовања заинтересованих страна на нивоу пројекта (PSEP); (3) Процедуре управљања радом (LMP) припремљене као самосталан документ пропорционалан ризику у вези са радом и (ив) Оквир политике пресељења (RPF). ESMF покрива и интегрише применљиве ESF стандарде и Смернице Светске банке за здравље и безбедност и Смернице за животну средину, здравље и безбедност за железницу и GIIP.

ESMF обезбеђује контролне листе за скрининг које помажу да се одреди ниво ризика активности, као и када су потребни планови управљања специфичним за локацију (ESMP) или ESMP контролне листе, развијене у складу са ESS, Општим EHS смерницама Светске банке и EHS смерницама за железницу као као и национална регулатива. Тамо где ESIA и ESMP већ постоје или су у развоју, где су планиране активности већ у некој фази припреме или имплементације, они ће бити прегледани и ревидирани у складу са тим (ако је потребно) како би се испунили захтеви ESF, Опште EHS смернице Групе Светске банке, и Железничке EHS смернице и национална регулатива.

Образац за ESMP контролну листу за модернизацију железнице дат је у Анексу 12 овог документа.

6.3. Еколошки и друштвени преглед (корак о корак)

За пројекте који укључују више подпројеката, захтеви Светске банке укључују обавезну ревизију адекватности локалних еколошких и социјалних захтева релевантних за потпројекте, као и процену капацитета Зајмопримца да управља еколошким и социјалним ризицима и утицајима таквих подпројеката, посебно капацитета Зајмопримца. да (1) врши скрининг потпројеката; (2) обезбеди потребне стручњаке за спровођење еколошке и социјалне процене; (3) прегледа налазе еколошке и социјалне процене за појединачне потпројекте; (4) спроводи мере ублажавања; и (5) прати утицај на животну средину и друштво током имплементације пројекта. Светска банка захтева да се спроведе одговарајућа еколошка и социјална процена потпројеката, и припреми и имплементира такве потпројекте Потпројекте са умереним ризиком и ниским ризиком, у складу са националним законом и свим захтевима ESS које Банка сматра релевантним за такве потпројекте развијањем и праћењем процедура како би се осигурала имплементација ESF и прописа. Уколико је потребно, пројекат може предвидети мере за даље јачање капацитета Зајмопримца. Значајни и високоризични пројекти ће бити прегледани и искључени из финансирања.

PIU ће осигурати да управљање животном средином буде саставни дио планирања, дизајна, имплементације и рада и одржавања подпројеката. PIU ће прегледати, пратити и извештавати о

еколошком и социјалном учинку, националном законодавству и усклађености са ЕСФ-ом у оквиру сваког потпројекта, осигурати ефикасну примјену мјера како је дефинисано у инструментима управљања специфичним за локацију, укључујући ESMF.

Сваки потпројекат и његове активности морају бити подвргнуте еколошкој и социјалној процени у складу са овим ESMF, а самим тим и ESF који интегрише активности ангажовања заинтересованих страна, укључујући консултације и повратне информације, укључујући активности техничке помоћи.

Еколошка и социјална процена ће пратити процес од 5 корака како би се идентификовали ризици повезани са специфичним под-пројектима, издвојила свака високоризична активност, идентификовали потенцијални утицаји и дефинисале мере које имају за циљ да спрече или минимизирају негативне утицаје и одреди врсту потребног инструмента управљања да испуни стандарде пројекта.

КОРАК 1: Провера потпројекта и класификација ризика

еколошки и друштвени скрининг (ESSS) који се налази у Анексу 03 биће ажуриран за специфичне пројекте ако буде потребно, и **биће попуњени од стране PIT-** а јер ће вероватно имати поседовање или приступ најрелевантнијим информацијама потребним за адекватан скрининг, под вођством стручњака за животну средину и јавну комуникацију, социјалног и грађанског ангажовања PIU-а . Међутим, PIU је на крају одговорна за процес скрининга. Када ESSS буде на задовољавајући начин завршен (искључујући значајне и високоризичне активности и друге неприхватљиве активности), **PIU и стручњак за животну средину и друштво и ангажовање грађана ће поднети документ и извештај E&Скрининга WB заједно са предложеним одлука о категорији потпројекта/активности.** За коначну одлуку потребна је сагласност Светске банке.

Питање еколошког и социјалног скрининга састоји се од четири дела:

(1) **Административни и институционални подаци:** обухватају наративни део који карактерише пројекат, укључујући административне и институционалне податке, и кратак опис техничког садржаја пројекта, као и локацију потпројекта. Овај део може да садржи до две странице текста. Прилози за све додатне информације могу се по потреби допунити.

(2) **Критеријуми подобности пројекта:** укључују питања која би требало да помогну у одређивању да ли је пројекат у питању квалификован за финансирање.

(3) **Основне информације о предложеном потпројекту, и**

(4) **Информације о пројекту релевантне за утицаје и ризике:** укључују серију питања о потенцијалним негативним утицајима на животну средину и друштво која покривају све ESS 1-10, са два могућа одговора: „да“ или „не“.

Сви потпројекти за које постоји вероватноћа да ће имати значајне, разноврсне и/или дугорочне штетне утицаје на људско здравље и природну животну средину, чија је величина значајна или је тешко одредити у фази идентификације потпројекта, класификовани су као „значајан ризик“ или „високи ризик“. ” потпројекти. Постојеће EIA, припремљене у складу са националним прописима, подлежу ревизији и по обиму и по суштини и биће ревидиране ако је потребно ако преглед покаже неусаглашеност са ESF и EHSF Светске банке.

Након прегледа ESSS, скрининг ће довести до тога да пројекат буде класификован у једну од следећих категорија (ова табела треба да се чита заједно са сликом 10: Дијаграм тока подпројекта ESA) (детаљне карактеристике ризика као што је дато у Анексу 14) :

Категорија	Ниво ризика	Одлука
1	ниског ризика (са занемарљивим еколошким и друштвеним утицајима за које није потребна процена утицаја на животну средину)	Подобан за финансирање. Није потребна додатна еколошка и социјална процена
2	умереног ризика (очекује се да пројекат буде управљив, лак за предвиђање, привремен и од локалног утицаја)	Подобан за финансирање. Неопходно је да PIU изради Контролну листу ESMP или ESMP . Јавне консултације су обавезне.
3	значајног ризика (са потенцијалним и веома значајним или неопозивим утицајем на животну	НЕ испуњава услове за финансирање.

Категорија	Ниво ризика	Одлука
	средину и друштво, чију је величину тешко одредити у фази идентификације пројекта)	
4	високог ризика (вероватно ће имати веома значајне, разноврсне и/или дугорочне штетне утицаје на људско здравље и природну животну средину, чију је величину тешко одредити у фази идентификације потпројекта. Ови утицаји такође могу утицати на подручје шире од подпројектне локације Мере за ублажавање таквих ризика по животну средину могу бити сложене и скупе. Посебно за овај пројекат, али не ограничавајући се на, активности високог ризика укључују: Изградња значајних нових железничких линија (нове трасе); Изградња малих нових водова као што су обилазнице, прикључци и сл. у осетљивим и вредним природним подручјима, који изазивају фрагментацију станишта; Други који изазивају значајан негативан утицај на осетљива и вредна природна подручја.	Не испуњава услове за финансирање.

Упитник за еколошки и социјални скрининг је приложен као Анекс 03 овог ESMF документа.

Пре процене, PIU припрема извештај о скринингу, који је предмет одобрења од стране стручњака за заштиту животне средине и комуникације Светске банке, стручњака за друштвено ангажовање и ангажовање грађана, који потврђује ризик.

КОРАК 2: Припрема подпројекта

PIU/PIT припрема неопходну документацију за имплементацију под-пројекта, укључујући техничку документацију (ово ће укључивати пројектна рјешења осјетљива на климу, изградњу капацитета и инсталирање превентивних система). за финансирање потпројекта укључујући технички опис потпројекта, дозволе и сагласности издате од надлежних органа у вези са реализацијом потпројекта као и временски распоред радова.

КОРАК 3: Припрема и објављивање ESIA, ESMP и контролне листе ESMP и јавне консултације

ESMP или контролну листу ESMP (за потпројекте „умереног ризика“) треба да припреми за сваки појединачни потпројекат, пре процедуре надметања, од стране PIU стручњака за животну средину и јавну комуникацију, друштвено ангажовање и ангажовање грађана, и биће предмет прегледа и одобрење WB.

ESMP/ контролна листа ESMP и E&S ревизорски извештаји ће бити јавно објављени и јавне консултације ће бити спроведене. Документи ће бити објављени на веб страницама PIU/MCTI и веб страницама локалних општина. Одговорност PIU/PIT је да организују објављивање предметних докумената, објављују позиве за јавне консултације у медијима и на нивоу локалних општина, припремају и обављају презентацију под-пројекта и њихових еколошких и друштвених аспеката у складу са нивоом пројекта SEP. Уз документацију биће објављен и позив за јавну расправу (е-формат и штампани медиј), а коментари се подносе електронским путем и писаним путем у јасно одређеном року (минимум две недеље). Штампане копије се стављају на располагање у просторијама IZA и на другим локацијама по потреби. До краја периода за објављивање, састанци јавних консултација за ESA ће се одржати,

позивајући заинтересоване стране и ширу јавност да проактивно учествују. Састанак јавних консултација за ESMP контролне листе биће договорен у каснијој фази са Светском банком.

Сви коментари и питања биће обрађени и заједно са повратним информацијама укључени у коначну верзију процене утицаја на животну средину (ЕА, што значи ESMP, контролна листа ESMP, Е&S ревизија) и унети у записник са састанка. Објављивање и консултације ће бити вођени пројектним PSEP-ом и наредним SEP-овима и узети у обзир потенцијална ограничења традиционалног ангажмана.

PIU ће поднети такав коначни документ са потврдом о поновном објављивању и где документима може да се приступи WB.

КОРАК 4: Интеграција ESMP-а и контролне листе ESMP-а у тендерску документацију

ЕА (ESMP, контролна листа ESMP) ће бити припремљени пре лицитирања радова и PIU ће бити одговоран да интегрише коначну верзију у тендерску документацију за одабране подпројекте и у уговоре за њихово извршење који ће бити потписани са изабраним извођачима радова. Уговори ће наметнути обавезу Додаваца да се придржава захтева наведених у ЕА. Од извођача радова ће се тражити да покажу да су све мере ублажавања узете у обзир како би се обезбедила имплементација потпројекта на еколошки и друштвено прихватљив начин.

Стандардна тендерска документација WB за набавку радова садржи клаузуле за побољшање еколошких, друштвених, здравствених и безбедносних перформанси. Додатни узорци клаузула које треба укључити у Посебне услове, укључујући захтеве за ESHS особље како би се обезбедила успешна имплементација ESMP од стране Извођача, приложени су у Анексу 17 овог ESMF документа.

КОРАК 5: Имплементација, надзор пројекта, праћење и извештавање

Спровођење мера ублажавања и мониторинг животне средине и друштва је обавеза Извођача у складу са ESMP и Контролном листом ESMP. Инжењер **надзора** (у складу са Стандардним условима уговора (тј. FIDIC жута књига и FIDIC Црвена књига или MDBN Хармонизовано издање (ружичаста књига) и специјалисти PIU)), **пored** осталих рутинских активности, надгледаће Извођачеву околину и Друштвени утицај и провера усклађености са Е&S инструментима. **Укупна одговорност за имплементацију и усклађеност лежи на МСТИ (PIU)** PIU (Е&S специјалисти) ће извештавати о имплементацији ЕА и Е&S (ESF, национални прописи и EHS) усклађености WB у току Извештаја, док ће извештавање ЕА о имплементацији под-пројекта бити тромесечно, осим ако се другачије не договори са стручњацима за Е&S WB.

Стручњаци PIU Е&S ће редовно надгледати радове и прегледавати месечне извештаје, предлагати корективне мере када је то потребно (када се евидентира неусаглашеност) и обезбеђивати њихово спровођење. У случају да Извођач не спроведе корективне мере и/или отклони пријављене Е&S неусаглашености, ЈП и Светска банка могу да обуставе радове или обуставе плаћања док се Е&S усаглашеност поново не успостави.

6.3.1. Повезани објекти

Еколошка и социјална политика Светске банке за финансирање инвестиционих пројеката такође захтева примену ESS на придружене објекте. Повезани објекти ће испунити захтеве ESS, у мери у којој Зајмопримац има контролу или утицај на такве повезане објекте. Банка ће захтевати од Зајмопримца да докаже у којој мери не може да врши контролу или утицај на повезане објекте пружањем детаља о релевантним разматрањима, која могу укључивати правне, регулаторне и институционалне факторе. Израз „Повезани објекти“ означава објекте или активности које нису финансиране као део пројекта и, по оцени Банке, су: (а) директно и значајно повезане са пројектом; и (б) спроведено, или планирано да буде спроведено, истовремено са пројектом; и (ц) неопходно да би пројекат био одржив и не би био изграђен, проширен или спроведен да пројекат није постојао. Да би објекти или активности били придружени објекти, они морају испунити сва три критеријума. Да ли објекти које не финансира Светска банка спадају у ову категорију или не, прво ће бити процењено, и ако је то случај, спроведена адекватна Е&S и припремљени/или примењени Е&S инструменти за управљање ризицима у складу са ESF.

6.3.2. Е&S преглед за техничку помоћ

Иако активности техничке помоћи генерално носе низак Е&S ризик у фази имплементације Пројекта, оне могу имати значајне Е&S утицаје даље низводно, од којих се неки могу избећи или ублажити у дизајну техничке помоћи. Техничка помоћ предвиђена овим пројектом, укључујући пројектовање

реhabилитационих интервенција и других активности у вези са инфраструктуром, подлијеже еколошкој и друштвеној анализи (у складу са ESF) у оквиру овог пројекта. Конкретни кораци које треба предузети укључују:

Корак 1: Стручњаци PIU за E&S прегледају ToR припремљен за техничку помоћ у односу на крај ESF ESS, одређују његов потенцијални E&S ризик за фазу имплементације. Ако је ризик низак, не треба предузимати даље мере. Ако је будући ризик умерен, стручњаци за E&S обавештавају PIU (и Светску банку у редовном Извештају о напретку) да је одређеној техничкој помоћи потребна даља E&S процена. ТА са потенцијалним низводним значајним и високим ризиком неће бити подржана у оквиру овог пројекта.

Корак 2: Када документи техничке помоћи буду у високом нацрту, они ће бити подељени са PIU специјалистом за животну средину и PIU социјалним специјалистом за E&S процену у односу на ESF ESS. Стручњаци PIU E&S врше процену и дају препоруке за ублажавање идентификованих E&S ризика и дају препоруке за даље E&S перформансе ТА. Резултати процене и препоруке су представљени у Извештају о процени стања и сигурности.

Корак 3: Извештај о процени E&S се прегледа (такође ревидиран од стране стручњака за E&S PIU ако је потребно) и одобрен од стране Светске банке. Одобрени E&S извештај о процени се објављује 14 дана на веб страници министарстава или пројекта уз позив за коментаре. Извештај о процени E&S се сматра коначним када се бави свим релевантним коментарима, када се повратне информације достављају јавности, а записници консултација су укључени (нпр. као анекс) који су прихватљиви за Банку.

Дијаграм испод приказује ECA процес.

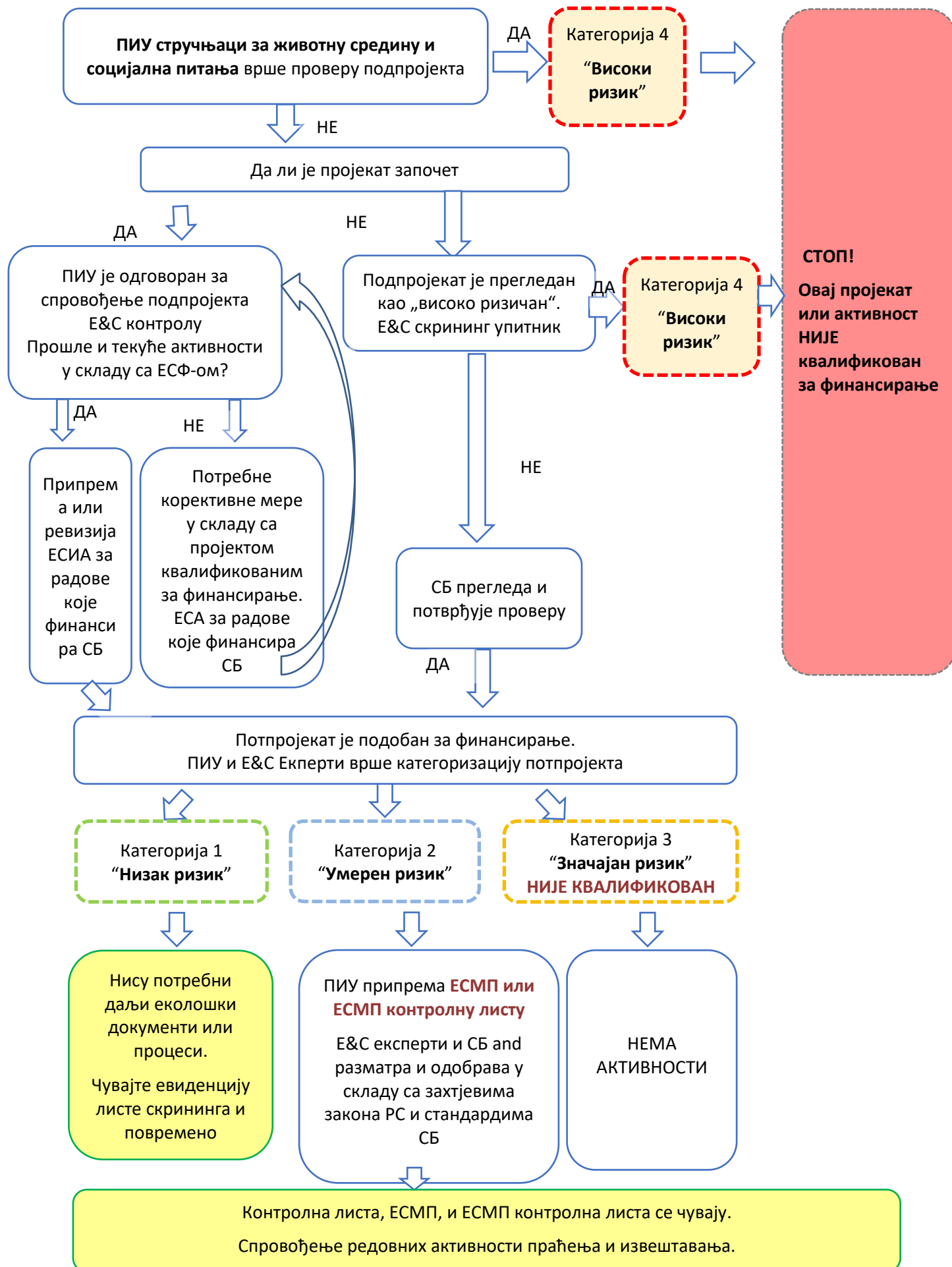

Figure 10: Дијаграм тока подпројекта ESA

6.4. Стандардизовани планови управљања заштитом животне средине и друштва (ESMP)

У оквиру Фазе 2, једина подкомпонента која обухвата грађевинске радове је Подкомпонента 1.2 – Модернизација објеката за одржавање железнице. Остале компоненте укључују набавку и одржавање железничке инфраструктуре и институционално јачање. Стога, у зависности од обима и врсте грађевинских радова који ће бити предузети, национална EIA може бити потребна за ову подкомпоненту.

План управљања заштитом животне средине и друштва (EESMP) за потпројекте класификоване као пројекти „умереног ризика“, идентификоваће принципе, приступ, процедуре и методе који ће се користити за контролу и минимизирање еколошких и друштвених утицаја свих грађевинских активности и даље, о фази рада дотичних инвестиција.

ESMP је акциони план који указује које од препорука и алтернатива ESA извештаја ће заиста бити усвојене и спроведене. Он ће обезбедити укључивање релевантних фактора животне средине у целокупни дизајн пројекта и идентификоваће везе са другим политикама заштите које се односе на пројекат.

ESMP треба да дефинише које документе треба израдити за сваку подкомпоненту на основу утицаја идентификованих током истраживања руте, улога и одговорности за њихову имплементацију, као и процедура и метода које ће се користити.

ESMP треба да наведе мере за ублажавање, праћење и административне мере које треба предузети током имплементације пројекта да би се избегли или елиминисали негативни утицаји на животну средину, а такође може бити ефикасан начин сумирања активности потребних за постизање ефективног ублажавања негативних утицаја на животну средину.

ESMP идентификује изводљиве и исплативе мере које могу смањити потенцијално значајне штетне утицаје на животну средину на прихватљив ниво.

Одлука зајмопримца да настави са пројектом и одлука Банке да га подржи делимично су засноване на очекивању да ће ESMP бити ефикасно спроведен. Сходно томе, Банка очекује да план буде специфичан у свом опису појединачних мера ублажавања и праћења и додељивања институционалних одговорности, и да мора бити интегрисан у укупно планирање, дизајн, буџет и имплементацију пројекта. Таква интеграција се постиже успостављањем ESMP у оквиру пројекта тако да ће план добити средства и надзор заједно са осталим компонентама.

ESMP документ ће обезбедити да мере за ублажавање утицаја на животну средину и њихово практично праћење постану законска одговорност PIU основане у оквиру MCTI.

Испод је препоручени садржај сваког ESMP:

- Резиме
- Опис пројекта
- Политички, правни и административни оквир
- Основни услови процењени током истраживања руте
- Сажетак предвиђених негативних утицаја на животну средину и друштво у вези са пројектом;
- Опис мера ублажавања и план имплементације
- Опис активности и плана праћења
- Институционални аранжмани и процедуре извештавања
- Ангажовање заинтересованих страна – обелодањивање информација, јавне консултације и учешће

6.4.1. Управљање отпадом као део ESMP документа

Уважавајући очекивану природу пројекта који ће бити предложени за финансирање у оквиру Пројекта, може се закључити да ће, поред осталих утицаја специфичних за пројекат, производња отпада бити неизбежна за већину потпројекта. Због тога ће управљање отпадом бити обавезно разрађено у оквиру ESMP документа, а Планове управљања отпадом (VMP) треба да развију Извођачи потпројекта као део њихових сопствених планова имплементације специфичних за локацију.

VMP ће садржати следеће:

- Документација о отпаду који производи предузеће (порекло, врста отпада према класификацијској листи отпада, састав, запремина),
- Мере које треба предузети за ограничавање стварања отпада, посебно у случају опасног отпада,

- Сегрегација отпада, посебно опасног отпада од других врста отпада и од рециклажног отпада,
- праксе одлагања отпада,
- Методе третмана и/или одлагања отпада.

Српски Правилник о категоријама отпада ²² дефинише листу категорија отпада по делатностима у којима настаје и читаће се у складу са релевантним смерницама ESS ESS и WB EHS (општим и специфичним за сектор).

6.4.2. План управљања ОНС

Од добављача ће се тражити да припреми план заштите на раду како би се успоставио и одржао ефикасан систем управљања здравља и безбедности. Кроз План ће се обавезати на имплементацију структурираног приступа здрављу и безбедности на радном месту како би се постигао константно висок стандард безбедносних перформанси.

Овај план ће помоћи Извођачу да испуни своје обавезе у складу са законима о здрављу и безбедности на раду.

Овај план се односи на све запослене по уговору и на друга лица која су угрожена радом који се обавља на радним местима.

6.4.3. План управљања саобраћајем

Извођач ће бити одговоран да припреми План управљања саобраћајем који укључује захтеве и мере за безбедно кретање возила, покретних постројења и пешака унутар, кроз и око локација.

6.4.4. Општи ESMP

Општи (попуњен узорак) ESMP је припремљен за потребе овог ESMF и дат је у Анексу 10 овог ESMF употпуњен Општим планом праћења у Анексу 11. Генерички ESMP обезбеђује мере ублажавања и праћење ланца вредности за грађевинске радове. Поред тога, поштоваће се национални захтеви о потреби процене утицаја на животну средину радова који обухватају пројекат и/или (тражиће се релевантно мишљење о потреби спровођења EIA, где је то примењиво и потребно), као и прибављене релевантне дозволе.

6.4.5. Интеграција ESMP у тендерску документацију

Одредбе ESMP биће интегрисане у тендерску документацију за одговарајуће потпројекте и биће приложене уговору и наведене у спецификацијама и предмерима .

Од понуђача ће бити потребан буџет који се не односи на трошкове Захтеви ESMP у њиховим финансијским понудама и обавезни да их се придржавају током спровођења пројектних активности. Спецификације које обезбеђују ефикасну примену еколошких, социјалних, здравствених и безбедносних критеријума учинка од стране изабраног понуђача, укључујући обавезу да информишу представнике заједница и PIU о свим инцидентима који укључују чланове заједнице, свим значајним несрећама и догађајима који укључују уговорене и подуговорене раднике итд .

Образац ESMP документа – део I и II (Табеларни план ублажавања и табеларни план праћења) је приложен као Анекс 09 овом ESMF документу.

6.5. Општа контролна листа ESMP

За потпројекте класификоване као „умерени ризик“, ESMP ће бити припремљен у складу са смерницама или ESMP контролним листама, према потреби, биће припремљени на основу већ постојећих образаца датих у наставку.

- Први део чини описни део („пасош локације“) који описује специфичности пројекта у смислу физичке локације, институционалних и законодавних аспеката, опис пројекта, укључујући потребу за програмом изградње капацитета и опис процеса јавних консултација .
- Други део укључује еколошки и друштвени скрининг у једноставном формату да/не праћен мерама ублажавања за било коју врсту активности.

²² <http://www.cybortica.rs/document/cybortica/Propisi/Pokate.pdf>

- Трећи део је план праћења активности током имплементације пројекта. Задржава исти формат потребан за стандардне планове управљања животном средином Свјетске банке. Намера ове контролне листе је да делови 2 и 3 буду укључени као тендерска документација за извођаче радова. Типични формат контролне листе има за циљ да покрије све приступе за ублажавање заједничких уговора за радове на рехабилитацији/грађевини у вези са локализованим утицајима. Контролна листа ЕМР представља предвиђене утицаје на животну средину и нуди најбољу оперативну праксу за контролу испуштања (тј . прашина, бука и остаци гаса), управљање опасним и неопасним чврстим отпадом који потиче од активности одржавања, као и друге попут контроле испуштања (прашина, бука и остаци гаса) на градилишту/рехабилитацији. Такође нуди упутства о избегавању опасних супстанци као што су токсичне хемикалије за импрегнацију, растварачи или раствори за чишћење. Контролна листа ЕМР се такође бави корацима које треба предузети током фазе изградње уколико се током земљаних радова пронађу објекти од културног/археолошког значаја (случајни налази).

Кораци које треба пратити током припреме ЕСМР контролне листе су дати у наставку:

Фаза опште идентификације и обима . У овом тренутку се идентификују потребни радови и спроводи се еколошки и друштвени скрининг одабраних радова, те се идентификују главни потенцијални негативни утицаји на животну средину (природу и људе) . У овој фази се израђују делови 1, 2 и 3 Контролне листе ЕМР. Део 2 контролне листе ЕМР се може користити за одабир типичних активности из „менија“ и њихово повезивање са типичним питањима животне средине и мерама ублажавања.

Фаза детаљног пројектовања и тендера, укључујући спецификације и предмере за појединачне активности интеграцијом еколошких одредби у табеларни формат. Ова фаза такође укључује тендер и доделу уговора о радовима. Ова фаза коначно дефинише уговорне обавезе Извођача о мерама заштите животне средине које треба предузети током процеса изградње/рехабилитације. Контролна листа ЕМР треба да се објави јавно у фази тендера.

Фаза имплементације. Током фазе имплементације, надзорни инжењер проверава еколошку усклађеност и друге квалитативне критеријуме на одговарајућој локацији). Мере ублажавања у Делу 2 и план мониторинга у Делу 3 су основа за верификацију усаглашености Извођача са захтеваним одредбама заштите животне средине.

Контролна листа ЕСМР ће се користити само за радове на рехабилитацији који ће започети у фази имплементације пројекта. У случају активности/радова који су већ започети, еколошка ревизија се спроводи на основу критеријума и захтева постављених у Контролној листи ЕСМР.

6.5.1. Шаблон контролне листе ЕСМР за радове на модернизацији железнице

Шаблон контролне листе ЕСМР је припремљен за потребе овог ЕСМФ и дат је у Анексу 12 овог ЕСМФ документа. Контролна листа ЕСМР обезбеђује мере за ублажавање и праћење ланца вредности за радове на модернизацији железнице ,

6.5.2. Интеграција ЕСМР контролне листе у пројектну документацију

За сваки потпројекат који је прегледан као категорија „умереног ризика“, одредбе ЕСМР контролне листе ће чинити део пројектне документације за пројекат и биће укључене у уговоре за одабране подпројекте, како у спецификацијама тако и у предмерима.

Односно, од уговарача ће се тражити да укључе трошкове контролне листе ЕСМР захтева у своје финансијске понуде и од њих ће се тражити да их се придржавају током спровођења пројектних активности.

6.6. Мониторинг и извештавање

Мониторинг животне средине и друштва

Потпројекти класификовани као „значајни ризик“ и „високи ризик“ неће бити квалификовани за финансирање.

За потпројекте који су класификовани као „умерени ризик“ праћења дужне пажње Извођача, надзорни инжењер ће радити са Делом 3 Контролне листе ЕМР, односно планом мониторинга. Део 3 је развијен на локацији посебно и са неопходним детаљима, дефинишући јасне мере ублажавања мере и мониторинг који се могу укључити у уговоре о радовима, који одражавају статус еколошке праксе на градилишту и које надзорник може посматрати/мерити/квантифицирати/верификовати током радова. процес пројектовања тако да практично одражава кључне критеријуме праћења који се могу проверити током и након радова ради обезбеђења усклађености и на крају накнаде Извођача. **Надзор реализације под-пројекта није ограничен само на план праћења, већ и на спровођење свих мера дефинисаних у ЕСА.**

Мјере ублажавања укључују употребу личне заштитне опреме (LZO) од стране радника на градилишту, стварање и превенцију прашине, количину воде која се користи и испушта на градилишту, третман отпадних вода, постојање одговарајућих санитарних чворова за раднике, сакупљање отпада одвојених врста (минерални отпад, дрво, метали, пластика, опасан отпад, нпр. азбест, остаци боје, истрошено моторно уље), количине отпада, правилна организација путева и објеката за одлагање или поновна употреба и рециклажа где год је то могуће. Поред дела 3, надзорни инжењер треба да провери да ли се извођач придржава мера ублажавања из Дела 2.

Перформансе здравља и безбедности на раду треба проценити у односу на међународно објављене смернице за изложеност. Мониторинг треба да осмисле и спроводе акредитовани стручњаци као део програма праћења здравља и безбедности на раду. Објекти такође треба да воде евиденцију о несрећама и болестима на раду и опасним појавама и незгодама. Додатно упутство за праћење здравља и безбедности на раду.

Активности мониторинга животне средине треба да се заснивају на директним или индиректним показатељима емисија, ефлуента и коришћења ресурса који су применљиви на одређени пројекат. Учесталост праћења треба да буде довољна да обезбеди репрезентативне податке за параметар који се прати. Мониторинг треба да спроводе обучени појединци пратећи процедуре праћења и вођења евиденције и користећи правилно калибрисану и одржавану опрему. Подаци о праћењу треба да се анализирају и прегледају у редовним интервалима и упоређују са оперативним стандардима како би се могле предузети све неопходне корективне мере. Квалитет ваздуха, буке, воде и земљишта треба пратити узимајући у обзир следеће:

- Параметри мониторинга: Одабрани параметри мониторинга треба да одражавају загађиваче који изазивају забринутост у вези са процесима пројекта.
- Полазне калкулације: Пре него што се развије пројекат, треба предузети основно праћење квалитета ваздуха на локацији и у њеној близини како би се проценили позадински нивои кључних загађивача, како би се направила разлика између постојећих амбијенталних услова и утицаја везаних за пројекат.
- Врста и учесталост мониторинга: Подаци о емисијама и квалитету амбијенталног ваздуха добијени кроз програм мониторинга треба да буду репрезентативни за емисије које се испуштају током времена.

6.6.1. Извештавање

Прихватљив (месечни) извештај о праћењу од извођача, надзорног инжењера и консултанта техничке помоћи биће услов за пуну исплату уговором уговорене накнаде, као и критеријуми техничког квалитета или испитивања квалитета. Да би се обезбедио одређени степен утицаја на еколошки учинак Извођача, у уговоре о радовима биће уведена одговарајућа клаузула, која ће прецизирати казне у случају непоштовања уговорних еколошких и социјалних одредби, нпр. у облику задржавања одређеног дела плаћања, величине у зависности од тежине повреде уговора. У екстремним случајевима, раскид уговора ће бити уговорно везан.

PIU би редовно извештавао Светску банку о резултатима прегледа, одобрења и праћења потпројекта. Извештавање о усклађености примене ЕСА биће тромесечно, осим ако није другачије договорено између Светске банке и МТЦИ (PIU), као и саставни део извештавања о напретку. У случају значајних акцидентних ситуација, PIU ће благовремено обавестити и извести о догађају.

7. ПОСТУПЦИ УПРАВЉАЊА РАДОМ

Српски правни оквир којим се усмеравају услови рада и рада, укључујући OHS, је мање од неколико мањих недостатака који су у потпуности усклађени са стандардима наведеним у ESS2 пошто је Србија потписница конвенција Међународне организације рада (ILO) и Уједињених нација (UN) које информису ESS2. . Србија је ратификовала више од 70 конвенција МОП-а, укључујући 8 основних конвенција. Питањима рада (укључујући OHS, SEA/SHA на радном месту) у оквиру Пројекта ће се управљати кроз аутономни LMP који се примењује на све раднике на пројекту како је дефинисано ESS2²³. Истакнуте карактеристике документа и стандарди које он спроводи су дати у наставку.

Фокус ових LMPје на радницима које директно ангажују Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МСТИ), Инфраструктура железница Србије (IZS), Дирекција за железнице (DFR), Јединица за имплементацију пројекта (PIU) и Тимови за имплементацију пројекта (PIT). у IZS, Србија Карго, Србијаа Воз и DFR за конкретно обављање пројектних задатака. Ови радници су дефинисани као **директни радници** . Радници ангажовани или запослени од стране трећих лица, тј. извођача радова, подизвођача и пружалаца услуга и добрих услуга се дефинишу као **Уговорни радници** на које се ови поступци примењују подједнако.

Очекује се да ће пројекат ангажовати између 16-25 **директних радника**, у периоду од 4 године, интегрисаних у Јединицу за имплементацију пројекта (PIU), у чијем је саставу Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије (МСТИ) и у Тимови за имплементацију пројекта (PIT) тек треба да буду успостављени у Инфраструктури Железнице Србије (IZS), Србија Карго (Србија Воз и ДФР. Ови радници ће бити ангажовани путем стандардног обрасца Уговора о консултантским услугама које пружа Банка. Када државни службеници раде у вези са пројектом, они остају подложни националним законима који регулишу статус, права и дужности запослених у јавном сектору (осим ако не дође до законског преноса њиховог запослења) и њихов радни однос ће остати под условима и услови њихових постојећих уговора или аранжмана о запошљавању у јавном сектору, са изузетком захтева у области заштите радне снаге и безбедности и здравља на раду (ZZR) и забране дечијег и принудног рада, примењују се на државне службенике ангажоване на пројекту.

Раднике по уговору ангажују или запошљавају трећа лица, односно извођачи, подизвођачи ²⁴(у мери у којој је такво подуговарање дозвољено матичним уговорима) и пружаоци услуга/консултанти за обављање пројектних активности Број уговорених радника још увек није фирма, али на основу индустријске праксе и недавног искуства, процењује се да би укупан број радника који раде на сваком градилишту могао да се креће између 40-100 радника укључених у нискоградњу/грађевинарство (у зависности од активности подпројекта) и додатних 10- 40 лица укључених у надзор радова.

Радници примарне набавке: С обзиром да ће Пројекту бити потребна континуирана набавка материјала и робе неопходних за имплементацију Пројекта (као што су шине), примарни добављачи су препознати као релевантни и биће ангажовани на овом пројекту. Сви примарни добављачи морају бити формална предузећа која набављају и производе материјале према високим стандардима. Као део набавке тако битних материјала од примарних добављача, извођач ће проценити да ли постоји значајан ризик од дечијег рада или принудног рада, као и безбедносних ризика, и ако постоје, предузети одговарајуће кораке да их отклони. Пошто је национални оквир Србије у потпуности усклађен са стандардима ESS2 и ILO, ризик од дечијег рада и принудног рада у односу на примарне добављаче је минималан. Дакле, главни ризици који се могу појавити су у вези са питањима заштите на раду у вези са применом постојећег законодавства. Ово се може ублажити стандардним тендерским документима који садрже одредбе које се тичу одговарајућег питања.

Пошто је национални оквир Србије у потпуности усклађен са стандардима ESS2 и ILO, ризик од дечијег рада и принудног рада у односу на примарне добављаче је минималан.

²³Термин „радник на пројекту“ односи се на: (а) људе запослене или ангажоване директно од Зајмопримца (укључујући предлагача пројекта и агенције за имплементацију пројекта) да раде посебно у вези са пројектом (директни радници); људи запослени или ангажовани преко трећих лица за обављање послова везаних за основне функције пројекта, без обзира на локацију (радници по уговору); (ц) људе запослене или ангажоване од стране примарних добављача Зајмопримца (примарне снабдеваче); и (д) људи запослени или ангажовани на пружању рада у заједници (радници у заједници). ESS2 се примењује на раднике на пројекту укључујући раднике са пуним радним временом, скраћено радно време, привремене, сезонске раднике и раднике мигранте.

²⁴Под-Консултант/Извођач значи свако лице или ентитет коме/којима Уговарач или Консултант уговара било који део Радова или Услуга.

С обзиром на то да тачни материјали и роба која ће бити потребна за пројекат нису у потпуности познати безбедносни проблеми у вези са радницима примарног снабдевања и окружењем у коме раде не могу се у потпуности проценити у овом тренутку и биће описани у подпројектном нивоу LMP Радници у заједници : С обзиром на природу пројекта и контекст земље, мало је вероватно да ће радници у заједници, како је дефинисано у ESS2 бити ангажовани на пројекту.

Србија је усвојила конвенције MOR о раду деце. Минимална старост за запошљавање у Србији је 15 година. Без обзира на то , ниједна особа млађа од 18 година неће бити запослена или ангажована на Пројекту с обзиром на класификацију ризика по рад и здравље на раду. Ако било који извођач запосли или ангажује лице млађе од 18 година. Кршење овог стандарда биће пријављено надлежним органима (Инспекција рада) и предузете мере према извођачу у складу са Уговором о извођењу радова. У оквиру пројекта неће бити дозвољен дечији рад.

Ризик од неформалног рада и са њим повезан недостатак заштите ће се ублажити кроз: 1) контролна листа за скрининг апликације/E&S скрининг; 2) обавезе рада и услова рада потписане од стране било које треће стране (анекс 07); 3) Захтеви за извештавање о раду и условима рада током спровођења уговора (анекс 08), и ив) омогућавањем приступа механизму за жалбе радника Пројекта.

Жалбени механизми предвиђени српским законодавством сматрају се минималним стандардом који треба постићи у решавању незадовољства радом и уоченог малтретирања . Очекује се да било која трећа страна (Извођач) која запошљава и ангажује уговорене раднике осмисли и имплементира жалбене механизме који ће бити усклађени или надмашити овај стандард обезбеђујући лак приступ заштитним мерама и ефикасним корективним радњама у радним ситуацијама које могу довести до притужби и спорова. Извођачи ће припремити детаљан опис жалбеног механизма GM пре почетка њиховог задатка. GM мора бити добро дистрибуиран и написан на језику који сви разумеју. PIU ће развити и имплементирати жалбени механизам за директне раднике како би се позабавили проблемима на радном мјесту.

PIU ће користити Стандардну документацију о набавкама Банке из 2017. за позиве и уговоре, а они укључују радне и професионалне, здравствене и безбедносне захтеве. Пре склапања уговора, од понуђача ће се тражити да поднесу изјаву којом потврђују њихову свест о WB ESS2, њихову чврсту посвећеност да се придржавају националних закона о раду и запошљавању и здрављу и безбедности на раду и процедурама управљања радом у складу са WB ESS2, као и њихову спремност да се уздрже од сваке праксе која се може тумачити или сматрати дискриминаторном или неправедном према њиховим запосленима. Образац изјаве дат је у АНЕКС 08 ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ЗАКОНА И РЕГУЛАТОРА ЗАКОНА И РЕГУЛАТОРА . Недостављање такве изјаве ће искључити понуђача од учешћа у надметању. Након доделе уговора, од извођача се тражи да обезбеде сопствене процедуре управљања радом које морају бити у складу са овим ЛМП-овима. Извођачи треба да спроведу дужну пажњу како би осигурали да њихови подизвођачи, добављачи и пословни партнери који су укључени у имплементацију Пројекта буду у складу са законом и да немају евиденцију о кршењу прописа о раду или ОХС. Уговор који ће бити склопљен са изабраном трећом страном ће укључити одредбе и услове овог LMP као минимални стандард предвиђен за раднике на пројекту запослене или ангажоване од стране треће стране.

Током имплементације уговора, треће стране које ангажују/запошљавају раднике на пројекту мораће да поднесу кварталне извештаје у којима ће представити њихову усклађеност са LMP користећи образац за извештавање који је дат у

LMP . Извештај треба да садржи број и статус радника на пројекту, број ангажованих и отпуштених радника у датом периоду, број одрађених сати, прековремени рад, редовност исплате, питања заштите на раду (повреде и погинули, ако их има), мере безбедности, подигнуте и решене притужбе, обука обезбеђена/похађана, инциденти непоштовања закона или LMP.

У случају било каквих недоследности или одступања од захтеваних стандарда и праксе, ау зависности од тежине ситуације или злоупотребе, МСТИ може одлучити да обавести Инспекторат рада о сумњивим прекршајима.

8. АРАНЖМАНИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ESMF

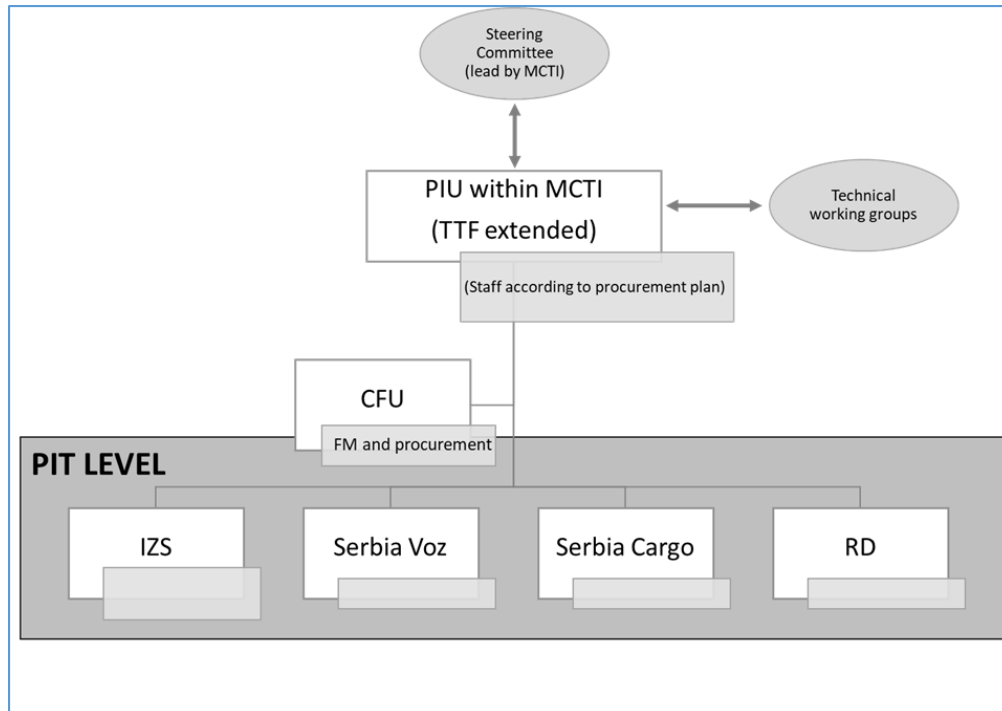
8.1. Институционални и имплементациони аранжмани

Пројектом ће управљати МСТИ преко Јединице за имплементацију пројекта (PIU), коју ће допунити Тимови за имплементацију пројекта (PIT) у IZS, Србија Карго, Србија Воз и DFR. PIU ће имати примарну одговорност за извршење Пројекта осигуравајући да су циљеви развоја Пројекта и технички, еколошки, социјални стандарди испуњени и да се финансијска средства буџетирају, исплаћују, троше, обрачунавају и ревидирају. PIU је већ успостављен пре него што је 2018. године одобрен пројекат за управљање српским делом Пројекта олакшице трговине и транспорта Западног Балкана (TTF), а затим су дефинисана нова радна места за покривање потреба прве фазе овог пројекта. PIU је ојачан одговарајућим менаџерским и техничким капацитетима који му омогућавају да (и). управљати и пратити напредак читавог Пројекта, (ии). спроводити и бити одговоран за свакодневну имплементацију пројектних активности, (иии). надзор над свим осталим пројектним активностима које спроводе компаније; (ив). припреми техничку документацију за активности које ће се финансирати у оквиру Пројекта; (в). осигурати снажну еколошку и друштвену одрживост пројекта, укључујући усклађеност са ESF током имплементације Пројекта; и (ви). учествују у припреми и евалуацији тендера. Стога, PIU сада укључује специјалисту за животну средину са пуним радним временом, специјалисту за друштвено ангажовање и ангажовање грађана са пуним радним временом и специјалисту за рад и здравље (OHS) са пола радног времена током имплементације пројекта. Док PIU имплементира компоненте, PIT дјелују као подређене агенције за имплементацију које пружају техничку подршку за специфичне подкомпоненте Пројекта или активности Пројекта које се односе на њихову област стручности. E&S Особље у оквиру PIU је одговорно за свеукупну имплементацију ESF политика и ESMF, као и E&S управљање пројектом, укључујући, али не ограничавајући се на: припрему и квалитет ESA, обелодањивање и организацију значајних јавних консултација ESA, надзор ESA имплементација и процена усклађености, прописивање корективних мера, извештавање Светске банке, ангажовање других стручњака по потреби и на други начин подржавање и саветовање других чланова PIU у области E&S. МСТИ каналише средства Пројекта у PIT да ојача њихове структуре. Светска банка је обезбедила неопходне обуке за особље PIU, PIT и МСТИ као део свог планирања изградње капацитета. Обуке су организоване за особље које је именovalo PIU и агенције за имплементацију пројекта, E&S, у року од месец дана од склапања уговора са експертима PIU E&S и обухватају ESF применљиве стандарде и процедуре Банке, као и ESMF смернице, захтеве и процедуре као што су скрининг, процена, надзор и извештавање. Трошкови имплементације ESMF-а су интегрисани у укупне трошкове пројекта.

PIU је попуњен са стручњацима посебно ангажованим за Пројекат, док ће PIT бити попуњени мешавином особља агенције и особља ангажованог за Пројекат. Они ће имати способности за управљање уговорима, заштитне мере и праћење и евалуацију. PIU укључује додатне чланове тима, са пуним или скраћеним радним временом, укључујући стручњака за животну средину и друштво и ангажовање грађана, специјалисту за рад и здравље (OHS) са скраћеним радним временом, два стручњака за железницу, стручњака за људски развој. Тим ће додатно бити подржан од стране планера транспорта са скраћеним радним временом и транспортног економисте. PIT ће се углавном састојати од запослених у оквиру предметних институција који би могли бити ојачани специфичном експертизом релевантном за ефективну имплементацију Пројекта, као што су стручњак за инвестиције у жељезници, стручњак за управљање жељезничком имовином и специјалиста за управљање жељезницама.

Тим консултаната PIU за Пројекат обезбеђује подршку планирању, координацији, имплементацији и праћењу учинка пројекта. Рад PIU прати координатор пројекта, високи представник из МЦТИ-а. PIU је допуњен тимовима за имплементацију пројекта (PIT) у IZS, Србија Карго, Србија Воз и DFR, и они делују као подређене имплементационе агенције за пружање техничке подршке за специфичне подкомпоненте пројекта или активности MJU које се односе на њихову област експертиза. PIT су попуњени мешавином особља агенције и екстерно ангажованог особља ангажованог за Пројекат. PIU и екстерно ангажовано особље PIT се финансирају из Пројекта (подкомпонента 2.3).

Због постојећих аранжмана за реализацију пројекта Светске банке у Републици Србији, PIU добија подршку Централне фидуцијарне јединице (CFU), основане у оквиру Министарства финансија (MF). Пошто је CFU основан да пружи фидуцијарну подршку (активности набавке и финансијског управљања) свим пројектима у Србији које подржава Светска банка од 2018. године врши укупну координацију, управљање, имплементацију и надзор набавке и финансирања за Пројекат.

Централна фидуцијарна јединица (CFU), у оквиру Министарства финансија, врши општу координацију, управљање, имплементацију и надзор набавки и финансија. МСТИ и PIT пружају техничку подршку CFU, посебно за израду техничке документације за набавку и евалуацију предлога. Ако буде потребно, CFU ће бити ојачан додатним особљем за набавке у складу са нормама које је утврдио тим за набавке Банке. Тренутно, CFU пружа функције финансијског управљања и набавке за седам других пројеката које финансира Светска банка. Обим посла особља CFU ће се наставити са проценом и додатно особље (специјалиста за набавке и финансијско управљање) биће ангажовано, по потреби, да се носи са повећаним оптерећењем С обзиром на сложеност и значајан број набавних активности предвиђених за Пројекат, а са друге стране тренутно оптерећење 2 стручњака за набавке, чланова CFU. Финансијско извештавање се врши кроз привремене неревидиране финансијске извештаје (IFR), који укључују финансијске информације које се односе на цео Пројекат, и припремају се периодично. Оперативни приручник пројекта (POM) детаљно описује аранжмане за имплементацију, укључујући поделу одговорности између МСТИ (PIU) и CFU.

8.2. Аранжмани за праћење и евалуацију резултата

Мониторинг и евалуацију пројекта (M&E) спроводи МСТИ преко PIU, који је на крају одговоран за прикупљање свих података о пројекту. Ангажован је специјалиста за M&E са скраћеним радним временом да развије, у сарадњи са МСТИ, детаљан оквир за M&E и механизам за сваку од компоненти пројекта на основу Оквира за резултате пројекта. Систем M&E је дизајниран да осигура да се пројекат имплементира у складу са циљевима и очекиваним резултатима. PIU прати, процењује и извештава о напретку имплементације и резултатима на основу оквира за праћење и евалуацију, а PIT у IZS, Србија Карго, Србија воз и DFR пружају потребне податке и информације PIU, када је то потребно. Напредак пројекта се процењује и документује у периодичним извештајима о напретку, које припрема PIU. Поред тога, PIU припрема сопствени средњорочни преглед и сопствени извештај о завршетку имплементације и резултатима.

Свјетска банка ће осигурати континуирану подршку имплементације. Тим Светске банке има редовну интеракцију са PIU и често посећује терен. Ово ће омогућити Свјетској банци да обезбеди континуирано праћење и подршку у верификацији поред мисија подршке имплементацији.

Процесни циклус по секторима, за имплементацију ESMF-а

	Активност	Примарна	Секундарни
1.	Изградња капацитета PIU (унутар МСТИ и имплементациони партнери на новом ESF примена стандарда	WB особље Екстерни стручњаци за E&S	МСТИ PIU

	Активност	Примарна	Секундарни
2.	Дозволе	PIU	PIU
3.	Инкорпорација Е&С захтеви и смернице	PIU	PIU
4.	Припрема, интерно одобрење, одобрење и одобрење Оперативног приручника пројекта	PIU WB CPCSM TTL	PIU Е&С специјалиста
5.	Инкорпорација Е&С захтеве и смернице у Тендерске пакете	PIU	PIU, Специјалисти за набавку
6.	План ангажовања заинтересованих страна Имплементација	PIU	Е&С специјалисти
7.	Успостављање ГРМ	PIU	Локалне општине
8.	Еколошки и друштвени скрининг потпројекта	PIU	PIU Е&С специјалисти
9.	Завршни скрининг потпројекта за подобност, укључујући Е&С захтеве	PIU	PIU Е&С специјалисти
10.	ESMP контролна листа и друштвене мреже Завршетак скрининга за потпројекте	PIU	PIU Е&Сспецијалисти
11.	Енв. и Извештај о социјалном скринингу	MCTI PIU Е&С специјалисти	WB
12.	Развој ЕАС-а инструменти (специфични за локацију ESMP, ESMP контролна листа, РП, ревизије животне средине и друштва, ревизије пресељења ако је потребно)	PIU MCTI	PIU Е&С специјалисти
13.	Контрола квалитета и подношење ЕСС инструмената СБ	PIU	Е&Сспецијалисти
14.	Преглед и одобрење ЕСС-а Инструменти	WB Е&С Специјалисти	Регионална ESSA
15.	Имплементација ESMP-а	Извођач радова	Подизвођачи
16.	Праћење и извештавање о Имплементација ESMP	PIU	Надзорни инжењер Е&С специјалисти
17.	Надзор ESMP/РАП Имплементација	PIU	Надзорни инжењер GM Е&С специјалисти

План управљања заштитом животне средине и друштва (ESMP) ће идентификовати изводљиве и исплативе мере које могу смањити потенцијално значајне негативне утицаје на животну средину и друштво на прихватљив ниво. ESMP дели пројектни циклус у три фазе: изградњу, рад и престанак рада. За сваку фазу, PIU идентификује све значајне еколошке и друштвене утицаје. За сваки утицај треба идентификовати и навести мере ублажавања. Процене су направљене за трошкове акција ублажавања рашчлањене према проценама за инсталацију (инвестициони трошак) и рад (понављајући трошак). ESMP формат (приложен у Анексу 09) такође предвиђа идентификацију институционалних одговорности за „инсталацију“ и рад уређаја и метода за ублажавање утицаја. Да би се пратили захтеви, одговорности и трошкови за праћење имплементације ESMP-а, примениће се План мониторинга.

9. УПРАВЉАЊЕ ЖАЛБАМА НА ПРОЈЕКТУ

9.1. Управљање притужбама за фазу 2 пројекта

Комплетан жалбени механизам на нивоу пројекта је већ дефинисан у Фази 1, и биће имплементиран за Фазу 2. Доступан је као посебан документ који садржи све релевантне детаље, укључујући опис начина на који се жалбе могу покренути и поднети, како се биће обрађени и одговори на све детаље о евидентирању притужби и праћењу учинка у управљању жалбама. Цео жалбени механизам доступан је на српском и енглеском језику, на сајту Министарства. Ако буде потребно, може се прилагодити за фазу 2 пројекта.

<https://www.mgsi.gov.rs/en/dokuments/grievance-mechanism-serbia-railway-sector-modernization-project-srsm>

9.2. Систем решавања жалби Светске банке

Заједнице и појединци који верују да на њих негативно утиче пројекат који подржава Светска банка (WB) могу поднети жалбе постојећим механизмима за решавање жалби на нивоу пројекта или Служби за решавање жалби Светске банке (GRS). GRS обезбеђује да се примљене жалбе одмах размотре како би се решили проблеми везани за пројекат. Заједнице и појединци погођени пројектом могу поднети своју жалбу независној инспекцијској комисији Светске банке која утврђује да ли је штета настала или би могла настати као резултат непоштовања политике и процедура Светске банке. Жалбе се могу поднети у било ком тренутку након што су забринутости директно скренуте пажњи Светске банке, а руководству банке је дата прилика да одговори. За информације о томе како да поднесете жалбе Служби за решавање жалби Светске банке (GRS), посетите

<http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>.

За информације о томе како да поднесете жалбе Инспекцијској комисији Светске банке, посетите www.inspectionpanel.org.

10. УКЉУЧИВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Стране које су потенцијално погођене Фазом 2 пројекта, а које се стога сматрају заинтересованим странама, вероватно ће укључити следеће: путнике, карго предузећа, лица која живе у областима где ће се изводити радови на подпројектима, особе погођене откупом земљишта и пресељењем, предузећа која могу бити погођена било каквим активностима везаним за откуп земљишта или грађевинским активностима које се спроводе као део подпројекта, жене које имају користи од нове стратегије људских ресурса за предузећа у железничком сектору у државном предузећу (DP), угрожене групе, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MGSИ), Дирекција за железнице, Инфраструктура железница Србије (IŽS), Србија Воз (SV), Србија Карго (SK), Железнице Србије АД, Приватни железнички карго оператери. Угрожене групе би укључивале старије жене, мањине, Роме, избеглице и особе са инвалидитетом, тако да се боље решавају питања универзалне доступности.

Као одговор на посвећеност Владе Републике Србије да се придржава ESF-а, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (MGSИ) је развило План ангажовања заинтересованих страна на нивоу пројекта (PSEP) прилагођен за Фазу 2 како би усмеравао ангажовање заинтересованих страна у пројекту у складу са ESS10 – Ангажовање заинтересованих страна и објављивање информација, од раних фаза и током циклуса Пројекта са фокусом на родне разлике и прилагођене приступе. Овај PSEP је прилагођен за фазу 2 пројекта.

Република Србија препознаје значај ангажовања грађана који је уграђен у правни систем и јасно препознат у обавезним процедурама предвиђеним појединачним законима. Предложене су различите активности ангажовања заинтересованих страна како би се обезбедиле смислене консултације о пројектним активностима. Досег и ангажовање заинтересованих страна биће родно одговарајући, узимајући у обзир послове жена након радног времена. Циљана размена порука

ће подстаћи учешће жена, оних који живе у подручјима са ризицима од поплава и истаћи карактеристике Пројекта које су дизајниране да одговоре на њихове потребе и повећају њихов приступ погодностима Пројекта. Анкета о ангажовању грађана и повратним информацијама биће део дневног реда ангажовања.

Сви инструменти ESF-а биће предмет адекватног објављивања и јавних консултација у складу са SEP-ом и ESS1.

10.1. Јавне расправе о ESMF са заинтересованим странама пројекта

У складу са захтевима WB за животну и друштвену средину (ESS10) – Ангажовање заинтересованих страна и објављивање информација, током припреме Нацрта ESMF, ESCP, РПФ, SEP и LMP докумената за фазу 2 пројекта, PIU ће спровести јавне консултације са релевантним заинтересованих страна, чим нацрте докумената усагласе Министарство и Светска банка.

11. ДОКУМЕНТИ КОЈИ ИМАЈУ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЗВОЈУ ОВОГ ESMF:

- Оквир за животну средину и социјални оквир Светске банке, 2017. Међународна банка за обнову и развој/Светска банка
- Смернице VBG EHS
- Смернице VBG за железницу
- Нацрт документа о процени пројекта (PAD) за 2. фазу вишефазног програмског приступа модернизацији железничког сектора Србије (П170868), јул 2023.
- Информациони документ о концепту пројекта (PID) - Модернизација железничког сектора Србије - П170868 (енглески)
- Резиме еколошког и социјалног прегледа концепта (ESRS) - Модернизација сектора железнице у Србији - П170868
- План управљања радом (LMP) за Пројекат модернизације железничког сектора у Републици Србији
- Делегација ЕУ у Републици Србији – Стандардни резиме пројекта – ИПА централизовани програми Пројекат број 14: Модернизација железнице
- Процена утицаја на животну средину и друштво (ESIA) за изградњу једноколосечне железничке обилазнице око Ниша, Инфраструктура Железнице Србије ад Немањина 6, Београд
- Основни статистички подаци Енергетике и минералних сировина Републике Србије, Радослав Вукас, национални консултант, дипломирани инжењер геологије
- РАДНИ ДОКУМЕНТ ОСОБЉА КОМИСИЈЕ Извештај о Србији 2019. Пратећи документ Саопштење Комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету региона 2019. Саопштење о политици проширења ЕУ {COM (2019) 260 FINAL}

ПРИЛОГ 01: ПРИВРЕМЕНА ЛИСТА ПРОЈЕКТНИХ АКТИВНОСТИ

Компонента 1: Инфраструктура и управљање имовином (115,0 милиона USD)

Подкомпонента 1.1 – Тешка машинерија за одржавање железничке инфраструктуре (76,5 милиона USD). Образложење за ову подкомпоненту је развој капацитета у оквиру ИЗС за одржавање у кући. Као што је наведено у одељку *Секторски и институционални контекст*, развој капацитета за одржавање је кључан за осигурање путничког и доброг нивоа услуге и безбедности у транспорту. Ова тешка машина је намењена да се користи за рутинско одржавање недавно рехабилитоване/надограђене/изграђене железничке инфраструктуре, са циљем одрживости предузетих капиталних инвестиција.

Типологија нових машина које ће се набавити је следећа:

Партија 1 : Машине за одржавање колосека за тешке услове рада. Ова партија обухвата опрему за две бригаде за одржавање и интервенције колосека, покривајући машине за облагање и неовлашћење, универзалне регулаторе за тампер и баласт.

Партија 2 : Вагони. Ова партија обухвата вагоне неопходне за транспорт материјала и резервних делова – вагоне за континуирани утовар/истовар материјала и вагоне с равним платформама, али и самоходне вагоне за аутоматску монтажу и демонтажу надземног вода (VKL).

Партија 3 : Грађевинска и поправка машина. Ова парцела обухвата возила за интервенцију малих колосека на грађевинским радовима: ровокопачи, камиони са кашиком, кипери. Возила ће бити оспособљена за железнички и друмски саобраћај.

Партија 4 : Опрема за надзор и аутомобили. Ова парцела обухвата инспекцијску самоходну опрему за праћење стања инфраструктуре: колосек, OCL. Парцела такође укључује тешке железничке аутомобиле са крановима и кашикама.

Партија 5 : Интервентне машине за скретнице. Ова партија укључује опрему за одржавање и замену колосечних скретница.

Типологија постојећих машина које треба реновирати је следећа: (и) машине и опрема за праћење стања шине: вагони за мерење и евидентирање геометрије колосека; и (ии) машине и опрема за одржавање шинских колосека: машине за набијање, чистачи баласта, динамички стабилизатори колосека, регулатори баласта и опрема за профилисање.

Ова механизација ће омогућити ИЗС-у да се бави одржавањем постојеће железничке инфраструктуре:

Рутинско одржавање је најчешћи тип одржавања. За шине, ово укључује инспекције и снимање стања, замену истрошених делова, места за подмазивање, чишћење, препакивање баласта и друге опште активности одржавања.

Превентивно одржавање се односи на одржавање железнице на проактиван начин, предвиђајући потенцијалне проблеме пре него што се догоде и предузимајући кораке за њихово решавање пре него што постану велики проблеми. Примери превентивног одржавања укључују инспекцију шинских шина на хабање или пукотине, коришћење специјалних алата за откривање слабих тачака у спојевима шина, редовну проверу оштећења испод мостова и обављање рутинских тестова на опреми као што су скретнице, сигнали, прелази итд.

Корективно одржавање укључује идентификацију проблема који је у питању и предузимање корективних радњи за његово отклањање. За шине, корективно одржавање може укључивати поправку сломљених шина или спона, замену оштећених делова, поновно поравнање колосека, поправљање проблема са дренажом, уклањање вегетације око колосека, поправку скретница или других неисправних компоненти.

Хитно одржавање је критично када дође до хитне потребе за поправком услед непредвиђеног догађаја, на пример: природне катастрофе или несреће, који би могли да доведу путнике, оператере, трећа лица и животну средину у опасност ако се не реше брзо. За шине, хитне поправке могу укључивати било шта, од замене оштећених шина или веза до рашчишћавања отпада са шина након олује.

Одржавање инфраструктуре ће се фокусирати на следеће постојеће железничке подсистеме у оквиру мреже ИЗС у Србији: (1) колосек и скретнице, укључујући баласт и подлогу; (2) сигнализација и телекомуникациони системи поред пута; (3) напајање из трафостаница и дистрибутивних система (OCL). Одржавање ће се вршити у оквиру Система управљања безбедношћу који је развијен у првој фази Програма. Додатак 2 даје додатне информације о природи машина за одржавање које ће бити испоручене, као и о повезаним активностима одржавања.

Подкомпонента 1.2 – Модернизација објеката за одржавање железнице (3,0 милиона USD) .

Образложење за ову подкомпоненту је да IYS има адекватне објекте за одржавање и сервисирање машина које ће се набавити у оквиру поткомпоненте 1. Ови објекти (између осталих широм Србије) ће се користити

и за складиштење резервних делова и опреме неопходне за редовно одржавање. и хитне интервенције на мрежи.

Подкомпонента 1.3 – Ангажовање редовног одржавања железнице (30,0 милиона USD) . Образложење за ову подкомпоненту је двоструко: (1) обезбеђивање квалитета услуге и стандарда безбедности нове/рехабилитиране/надограђене железничке инфраструктуре док опрема за рутинско одржавање у подкомпоненти 1.1 још није доступна; (2) обезбеђивање изградње капацитета ИЗС за рутинско одржавање железнице, укључујући управљање уговором о одржавању заснованом на учинку.

Подкомпонента 1.4 – Управљање и планирање имовине железнице (2,0 милиона USD) . Потпуно усклађен са фокусом на одржавању Фазе 2, разлог за ову подкомпоненту је такође да пружи континуитет активностима започетим у првој фази Програма. Фаза 1 која је у току је дизајнирање ИЗС Система за управљање инфраструктурном имовином (RIAMS) и биће постављена. Ова подкомпонента се надовезује на ово.

Подкомпонента 1.5 – Техничка документација (3,5 милиона USD) . Образложење за ову подкомпоненту је припрема активности Фазе 3, које ће се фокусирати на рехабилитацију и надоградњу мреже.

Компонента 2: Институционално јачање и управљање пројектима (8,3 милиона USD)

Подкомпонента 2.1 – Секторско управљање и комерцијални приступ (5,3 милиона USD) . Образложење за ову подкомпоненту је наставак рада на дигитализацији започет у Фази 1, као и наставак имплементације оквира и припремних радова завршених у Фази 1. Стратегије информационих технологија (ИТ) се развијају у оквиру Фазе 1, док RD, ИЗС, Србија Воз и Србија Царго су напредовали у увођењу дигиталних алата у своје пословне процесе. Очекује се да ће дигитализација подстаћи значајну ефикасност компанија, како за интерну

Подкомпонента 2.2 – Развој људског капитала (1,5 милиона USD) . Допуњујући улагање у фиксни капитал у Фази 2, ова подкомпонента финансира комбинацију техничке помоћи и активности изградње капацитета за успостављање механизма и оквира за дугорочни развој људских ресурса и размјену знања у сектору. Ова подкомпонента такође подржава програм стажирања са већином жена у оквиру RD, ИЗС, Србија воз и Србија Карго, који има за циљ повећање атрактивности железнице као запослених и повећање женске радне снаге на традиционалним функцијама у којима доминирају мушкарци, с тим да део ових приправници добијају сталне позиције у индустрији.

Конкретно о родним аспектима, подкомпонента 2.2. финансије: (и) успостављање Меморандума о разумевању (MoP) између железничких агенција и универзитета/универзитета и стручних школа, (ии) развој наставног плана програма стажирања, (иии) пружање обуке приправницима и изградња капацитета за клијентско особље које ће бити ментор приправницима, (ив) успешно вођење програма стажирања од укључивања до доделе сертификата о завршетку програма дипломцима. Шездесет посто кандидата за стажирање требало би да буду жене.

Подкомпонента 2.3 – Управљање пројектом и ангажовање грађана (1,5 милиона USD) . Ова подкомпонента има за циљ јачање управљања Пројектом и осигурање транспарентности и одговорности интервенција и резултата Пројекта. То ће допунити слично финансирање у оквиру Фазе 1, узимајући у обзир додатне скупове вештина за PIU/PIT и прекорачење времена Фазе 2 након Фазе 1.

Компонента 3: Средства за модернизацију железнице (6,5 милиона USD)

Подкомпонента 3.1 – Растући теретни саобраћај (3,0 милиона USD) . Допуњујући укупан фокус на одржавању железница у Фази 2, ова подкомпонента укључује активности које имају за циљ повећање карго железничког саобраћаја, кроз развојну Стратегију за логистичке центре Србије, али и промовисање мобилизације приватног капитала (PCM) и учешћа приватног сектора у интермодалним интервенцијама. Ово је одговор на постојећу потражњу за побољшаном железничком везом „последње километре” у Србији, при чему се приватни сектор већ обратио МСТИ са различитим предлозима везаним за „последњу миљу” који би донели додатни теретни саобраћај мрежи ИЗС. Према првим подацима, повезивање 20 објеката широм Србије могло би да доведе до додатних 2 милиона тона теретног саобраћаја годишње ²⁵. Како су тржишта железничког терета у Србији традиционална, расути и ниске вредности, развијају се даљи интермодалност и контејнеризацију, циљајући робу веће вредности и повећање прихода.

Подкомпонента 3.2 – Раст путника (3,5 милиона USD) . Такође допуњујући свеукупни фокус на одржавању железнице у Фази 2, али и надоградњу на текуће активности Фазе 1, разлог за ову подкомпоненту је да

²⁵Ово је једнако 22% обима терета које превози Србија Карго као оператер са приближно 75% тржишног удела.

омогући раст путничког железничког саобраћаја. Интегрисани територијални развој (ITD) продужава Фазу 1 и ране пилоте на ову тему, док фокус на путничким станицама проширује интервенције Фазе 1 на станици Прокоп у Београду, као и очекиване резултате техничке сарадње на путничким станицама које AFD и француске железнице припремају са IZS.

АНЕКС 02: гранична листа активности

IFC не финансира следеће пројекте:

Производња или трговина било којим производом или активношћу која се према законима и прописима државе домаћина или међународним конвенцијама и споразумима сматра незаконитом или подлеже међународним забранама, попут фармацеутских производа, пестицида / хербицида, супстанци које оштећују озонски омотач, РСВ, дивљих животиња или производа регулисаних CITES.

Производња или трговина оружјем и општином.

Производња или трговина алкохолним пићима (искључујући пиво и вино) .1

Производња или трговина дуваном.1

Коцкање, казина и еквивалентна предузећа.1

Производња или трговина радиоактивним материјалима. Ово се не односи на куповину медицинске опреме, опреме за контролу (мерење) квалитета и било које опреме где ИФЦ сматра да је радиоактивни извор тривијалан и / или адекватно заштићен.

Производња или трговина неограниченим азбестним влакнима. Ово се не односи на куповину и употребу лепљеног азбестно-цементног лима где је садржај азбеста мањи од 20%.

Морски риболов у морском окружењу мрежама дужином од 2,5 km. дужине.

Тест разумности примењивање се када би активности пројектне компаније имале значајан развој утицај, али околине у земљи захтевају прилагођивање Листе искључења.

Сви финансијски посредници (FI), осим оних који се баве наведеним активностима *, поред Листе искључења IFC морају применити и следећа изузећа:

Производња или активности које укључују штетне или експлоатационе облике присилног рада / Штетног дечијег рада.

Комерцијалне сече дрва за употребу у примарној тропској влажној шуми.

Производња или трговина дрвом или другим шумским производима, осим из живо уређених шума.

* Када се улаже у микрофинансијске активности, FI ће применити следеће ставке поред ИФЦ листе за изузеће:

Производња или активности које укључују штетне или експлоатационе облике присилног рада² / штетни дечији рад.³

Производња, трговина, складиштење или транспорт значајних количина опасних хемикалија или употреба опасних хемикалија у комерцијалним размерама. Опасне хемикалије укључују бензин, керозин и друге нафтне деривате.

Производња или активности које се налазе у власништву или на којој се налазе право пресуде домородачких народа, без потпуног документованог пристанка таквих народа.

* Пројекти финансирања трговине, с обзиром на природу трансакције, FI ће примењивати следеће ставке поред ИФЦ листе за изузеће:

Производња или активности које укључују штетне или експлоатационе облике присилног рада/ штетни дечији рад ИФЦ не финансира следеће пројекте:

Производња или трговина било којим производом или активностима које се сматрају незаконитим према законима или прописима земље домаћина или међународним конвенцијама и споразумима, или подлежу међународним забранама, као што су фармацеутски производи, пестициди/хербициди, супстанце које оштећују озонски омотач, РСВ, дивље животиње или производи регулисани ЦИТЕС-ом.

Производња или трговина оружјем и муницијом.²⁶

Производња или трговина алкохолним пићима (осим пива и вина).¹

Производња или трговина дуваном.¹

Коцкање, казина и слична предузећа.¹

Производња или трговина радиоактивним материјалима. Ово се не односи на куповину медицинске опреме, опреме за контролу (мерење) и било које опреме за коју IFC сматра да је радиоактивни извор тривијалан и/или адекватно заштићен.

Производња или трговина неограниченим азбестним влакнима. Ово се не односи на куповину и употребу везаних азбест-цементних плоча у којима је садржај азбеста мањи од 20%.

Риболов на лебдећим мрежама у морском окружењу помоћу мрежа дужих од 2,5 km дужине.

Тест разумности ће се применити када би активности пројектне компаније имале значајан развојни утицај, али околности у земљи захтевају прилагођавање Листе искључења.

Сви финансијски посредници (ФИ), осим оних који се баве активностима наведеним у наставку*, морају применити следећа изузећа, поред ИФЦ-ове листе искључења:

Производња или активности које укључују штетне или експлоатативне облике принудног рада ²⁷/штетни дечији рад. ²⁸³

Комерцијалне операције сече за употребу у примарним тропским влажним шумама.

Производња или трговина дрветом или другим шумским производима који нису из шума којима се одрживо газдује.

* Када инвестирају у микрофинансијске активности, FI ће применити следеће ставке поред листе искључења IFC:

Производња или активности које укључују штетне или експлоататорске облике принудног рада ²/штетни дечији рад. ³

Производња, трговина, складиштење или транспорт значајних количина опасних хемикалија или комерцијална употреба опасних хемикалија. Опасне хемикалије укључују бензин, керозин и друге нафтне производе.

Производња или активности које задиру у земљиште у власништву или на основу пресуде аутохтоних народа, без пуног документованог пристанка тих народа.

* Пројекти трговинског финансирања, с обзиром на природу трансакција, FI ће применити следеће ставке поред IFC листе искључења:

ДОДАТАК 03: ESSQ – УПИТНИК ЗА ОКОЛИНУ И СОЦИЈАЛНИ СКРИНИНГ – ШАБЛОН

Назив пројекта:	
Основне информације о предложеном пројекту и активностима (молимо опишите главне карактеристике)	
IF ID пројекта:	
Локација потпројекта/активности:	
e-mail адреса одговорног лица PIT-у које доставља релевантне информације	
КРИТЕРИЈУМИ ПОДОБНОСТИ ПРОЈЕКТА	ОДГОВОР ДА или НЕ (и детаљни аргументи/објашњења)
Да ли предложена активност захтева ПОТПУНУ процену утицаја на животну средину као према Српском закону о процени утицаја на животну средину (списак пројеката за које је обавезна/одлучна потпуна EIA) (Захтеви EIA сами по себи не класификују активност као високо ризичну)	
Да ли се активности на објекту планирају наставити кроз активности које финансира Светска банка? Ако да, да ли сте добили важећу употребну дозволу, лиценце, сагласности за до сада завршене радове? Ако не, објасните. <i>Дозволе за проверу обухватају: грађевинску дозволу, оперативну/употребну дозволу, урбанистичку дозволу, водопривредну дозволу итд.</i> Ако не, да ли ће се финансирање пројекта користити за исправљање овог стања?	
Да ли постојеће предузеће треба да поштује специфичне српске еколошке прописе у вези са емисијама у ваздух, коришћењем воде или испуштањем отпадних вода и управљањем чврстим отпадом?	
Да ли постојеће предузеће брине о повезаним објектима (ако је применљиво) релевантним еколошким и друштвеним перформансама? Ако је могуће, објасните одговор	
Да ли су озбиљни негативни кумулативни или прекогранични утицаји: Х: Очекивано? С: Очекивано, али мање озбиљно и лакше се избегава или ублажава? М: Не очекује се? Утицај пројекта је специфичан за локацију, мало је вероватно да ће ићи даље од отиска пројекта? Л: Минимално или занемарљиво?	
Да ли је вероватно да ће то подручје бити погођено? Х: Осетљиви и вредни екосистеми и станишта? Законски заштићена и међународно призната подручја високе вредности биодиверзитета? Земљишта или права интелектуалне својине или друге угрожене мањине? Интензивно или комплексно пресељење? Утицаји на културно наслеђе? Густо насељена урбана подручја? Историја немира	

у пројектним областима или сектору? Значајне забринутости у вези са активностима снага безбедности? Признати као регионално или национално културно наслеђе? С: Питања као што су горе су релевантна, али у мањој мери? М: Налази се даље од еколошки или социјално осетљивих подручја	
Реверзибилност ризика и утицаја пројекта. Да ли су Пројекти друштвени и еколошки ризици и утицаји: Х: Дугорочно, трајно и неповратно? С: Углавном привремене, предвидљиве и/или реверзибилне? М: Предвидљиво и очекује се да ће бити привремено и/или реверзибилно? Л: Минимално или занемарљиво?	

КРИТЕРИЈУМИ	ОДГОВОР ДА или НЕ (уколико другачије није наглашено)
Да ли ће та активност трошити, користити или складиштити, производити опасне материјале који су забрањени или забрањени у ЕУ?	
Да ли је локално становништво или било која невладина организација изразила забринутост због предложеног еколошки аспекти активности или изражено противљење?	
Да ли постоји неки други аспект активности који би – кроз нормалан рад или под посебним условима – проузроковао ризик или имао утицај на животну средину, становништво или би се могао сматрати сметњом?	

ОБРАЗАЦ СОЦИЈАЛНОГ СКРИНИНГА

КРИТЕРИЈУМИ ПОДОБНОСТИ ПРОЈЕКТА

Индикатори скрининга који се односе на откуп земљишта, имовину и приступ ресурсима

Да ли пројекат негативно утиче на географско подручје или становништво?: Х: Велики до веома велики? С: Средње до велике? М: Ниско? Налазите се даље од еколошки или социјално осетљивих подручја? Л: Минимално или занемарљиво?	
Захтевати да то земљиште (приватно) буде стечено (привремено или трајно) за његов развој? Ако јесте, наведите област.	
Користите земљиште које је тренутно заузето или се редовно користи у продуктивне сврхе (нпр. баштованство, пољопривреда, пашњаци, риболовне локације, шуме	
Наведите број лица погођених економским расељавањем?	

	(ако није познато у овој фази, молимо наведите најбољу процену и објасните на чему се заснива процена)	
	Физички расељавати појединце, породице или предузећа, Наведите број лица погођених економским расељавањем? (ако није познато у овој фази, молимо наведите најбољу процену и објасните на чему се заснива процена)	
	Резултат тога је привремени или трајни губитак усева, воћака или инфраструктуре домаћинства (ако није познато у овој фази, молимо наведите најбољу процену и објасните на чему се заснива процена)	
	Доводе до нехотичног ограничавања приступа људима законски одређеним парковима и заштићеним подручјима	
	Имати негативан утицај на било које рањиве појединце или групе? (Молимо вас да наведете који су покретачи рањивости, како би се они негативно одразили или би се рањивост погоршала? Наведите или процените број особа/група и њихове квалификационе карактеристике.	
	Имати негативан утицај на било које рањиве појединце или групе? (Молимо вас да наведете који су покретачи рањивости, како би се они негативно одразили или би се рањивост погоршала? Наведите или процените број особа/група и њихове квалификационе карактеристике.	
	Здравље и безбедност заједнице. Да ли је вероватноћа утицаја на људско здравље и/или животну средину (због удеса, одлагања токсичног отпада, итд.): Х: Високо? С: Средње до ниско? М: Ниско? Л: Минимално или занемарљиво?	
	Скала ризика и утицаја. Да ли пројекат утиче на географско подручје или становништво?: Х: Велики до веома велики С: Средње до велике М: Ниско Л: Минимално или занемарљиво	

Образац проверен од стране (PIU Environmental and Social Specialist)	
Категорија пројекта: Н____, S____, М____, L____	
Датум	
Име	
Назив	
Потпис	

Образац проверен од стране (Head of PIU)	
Категорија пројекта: Н____, S____, М____, L____	
Датум	
Име	
Назив	
Потпис	

КРИТЕРИЈУМИ

Пројекти високог ризика и пројекти са значајним ризиком, како је дефинисано у Политици заштите и заштите животне средине WB неће бити квалификовани за финансирање, укључујући:

- Изградња значајних нових железничких линија (нове трасе);
- Изградња малих нових водова као што су обилазнице, прикључци и сл. у осетљивим и вредним природним подручјима, који изазивају фрагментацију станишта;

Други који изазивају значајан негативан утицај на осетљива и вредна природна подручја

Table 3: Класификациони услови високог ризика

Тип пројекта, локација, осетљивост, размер	Природа и величина ЕС ризика и утицаја, доступно ублажавање	Контекстни ризик релевантан за ES мере
ВИСОК РИЗИК или ЗНАЧАЈАН РИЗИК		
• комплекс • великих до веома великих размера • на осетљивим локацијама	• широк спектар значајних негативних ризика и утицаја • дугорочни, трајни и/или неповратни, немогуће их је у потпуности избећи • неке се не могу ублажити или захтевају сложено, недоказано ублажавање, софистицирану друштвену анализу • велики по величини и/или просторном обиму (велико до веома велико подручје или становништво); • значајни негативни кумулативни или прекогранични утицаји; • велика вероватноћа озбиљних штетних ефеката на здравље људи и/или животну средину • висока вредност и осетљивост (нпр. заштићена и међународно призната подручја) • високо вредна, осетљива земљишта или права аутохтоних народа и других угрожених мањина • Интензивно или сложено недобровољно пресељење или стицање земљишта • Утицаји на културно наслеђе или густо насељена урбана подручја • може довести до значајних друштвених сукоба, штете или ризика по људску безбедност • историја немира у области или сектору, забринутост због употребе снага безбедности	• фактори ван контроле пројекта који утичу на перформансе и резултате ES
• није тако сложен • великог до средњег обима • није тако осетљива локација	неке значајне ризике и утицаје углавном привремене, предвидљиве и/или реверзибилне могућност избегавања или преокрета, али уз значајна улагања и време може довести до ограниченог степена друштвеног сукоба, штете, ризика по људску безбедност; средње величине и/или просторног обима (средње до велико подручје и становништво) мање озбиљни, лакше избегавани/ублажени кумулативни и/или прекогранични утицаји средња до мала вероватноћа озбиљних штетних ефеката по људско здравље и/или животну средину (са познатим и поузданим механизмима за спречавање или минимизирање)	

	мањи ефекти на области високе вредности или осетљивости лакше доступне и поузданије мере ублажавања и/или компензације	
--	---	--

АНЕКС 04 ЛИСТА А 1 Пројекти за које је обавезан процена утицаја на животну средину

1. Постројења за :

- 1) прераду нафте , нафтних деривата и природног гаса ;
- 2) гасификацију и топљење угља или битуменских скриљаца , теских остатака сирове нафте .

2. Постројења :

- 1) за производњи електричне енергије , водене паре , топле воде , технологије паре или загрејаних гасова ,
употребом свих врста горива , као и постројења за погон радних масина (термоелектране , топлане , гасне турбине , постројења са мотором са унутрашњим сагоревањем и остали уредјаји за сагоревање укључујући и парне котлове) са снагом од 50 MW или виси ;
- 2) нуклеарни реактори , укључујући демонтажу или искључење из погона таквих реактора 1 , изузев научноистраживачких постројења за производњи и конверзију фисионих и обогаћених материјала , ција
укупна снага не прелази 1 kW сталног термалног оптерцења .

3. Постројења :

- 1) за прераду истросеног нуклеарног горива ;
- 2) предвиђена :
 - за производњи или обогаћење нуклеарног горива ;
 - за прераду истросеног нуклеарног горива или високо радиоактивног нуклеарног отпада ;
 - за трајно одлагање истросеног нуклеарног горива ;
 - за трајно одлагање нуклеарног отпада ;
 - за прераду , складиштење и одлагање радиоактивног отпада .

4. Постројења :

- 1) за печење или синтеровање металне руде (укључујући сулфидну руду);
- 2) за производњи сировог гвоздја или целика (примарно или секундарно топљење) укључујући континуирано ливење , са капацитетом који прелази 2,5 t/h ;
- 3) за прераду у црној металургији :
 - топле ваљаонице са капацитетом изнад 20 t/h сировог целика ;
 - ковачнице са аутоматским цекицима ција енергија прелази 50 kJ по једном цекицу , код којих употребљена топлотна снага прелази 20 MW;
 - постројења за наношење металних заштитних слојева на металне поврине помоћу топлих купки , са улазом који прелази 2 t/h сировог материјала ;
- 4) Ливница црне металургије са производним капацитетом преко 20 t на дан ;
- 5) Постројења :
 - за производњи обојених сирових метала из руде , концентрата или секундарних сировина путем металурских и / или хемијских процеса и / или електролитичких процеса ;
 - за топљење укључујући и изради легура од обојених метала , као и изради корисних нуспроизвода (рафинација , ливење, итд .), са капацитетом топлења од преко 4 t дневно за олово и кадмијум или 20 t дневно за све остале метале ;
 - 6) за поврсинску обраду метала и пластичних материјала коришћењем електролитичких или хемијских процеса , где запремина када за третман прелази 30 m³.

5. Постројења за :

- 1) екстракцију , производњу , прераду и обраду азбеста и производа који садрже азбест ;
- 2) производњу цементног клинкера , цемента и креца у ротационим или другим пецима капацитета преко 500 t дневно за производњи цементног клинкера или креца капацитета преко 50 t дневно у ротационим пецима .

6. Комбинована хемијска постројења , тј . постројења за индустријску производњи супстанци код којих се примењују поступци хемијске промене и у којима се поједини погони налазе један поред другог и функционално су повезани , а намењени су за производњу :

- основних (базних) органских хемикалија ;
- основних (базних) неорганских хемикалија ;
- вестацких дјубрива на бази фосфора , азота или калијума (проста или слозена јубрива);
- основних (базних) производа за заштиту биља , као и биоцида ;
- основних (базних) фармацеутских производа уз примену хемијских или биолошких поступак ;
- и / или прераду и / или обраду експлозија .

АНЕКС 05 ЛИСТА II – ПРОЈЕКТИ ЗА КОЈЕ МОЖЕ БИТИ ЗАХТЕВАНА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА Е&S ПРЕМА НАЦИОНАЛНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Пројекат	Критеријуми за одлучивање о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину
1. Пољопривреда, аквакултура и шумарство	
1) Системи за наводњавање и дренажу мелиоративни системи	Површина коју они обухватају прелази 20 ha
2) Крчење шума за прелазак на другу врсту коришћења земљишта	Површина коју обухвата прелази 10 ha
2. Екстрактивна индустрија	
1) Површински копови минералних сировина	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
2) Вађење тресета	Површина експлоатационог терена од 20 ha до 100 ha
3) Подземна експлоатација минералних сировина	Сви пројекти
4) Експлоатација минералних сировина кроз све пројекте поступак јаружања река или језера	Сви пројекти
5) Бушење за истраживање и експлоатацију нафте и природног гаса свих пројеката	Сви пројекти
3. Производња енергије	
1) Постројења за производњу електричне енергије, водене паре, топле воде, технолошке паре или загрејаних гасова (термоелектране, топлане, гасне турбине, постројења мотора са унутрашњим сагоревањем, други уређаји за сагоревање), укључујући парне котлове, у постројењима за сагоревање која користе све врсте горива	Са снагом од 1 до 50 MW
2) Постројења за производњу енергије из хидропотенцијала	Са снагом од преко 2 MW
3) Уређаји за коришћење енергије ветра за производњу енергије (ветроелектране)	Са укупном снагом од преко 10 MW
4. Цевоводи са помоћним објектима за транспорт гаса, нафте, хемикалија, водене паре, топле воде или без помоћних објеката, као и водови за пренос електричне енергије надземним далеководима.	
1) Цевоводи за транспорт гаса, осим унутрашњих фабричких цевовода	Дужина преко 10 km и пречник преко 150 mm
2) Цевоводи за транспорт хемикалија, осим цевовода који представљају део постројења за руковање таквим хемикалијама	Дужина преко 2 km и пречник преко 150 mm
3) Цевоводи за транспорт паре или топле воде из постројења наведених у тачки 3.1 осим унутрашњих фабричких цевовода	Дужина преко 20 km.
4) Цевоводи за транспорт отпадних вода	Дужина преко 10 km.

5) Цефоводи за транспорт нафте и нафтних деривата	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
6) Надземни водови високог напона	Називни напон од 110 kW или више
5. Складиштење запаљивих течности и гасова, природног гаса, фосилних горива, нафте и нафтних деривата и хемикалија	
1) Складиштење запаљивих гасова или производа који садрже запаљиве гасове	Укупан капацитет преко 50 m ³
2) Складиштење запаљивих течности	Укупан капацитет преко 500 m ³
3) Складиштење хлора	Сви пројекти
4) Складиштење сумпор-диоксида	Сви пројекти
5) Складиштење амонијум нитрата или супстанци које садрже амонијум нитрат	Сви пројекти
6) Складиштење амонијака	Сви пројекти
7) Складиштење других хемикалија	Капацитет преко 10 t
8) Површинско (надземно) складиштење природног гаса	Капацитет преко 50 m ³
9) Складиштење угља или лигнита	Капацитет преко 20.000 t
10) Складиштење нафте или нафтних деривата	Капацитет преко 5.000 m ³
6. Производња и обрада метала	
1) Постројења за производњу сировог гвожђа или челика (примарни или секундарног топљења) укључујући поступак континуалног ливења	Сви пројекти који нису наведени на Листи I
2) Постројења за прераду у црној металургији:	Сви пројекти који нису наведени на Листи i
- Вруће ваљаонице	
- Ливнице са једним или више чекића или маљева	
- За наношење површинских заштитних металних слојева у растопљеном стању	
3) Ливнице црне металургије	Сви пројекти који нису наведени на Листи I
4) Постројења за топљење укључујући производњу легура од обојених метала, као и производњу корисних нуспроизвода (рафинирање, ливење и др.)	Сви пројекти који нису наведени на Листи I
5) Постројења за површинску обраду метала и пластичних материјала електролитским или хемијским поступцима	Сви пројекти који нису наведени на Листи I
6) Постројења за производњу или склапање моторних возила и производњу мотора за моторна возила (аутомобили, аутобуси, теретна возила, пољопривредне, грађевинске и рударске машине, као и друга возила на моторни погон)	Сви пројекти
7) Постројења за производњу батерија и акумулатора	Сви пројекти

8) бродоградилишта (производња и/или поправка бродских трупа или мотора или бродских делова)	Дужина брода 20 m или више
9) производња и поправка ваздухоплова	Сви пројекти осим радова редовног одржавања авиона
10) Производња шинских возила	Сви пројекти
11) Постројења за експлозивно деформисање метала	Сви пројекти
12) Постројења за припрему, обогаћивање, печење и синтеровање руда метала, као и коришћење јаловине.	Сви пројекти
7. Индустијска прерада минерала	
1) Постројења за суву дестилацију угља (гасаре, тињајуће пећи, итд.)	Сви пројекти
2) Постројења за производњу цементног клинкера, цемента и креча у ротационим или другим пећима	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
3) Постројења за производњу стакла и стаклених влакана, укључујући и производњу стакла добијеног прерадом старог стакла	Капацитет до 20 t дневно*
4) Постројења за топљење минералних материја, укључујући производњу минералних влакана	Капацитет до 20 t дневно*
5) Постројења за производњу керамичких производа печењем (плочице, купатилски прибор, предмети за домаћинство од керамике и порцелана и др.) као и производњу грађевинског материјала печењем (цреп, цигла и др.)	Капацитет од 40 t до 75 t дневно*
6) Постројења за производњу асфалтних мешавина, укључујући мобилна постројења	Капацитет преко 50 t на сат
8. Хемијска индустрија	
1) Прерада полупроизвода и производња хемикалија	Сви пројекти који нису наведени на Листи I
2) Самостална постројења за производњу, прераду, формирање и паковање основних органских и неорганских хемикалија, вештачких ђубрива на бази фосфора, азота и калијума (проста и сложена хемијска ђубрива), средстава за заштиту биља, као и биоцида, фармацеутских и козметичких производа, , пластична маса, експлозиви, боје и лакови, детерџенти и хемикалије за одржавање хигијене и чишћење итд.	Сви пројекти који нису наведени на Листи I

3) Постројења за производњу минералних уља и мазива (дестилацијом, рафинацијом или другим методама)	Сви пројекти
9. Прехрамбена индустрија	
1) Постројења за производњу, третман или прераду производа од:	
- Сировине на бази животиња (осим млека)	Капацитет од 10 t до 75 t дневно*
- Биљне сировине	Капацитет од 30 t до 300 t дневно*
2) Постројења за прераду, паковање и конзервирање меса, поврћа и воћа	Капацитет преко 10 t дневно
3) Постројења за производњу сточне хране, осим мешалица сточне хране за сопствену употребу	Капацитет преко 5 t дневно
4) Постројења за прераду, третман и рафинацију млека	Капацитет од 5.000 литара до 200.000 литара дневно*
5) Постројења за захватање и прераду подземних вода, пуњење и паковање	Сви пројекти
6) Постројења за производњу пива	Капацитет од преко 3.000.000 литара годишње
7) Постројења за производњу слада и квасца	Капацитет преко 200 t годишње
8) Постројења за производњу кондиторских производа или сирупа	Капацитет преко 5.000 t годишње
9) Постројења за производњу:	Капацитет:
- Алкохолни напаци	- Преко 10.000 литара дневно за алкохолна пића;
- Безалкохолна пића	- Преко 20.000 литара дневно за безалкохолна пића;
- Сирће	- Преко 10.000 литара дневно за сирће.
10) Постројења за клање животиња	Капацитет од 3 t до 50 t дневно*
11) Постројења за прераду рибе	Капацитет преко 1 t дневно
12) Постројења за производњу рибљег брашна или рибљег уља	Сви пројекти
13) Постројења за производњу и прераду скроба	Капацитет преко 100 t дневно
14) постројења за производњу или рафинацију шећера употребом шећерне репе или сировог шећера	Сви пројекти
15) Млинови и топице	Капацитет преко 200 t дневно
16) Фрижидери (без погона за прераду сировина)	Капацитет преко 10 t расхладне течности у систему
17) Производња меласе	Сви пројекти
10. Индустрија текстила, коже, дрвета и папира	

1) Постројења за производњу папира и картона	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
2) Постројења за производњу производа на бази целулозе (иверица, лесонит, МДФ и шперплоча)	Сви пројекти
3) Постројења за прераду, прераду и узгој дрвета	Сви пројекти
4) Постројења за претходну обраду влакана, тканина и папира (прање, бељење, мерцеризација, штампање, хемијски третман) или бојење влакана или тканина	Капацитет до 10 t дневно*
5) Постројења за штављење и прераду коже	Капацитет до 12 t дневно*
11. Индустрија гуме	
1) Постројења за производњу и прераду гуме и индијске гуме	Сви пројекти
2) Постројења за вулканизацију природне или синтетичке индијске гуме коришћењем сумпора или једињења сумпора	Сви пројекти
12. Инфраструктурни пројекти	
1) Урбанистички развојни пројекти:	
- Комерцијални, пословни и продајни центри;	- Укупна корисна површина преко 60.000 m ²
- Стадиони са пратећим објектима;	- Капацитет преко 25.000 посетилаца
- Надземни или подземни паркинг.	- Капацитет од 1.000 места или више
2) железничке пруге укључујући помоћне објекте и уређаје	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
3) жичаре и жичаре, осим ски-лифтова	Сви пројекти
4) Аеродроми	Сви пројекти који нису наведени на Листи И
5) регионални путеви са пратећим објектима, осим пратећих садржаја пута	Сви пројекти
6) унутрашњи пловни путеви на којима није на снази међународни или међудржавни режим пловидбе, као и луке и пристаништа која се налазе на унутрашњем пловном путу на којима није на снази међународни или међудржавни режим пловидбе, укључујући луке, односно пристаништа намењена за утовар. и истовар путника или робе.	Сви пројекти
7) канали, насипи и други објекти за одбрану од поплава	Сви пројекти
8) бране и други објекти намењени задржавању или акумулацији воде	Сви пројекти
9) Јавни водоводни објекти - извори водоснабдевања на водозахватним местима, транспорт воде за пиће, постројења за прераду воде	Сви пројекти
10) хидротехнички објекти за пренос воде између речних сливова (осим за пренос воде за пиће цевоводима)	Сви пројекти

11) Трафо станице и расклопна постројења	Напон од 220 kW или више
12) радио-релејни телекомуникациони системи	Ефективна снага зрачења преко 250 W
13) телекомуникациони објекти мобилне телефоније (радио базне станице)	Ефективна снага зрачења преко 250 W
13. Туризам и рекреација	
1) Скијашке стазе, ски лифтови и жичаре са пратећим садржајима	Површина обухвата простира се на преко 5 ха
2) Марине са пратећим објектима	Површина затворене водене површине прелази 1.000 m ² или има најмање 100 везова
3) Туристичка насеља и хотелски комплекси	Капацитет од 1500 кревета или више
4) Наменски изграђени паркови (забавни, спортски, рекреативни, терени за голф, итд.) укључујући зоолошке вртове и сафари паркове, са пратећим објектима	Укупна површина преко 20 ха
14. Остали пројекти	
1) Ауто стазе за трке или тестирање моторних возила са пратећим објектима	Површина на којој се простира прелази 10 ха
2) Постројења за управљање отпадом:	
- одлагање и складиштење опасног отпада;	- Капацитет до 10 т дневно*
- одлагање и складиштење неопасног отпада;	- Капацитет до 50 т дневно*
- Третман неопасног отпада;	- Сви пројекти који нису наведени на Листи I
- депоније комуналног отпада;	- Капацитет до 10 т дневно или укупан капацитет до 25.000 t*
- Третман отпада механичким и/или биолошким поступцима	- Сви пројекти
- Мобилна постројења за третман отпада	- Сви пројекти
3) Постројења за прераду отпадних вода:	
- Комуналне отпадне воде	- Сви пројекти који нису наведени на Листи I
- технолошке отпадне воде	- Сви пројекти
4) Постројења и уређаји за испитивање	
- Мотори са унутрашњим сагоревањем	- Са топлотном енергијом већом од 10 MW
- Гасне турбине или млазни мотори	- Са топлотном енергијом већом од 100 MW
5) Постројења за производњу вештачких минералних влакана	Сви пројекти
6) Постројења за брикетирање угља	Сви пројекти
7) Постројења за производњу бетона - бетонаре, укључујући и покретна постројења	Капацитет преко 30 t на сат
8) постројења за рециклажу, регенерацију или уништавање експлозивних материја	Сви пројекти

9) постројења за одлагање, прераду или уништавање животињских лешева или животињског отпада	Капацитет од 1 t до 10 t дневно*
10) Постројења за прераду дувана	Капацитет преко 10.000 t годишње
11) Постројења за производњу биогаса	Сви пројекти
12) Гробља и крематоријуми	За насеља са популацијом од 40.000 или више
13) објекти за снабдевање моторних возила горивом (бензинске пумпе)	Са капацитетом складиштења од:
	- преко 100 m ³ у насељима
	- преко 500 m ³ ван насељених места
15. Пројекти наведени на Листи И и Листи ИИ који се реализују у оквиру заштићеног природног добра и заштићене околине непокретног културног добра, као и других површина посебне намене.	Сви пројекти
* Напомена: Арт.бр. 22 са Листе И примењује се на пројекте који су посебно означени у Листи II, чији су капацитети већи од оних наведених у колони бр. 2 (Критеријуми за одлучивање о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину).	

АНЕКС 06: РЕЛЕВАНТНО ЗАКОНОДАВСТВО СРБИЈЕ ЗА ЈУЛ 2020.

Основни закони и прописи који су тренутно на снази у Републици Србији а од значаја су за заштиту животне средине током планирања, пројектовања, изградње и рада овог Пројекта су наведени у наставку текста: Устав Србије („Службени гласник RS“, бр. 98/06). Национална стратегија за одрживи развој („Службени гласник RS“, бр.72/09, 81/09) Закон о водама („Службени гласник RS“, бр.30/10, 93/12) Закон о планирању и изградњи („Службени гласник RS“, бр.72/09, 81/09) Закон о стратешкој ЕИА („Службени гласник RS“, бр.135/2004) Закон о заштити природе („Службени гласник RS“, бр.36/09, 88/10, 91/10, 14/16) Закон о заштити животне средине („Службени гласник RS“, бр.135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16) Закон о ЕИА („Службени гласник RS“, бр.135/2004, 36/2009) Закон о управљању отпадом („Службени гласник RS“, бр.36/09, 88/10, 14/16) Закон о заштити од буке („Службени гласник RS“, бр.36/09, 88/10) Закон о водама („Службени гласник RS“, бр.30/10, 93/12, 101/16) Закон о шумама („Службени гласник RS“, бр.30/10, 93/12, 89/15) Закон о заштити ваздуха („Службени гласник RS“, бр.36/09, 10/13) Закон о здрављу и сигурности на раду („Службени гласник RS“, бр.101/05, 91/15) Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник RS“, бр.62/06, 65/08, 41/09, 112/2015) Закон о добробити животиња („Службени гласник RS“, бр. 41/09) Уредба о добробити животиња намењених за експерименталне потребе („Службени гласник RS“, бр. 39/10). Закони и подзаконски акти којим се урешују железнице и железнички саобраћај Закон о железници („Сл. Гласник RS, бр. 45/13 и 91/15), Закон о железничкој безбедности и интероперабилности („Сл. Гласник RS“, бр. 104/13, 66/15 и 92/15) Правилник о техничким условима и одржавању потконструкције железничких пруга („Службени гласник RS“, бр. 39/16) Правила хемијске превенције корова и GRMља на железничким пругама („Службени лист Југословенског савеза железница“, бр. 8/90); Уредба о железничким прелазима („Сл. Лист СРЈ, бр. 72/99) Уредба о превозу опасних материја у друмском и железничком саобраћају („Сл. Гласник RS, бр. 53/02) ПОдзаконски акти донети у спровођењу Закона о процени утицаја на Животну средину: Уредба о дефинисању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја на животну средину и листе пројеката за које се може захтевати ЕИА („Службени гласник RS“, бр. 114/08) Правилник о садржају захтева за утврђивање потребе за проценом утицаја и о садржају захтева за дефинисање обима и садржаја студије ЕИА („Службени гласник RS“, бр. 69/05) Правилник о садржају студије ЕИА („Службени гласник RS“, бр. 69/05) Правилник о поступку јавног увида, представљања и јавне расправе о студији ЕИА („Службени гласник RS“, бр. 69/05) Правилник о раду Техничке комисије за студију ЕИА („Службени гласник RS“, бр. 69/05) Уредба о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Службени гласник RS“, бр. 72/10) Уредба о утврђивању категорије водених површина („Службени гласник RS“, бр. 5/68) Уредба о опасним загађивачима вода („Службени гласник RS“, бр. 31/82) Закон о потврђивању конвенције о објављивању информација, процесу учешћа јавности у одлучивању и законској заштити у области животне средине („Службени гласник RS“, бр. 38/09) 1. Европска комисија за животну средину и здравље.Србија.Копенхаген, Регионална канцеларија за Европу, 2006 ([хттп://www.EUpro.wxo.int/eehc/имплементацион/20061010](http://www.EUpro.wxo.int/eehc/имплементацион/20061010)). 2. Народна скупштина. Закон о заштити од буке у животној средини. „Службени гласник RS“, бр. 36/09, 88/10.

Народна скупштина. Закон о управљању отпадом. „Службени гласник RS 2009“, бр. 36/09, 88/10, 14/16. 4. Народна скупштина. Устав Републике Србије. „Службени гласник RS 2006“, бр. 98/06. 5. Народна скупштина. Закон о заштити животне средине. „Службени гласник RS 2004“, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16. 6. Народна скупштина. Закон о заштити ваздуха. „Службени гласник RS 2009“, бр. 36/09, 10/13. 7. Народна скупштина. Закон о хемијским средствима. „Службени гласник RS 2009“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12, 25/15 8. Народна скупштина. Закон о биоцидним производима. „Службени гласник RS 2009“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 25/15 9. Народна скупштина. Закон о сигурности и здрављу на раду. „Службени гласник RS 2005“, бр. 101/05, 91/15 10. Народна скупштина. Закон о процени утицаја на животну средину. „Службени гласник RS 2004“, бр. 135/04, 36/09 11. Савезна скупштина. Уредба о дозвољеном нивоу буке у животној средини. „Службени гласник RS 2010“, бр. 72/10. 12. Народна скупштина. Закон о интегрисаној превенцији и контроли загађивања. „Службени гласник RS“, бр. 135/04 ([хттп://www.басел.инт/легалматтерс/натлег/србија-04е.пдф](http://www.басел.инт/легалматтерс/натлег/србија-04е.пдф), приступ 11. јануара 2010. године). 13. Регулатива (ЕК) бр. 1907/2006 Европског парламента и Савета од 18. децембра 2006. године у вези са регистрацијом, оцењивањем, одобравањем и ограничавањем хемијских средстава (РЕАЦХ), успостављањем Европске агенције за хемијска средства, којом се врше измене и допуне Директиве 1999/45/ЕС и ставља ван снаге Регулатива Савета (СЕ) бр. 793/93 и Регулатива Комисије (ЕК) бр. 1488/94 као и Директива Савета 76/769/ЕЕС и Директиве Комисије 91/155/ЕЕС, 93/67/ЕЕС, 93/105/ЕС и 2000/21/ЕС. Службени гласник Европске уније, 2006, Л396:1–849. 14. Директива 2003/35/ЕС Европског

парламента и Савета од 26. маја 2003. године која прописује учешће јавности у изради одређених планова и програма у области животне средине и која врши измене и допуне у смислу учешћа јавности и приступа правди Директиве Савета 85/337/EES и 96/61/ES. Службени гласник Европске уније, 2003, Л156:17–24. 15. Директива Савета 91/271/EES од 21. маја 1991. године о преради урбаних отпадних вода. Службени гласник Европске заједнице, 1991, Л135:40–52 ([хттп://ЕУрлех.ЕУропа.ЕУ/ЛехУриСерв/ЛехУриСерв.до?ури=ЦЕЛЕХ:31991L0271:ЕН:ХТМЛ](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991L0271:EN:HTML), приступ 25. јануара 2010. године). 16. Директива Савета 98/83/ЕС од 3. новембра 1998. године о квалитету воде намењене људској потрошњи. Службени гласник Европске заједнице, 1998, Л330:32–33 ([хттп://ЕУрлех.ЕУропа.ЕУ/ЛехУриСерв/ЛехУриСерв.до?ури=ОЈ:Л:1998:330:0032::ЕН:ПДФ](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1998:330:0032::EN:PDF), приступ 25. јануара 2010. године). 17. Директива 2002/49/ЕС Европског парламента и Савета од 25. јуна 2002. године у вези са проценом и управљањем буком у животној средини – Декларација Комисије у оквиру Комитета за помирење о Директиви за процену и управљање буком у животној средини. Службени гласник Европске заједнице, 2002, Л189:12–25 ([хттп://ЕУрлех.ЕУропа.ЕУ/ЛехУриСерв/ЛехУриСерв.до?ури=ОЈ:Л:2002:189:0012::ЕН:ПДФ](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:189:0012::EN:PDF), приступ 25. јануара 2010. године). 18. Савезна скупштина. Уредба о допуштеном нивоу буке у животној средини. „Службени гласник RS 2010“, бр. 72/10. 19. Народна скупштина. Закон о интегрисаној превенцији и контроли загађења. „Службени гласник RS“, бр. 135/04 ([хттп://www.basel.int/legalmatters/natleg/serbia-04e.pdf](http://www.basel.int/legalmatters/natleg/serbia-04e.pdf), приступ 25. јануара 2010. године). 20. Директива Савета 1999/30/ЕС од 22. априла 1999. године о ограничавању садржаја сумпор диоксида, азот диоксида и оксида азота, честица и гвожђа у ваздуху. Службени гласник Европске заједнице, Л163:41–60.

АНЕКС 07 ИЗВЕШТАЈ О УСКЛАЂЕНОСТИ ЛМП
за трећа лица која ангажују раднике по уговору

Назив задатка:

Уговор бр. Не:

Период уговора: Датум почетка (М/Д/Г) Датум завршетка (М/Д/Г)

Извођач/Добављач услуга:

Извештајни период:

Датум извештаја:

Потпис овлашћеног лица:

ИЗВЕШТАЈ О УСКЛАЂЕНОСТИ РАДА И УСЛОВА РАДА

Статистика запослених* компаније:

Укупан број запослених разврстаних по полу1: М _____ Ф _____

Број запослених са уговором о раду од укупног броја запослених

Број запослених без уговора о раду од укупног броја запослених Број запослених са приступом социјалном, пензионем и здравственом осигурању од укупног броја запослених Број запослених који примају плате најмање једном месечно од укупног броја запослених

Број запослених који су напустили предузеће у посматраном периоду од укупног броја запослених

Број запослених у посматраном периоду

Број радних сати по запосленом (месечни просек)

Укупан прековремени рад (месечни просек по запосленом)

Број повреда на раду (у извјештајном периоду и кумулативно од почетка уговора) од укупног бр. запослених

Број погинулих на раду (у извјештајном периоду и кумулативно) од укупног бр. запослених

Број пријављених насиља од укупног бр. запослених

Број пријављених узнемиравања/злоупотреба од укупног бр. запослених

Доступност приступачног и функционалног механизма за жалбе запослених (Да/Не)

Број притужби подигнутих код генералног директора (у извештајном периоду и кумулативно од почетка уговора)

Број притужби које је решио GM (у извештајном периоду и кумулативно од почетка уговора)

Број поднетих тужби у вези са питањима рада, запошљавања и здравља на раду

Број спорова доведених до мирног решавања / добровољног арбитражног поступка

Број посета инспекције рада/ЗДР

*Запослени је свако физичко лице запослено или ангажовано на раду или обављању услуге код послодавца

1 Број запослених се односи на стварни број/број запослених на дан извештаја.

2 Бројеви указују на укупан број инцидената у извештајном периоду.

Статистика пројектних радника:

Укупан број пројектних радника**:

Број радника на пројекту са уговором о раду:

Број радника на пројекту без уговора о раду:

Број пројектних радника са приступом социјалном, пензионом и здравственом осигурању верификованих потврдом из регистра:

Контролна листа услова рада и рада

	Услови	Да не	Напомене
1	Сви радници на пројекту имају писмени уговор о раду или уговор о ангажовању.	да ☐ Не ☐	Ако је „не“, молимо наведите и објасните
2	Сви радници на пројекту добијају плату најмање једном месечно	да ☐ Не ☐	Ако је „не“, молимо наведите и објасните
3	Сви пројектни радници су радили 8 сати дневно, 40 сати седмично	да ☐ Не ☐	Ако је „не“, објасните и наведите одрађене сате
4	Сви радници на пројекту имали су редован дневни и недељни одмор	да ☐ Не ☐	Ако је „не“, молимо наведите и објасните
5	Број радника на пројекту је прекинуо радни однос са раскидом у складу са националним законом о раду и ЕСС2	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите број и објасните услове раскида
6	Број пројектних радника је похађао програм обуке у вези са ЗР	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите број и објасните
7	Радницима на пројекту су одобрена одсуства на која имају право	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите врсту и број листова
8	Радници на пројекту су били укључени у незгоде на раду које су довеле до повреда или смртних случајева	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
9	Радници на пројекту пријавили су случајеве дискриминације, узнемиравања, сексуалног узнемиравања или непоштовања закона	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
10	Радници на пројекту су поднели притужбе или покренули добровољну арбитражу/правне поступке за решавање спора	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
11	У извештајном периоду било је неколико инцидената у вези са непоштовањем ЛМП	да ☐ Не ☐	Ако је „Да“, молимо наведите и објасните

	Услови	Да не	Напомене
12	Сви радници на пројекту су потписали Кодекс понашања укључујући СЕА/СХ	да ☐ Не ☐	Ако је „не“, молимо наведите и објасните

АНЕКС 08 ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ЗАКОНА И РЕГУЛАТОРА

Ову ИЗЈАВУ треба доставити као део тендерске документације од стране потенцијалних пружалаца услуга/радова

Датум и место издавања: _____

Назив и адреса издаваоца: _____

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРАВНИХ И РЕГУЛАТОРНИХ

Овим изјављујемо да²⁹

Свесни смо и поштујемо стандарде постављене у Оквир за животну средину и социјални оквир Светске банке;

Свесни смо и придржавамо се стандарда постављених у Процедурама управљања радом;

Свесни смо и придржавамо се стандарда постављених у Смерницама за здравље и безбедност Групе Светске банке;

Усклађени смо са свим националним законима* и важећим прописима који се односе на запошљавање, рад и односе запослених, као и услове рада и рада;

Посвећени смо обезбеђивању безбедног и здравог окружења за наше запослене и примени свих захтева за здравље и безбедност на раду како је прописано националним законодавством;

Не толеришемо никакав облик дечијег, принудног или ропског рада.

Забрањујемо сваки облик узнемиравања, злостављања и насиља на послу и забрањујемо директну или индиректну дискриминацију било ког запосленог или групе запослених по било ком основу и из било ког разлога.

Потврђујемо да је доступан механизам за жалбе радника

Потврђујемо да механизам за жалбе радника није доступан, али ће бити успостављен до тренутка потписивања уговора или ћемо обавестити све уговорне раднике о доступном жалбеном механизму

Овим изјављујемо да треба да добијемо уговор; усвојићемо Процедуре управљања радом које се примењују на пројекат и уградићемо их у нашу праксу.

Разумемо да непоштовање било које од горе наведених обавеза може довести до раскида уговора и искључења из пројекта.

Потпис:

име:

позиција:

*Национални закони се односе и на законе Републике Србије и на домицилни закон земље у случају да је понуђач страни

ПРИЛОГ 09 План ублажавања И план мониторинга
САДРЖАЈ ESMP-а

ESMP се састоји од скупа мера ублажавања, праћења и институционалних мера које треба предузети током спровођења и рада на пројекту за уклањање неповољних еколошких и социјалних ризика и утицаја и њихово ублажење или смањење на прихватљив ниво. ESMP такође укључује мере и радње потребне за спровођење ових мера. Зајмопримац ће (а) идентификовати скуп одговора потенцијално штетне утицаје; (б) потврдити захтеве како би се осигурало да се ти одговори дају ефикасно и благовремено; и (ц) описују средства за испуњавање тих захтева.

У зависности од пројекта, ESMP се може припремити као самостални документ или се садржај може директно уградити у ESCP. Садржај ESMP-а обухваћаће следеће:

(а) Ублажење

ESMP идентификује мере и радње у складу са хијерархијом одобрења које је потенцијално неповољан утиче на животну средину и друштво смањују на прихватљив ниво. План ће садржати компензационе мере, ако су примењиве. Конкретно, ESMP: (и) идентификује и сажима све предвиђене негативне утицаје на животну средину и друштво (укључујући оне који укључују староседелачко становништво или невољно расељавање); (ии) описује - са техничким детаљима - сваку меру ублажавања, укључујући врсту утицаја на који се односи и услови под којима се захтева (нпр. континуирано или у случају непредвиђених околнина), заједно са пројектима, описима опреме и оперативне процедуре, према потреби; (иии) процењује све потенцијалне еколошке и социјалне утицаје ових мера; и (ив) узима у обзир и у складу је са другим плановима ублажавања потребних за пројекат (нпр. за невољно расељавање, староседелачко становништво или културно наслеђе).

(б) Мониторинг

ESMP идентификује циље мониторинга и прецизира врсту, сагласно утицајима који се процењују у еколошкој и социјалној цени и мерама ублажавања описаним у ESMP. Конкретно, одељак за надзор ESMP-а пружа (а) специфичан опис и техничке детаље мера праћења, укључујући параметре који се мере, методе које ће се користити, места узорковања, учесталост мерења, границе откривања (где је то потребно), и дефинисање прагова који ће указивати на потребу за корективним радњама; и (б) поступка праћења и извештавања како би се (и) обезбедило рано откривање услова који захтевају одређене мере плаћања и (ии) пружање информација о напретку и резултатима плаћања. (ц)

Развој капацитета и обука

Да би подржавао правовремено и ефикасну примену компоненти еколошких и социјалних пројеката и мера ублажавања, ESMP се ослања на еколошку и социјалну процену постојања, улоге и способности одговорних страна на лицу места или на нивоу агенција и министарстава.

Конкретно, ESMP пружа специфичан опис институционалних аранжмана, идентификујући која је страна одговорна за спровођење мера плаћања и праћења (нпр. За рад, надзор, спровођење, праћење примене, коректне мере, финансирање, извештавање и обука особља

Да би ојачао способност управљања животном средином и социјалним питањима у агенцијама одговорним за имплементацију, ESMP препоручује успостављање или проширење одговорних страна, обука особа и све додатне мере које би могле бити потребне за подршку спровођењу мера ублажавања и било којих других препорука еколошка и социјална процена.

д) План примене и цене трошкова

За сва три аспекта (ублажавања, праћење и развој капацитета), ESMP пружа (а) распоред примене мера које се морају спровести као део пројекта, показујући фазе и координацију са укупним плановима за спровођење пројекта; и (б) цене капитала и текућих трошкова и извори средстава за спровођење ESMP-а. Ове бројеве су такође интегрисане у табеле укупних трошкова пројекта.

Интеграција ESMP-а са пројектом Одлука Зајмопримца да настави са пројектом и одлука Банке да га подржи, делимично су засноване на очекивању да ће се ESMP (или самостално или као део Плана обавеза који је обавезан) закључио са споразумом. Сходно томе, свака од мера и радњи које треба да спроведу биће јасно назначена, укључујући појединачне мере и радње за ублажење и праћење и институционалне одговорности које се односе на односе и односе се на све обавезе. у целокупан план пројекта. Садржај УВОД ОПИС ПРОЈЕКТА ОСНОВНИ ПОДАЦИ (1) Становништво (2) Здравље и сигурност (3) Геологија и земљиште (4) Климатске карактеристике (5) Сеизмологија (6) Квалитет воде (7) Отпорни ресурси (98) 10) Флора и фауна (11) Бука (12) Културно наслеђе ОСЕТЉИВИ РЕЦЕПТОРИ ПОТЕНЦИЈАЛНИ УТИЦАЈ И ПРОЦЕНА УТИЦАЈА (1) Потенцијални утицаји на квалитет воде и воде (2) Потенцијални

утицаји на воду и воде (2) воде) и земљиште (3) Утицај генерисаних токова отпада (4) Потенцијални утицаји на раднике и здравље и сигурност заједнице (5) Потенцијални социјално-економски утицаји (6) Утицај буке (7) Потенцијални утицаји на флору и националну фауну (8) Потенцијални утицаји на флору и националну заједницу (8) ДАТ ЊА КАПАЦИТЕТА И ОБУКЕ ЗА КОРИСНИКЕ И ИЗВОЂАЧЕ ЈАВНО САВЕТОВАЊЕ ПЛАН ЕКОЛОШКОГ И СОЦИЈАЛНОГ УБЛАЖАВАЊА ПЛАН ЕКОЛОШКОГ И СОЦИЈАЛНОГ МОНИТОРИНГА

АНЕКС 09 А План мера за ублажавање

Фаза	Проблем	Мере за ублажавање	Цена мера за ублажавање	Одговорност*	Коментари надзора (попуњава се током надзора)
Припрема пројекат	?				
	?				
	?				
Извођење пројекта	?				
	?				
	?				

* Ставке које су одговорне извођача дефинишу тендерском документацијом

АНЕКС 09Б ПЛАН МОНИТОРИНГА

Фаза	Који ће параметар бити праћен?	Где ће параметар бити праћен?	Како ће бити праћен?	Када ће бити праћено, фреквенција или континуирано праћење	Цена мониторинга ?	Одговорност	Коментари надзора (попуњава се током надзора)
Припрема пројекат							
Извођење пројекта							

АНЕКС 11: УЗОРАК ПОПУЊЕНОГ ESMP – ПЛАНА МОНИТОРИНГА

САМО ПРИМЕР: РЕХАБИЛИТАЦИЈА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ КОЛОСЕ / РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ

ц) Образац дневника за решавање жалби

#	Датум када је притужба примљена	Име подносиоца жалбе	Основе интересовања за пројекат (резидент, организација, итд.)	Достављено анонимно	Пол	Жалиоца контакт	Кратак опис проблема	Категорија	Компанија одговорна за обраду притужби	Име и функција особе задужене за решавање притужбе	Планиране активности	Резултат предузетих активности на процесуирању притужбе

АНЕКС 14: КЛАСИФИКАЦИЈА РИЗИКА

Тип пројекта, локација, рањивост, опсег	Природа И величина еколошких И социјалних ризика И утицаја, доступно ублажавање	Капацитет и посвећеност зајмопримца	Контекст ризика релевантан е- с мерам
Висок ризик			
• Комплексан • Велике И веома велики опсег • на осетљивим локацијама	• широк спектар значајних штетних ризика и утицаја • дугорочно, трајно и / или неповратно, немогуће их је у потпуности избећи • неки се не могу ублажити или захтевају сложену, недоказану ублажавање, софистицирану социјалну анализу • велике величине и / или просторне мере (велико до веома велико подручје или становништво); • значајни негативни кумулативни или прекогранични утицаји; • велика вероватноћа озбиљних штетних ефеката на здравље људи и / или животну средину • висока вредност и осетљивост (нпр. заштићена и међународно призната подручја) • осетљива земљишта високе вредности или права староседелачких народа и других осетљивих мањина • Интензивно или сложено нехотично пресељење или откуп земљишта. • Утицаји на културно наслеђе или густо насељена урбана подручја • могу довести до значајних социјалних сукоба, штете или ризика по људску сигурност • историја немира у области или сектору, забринутост због употребе снага безбедности.	• неизвесна, сукобљена надлежност агенције • закони и прописи који се не баве ризицима и утицајима • врше се промене важећег законодавства • извршење је слабо • ограничено прошло искуство имплементационих агенција • изазови и забринутости у вези са досадашњим резултатима у вези са проблемима ЕС • значајни капацитети за ангажовање заинтересованих страна, посвећеност, забринутост за постигнуте резултате	• фактори контроле пројекта који утичу на перформансе И еколошких И социјалних мера
Знатан ризик			
• није тако сложен • Велики до средњи обим • није тако осетљива локација	неке значајне ризике и утицаје • углавном привремени, предвидљиви и / или реверзибилни • могућност избегавања или преокретања, али уз знатна улагања и време • могу довести до ограниченог степена социјалног сукоба, штете и ризика по људску сигурност; • средње величине и / или просторно (средње до велике површине и становништва) • мање озбиљни, лакше избегавани / ублажени кумулативни и / или прекогранични утицаји, • средња до мала вероватноћа озбиљних штетних ефеката на здравље људи и / или животну средину (са познатим и поузданим механизмима за спречавање или минимизирање) • нижи ефекти на подручја великих	• неизвесна, сукобљена надлежност агенције • закони и прописи који се не баве ризицима и утицајима • врше се промене важећег законодавства • извршење је слабо • у неким аспектима ограничено искуство агенција за спровођење • неке забринутости у вези са досадашњим резултатима у	

Тип пројекта, локација, рањивост, опсег	Природа И величина еколошких И социјалних ризика И утицаја, доступно ублажавање	Капацитет и посвећеност зајмопримца	Контекст ризика релевантан е-с мерам
	вредности или осетљивости • доступно и поузданије мере ублажавања и / или компензације.	вези са проблемима ЕС-а су лако решени • лако се решавају неки проблеми око укључивања заинтересованих страна	
Умерен ризик			
• нема активности са великим потенцијалом за наношење штете људима или животној средини • смештене далеко од осетљивих подручја	• ризици и утицаји који вероватно неће бити значајни • није сложен и / или велик • предвидљиво и очекује се да ће бити привремено и / или реверзибилно; • мушке величине; • специфично за локацију, без вероватноће утицаја који прелазе траг пројекта; • мала вероватноћа озбиљних штетних ефеката на људско здравље и / или животну средину • Очекује се да ће рутинске мере предострожности бити довољне за спречавање незгода • лако ублажити на предвидљив начин		
Низак ризик			
	• Минимални или занемарљиви ризици и утицаји на људску популацију и / или животну средину • мало или немало негативних ризика и утицаја и проблема • Нема даље процене након скрининга		

АНЕКС 15: ИЗВЕШТАЈ О усаглашености

Уговор:

Извођач/Добављач услуга:

Извештајни период:

Датум извештаја:

ИЗВЕШТАЈ О усаглашености

Статистика запослених* компаније:

Укупан број запослених ¹:

Број запослених са уговором о раду	Број запослених ван радног односа	Број запослених са приступом социјалном, пензионим и здравственом осигурању	Број запослених који примају плате најмање једном месечно
Број запослених који су напустили предузеће у посматраном периоду	Број запослених у посматраном периоду	Број радних сати по запосленом (месечни просек)	Укупан прековремени рад (месечни просек)
Број ² повреда на раду	Број погинулих на раду	Број пријављених случајева насиља	Број пријављених узнемиравања/злоупотреба
Број пријављених дискриминација	Број подигнутих притужби	Број решених жалби	
Број поднетих тужби у вези са питањима рада, запошљавања и здравља на раду	Број спорова доведених до мирног решавања / добровољног арбитражног поступка	Број посета инспекције рада/ЗДР	

*Запослени је свако физичко лице запослено или ангажовано на раду или обављању услуге код послодавца

¹ Број запослених се односи на стварни број/број запослених на дан извештаја.

² Бројеви указују на укупан број инцидената у извештајном периоду.

Статистика пројектних радника :

Укупан број пројектних радника**:	Број радника на пројекту са уговором о раду:	Број пројектних радника ван радног односа	Број пројектних радника који имају приступ социјалном, пензионим
-----------------------------------	--	---	--

			и здравственом осигурању

Контролна листа услова рада и рада

	Услови	да	Не	Напомене
1	Сви радници на пројекту имају писмени уговор о раду или уговор о ангажовању			Ако је „не“, молимо наведите и објасните
2	Радници на пројекту се плаћају најмање једном месечно			Ако је „не“, молимо наведите и објасните
3	Радници на пројекту радили су 8 сати дневно, 40 сати недељно			Ако је „не“, објасните и наведите одрађене сате
4	Радници на пројекту имали су редован дневни и недељни одмор			Ако је „не“, молимо наведите и објасните
5	Радницима на пројекту је престао радни однос			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
6	Радници на пројекту су похађали програм обуке			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
7	Радницима на пројекту су одобрена одсуства на која имају право			Ако је „Да“, молимо наведите врсту и број листова
8	Радници на пројекту су били укључени у незгоде на раду које су довеле до повреда или смртних случајева			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
9	Радници на пројекту пријавили су случајеве дискриминације, узнемиравања, сексуалног узнемиравања или			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
10	Радници на пројекту су поднели притужбе или покренули добровољну арбитражу/правне поступке за решавање			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните
11	У извештајном периоду било је неколико инцидената у вези са непоштовањем ЛМП			Ако је „Да“, молимо наведите и објасните

** Радници на пројекту су физичка лица која су на пројекту распоређена од стране извођача/пружаоца услуга.

Овај упитник треба да буде део извештаја о укључености/результатима постигнутим у пројекту

ПРИЛОГ 16: ПОСТОЈЕЋИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ КОМПАНИЈЕ “ЖЕЛЕЗНИЦА СРБИЈЕ” а.д. – САЖЕТАК ИЗ ПРАВИЛНИКА ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ, СКЛАДИШТЕЊА, ПОКРЕТАЊА И ПРОДАЈЕ НЕАКТИВНИХ ЗАЛИХА И МАТЕРИЈАЛА ЗА РАДНИ ПРОИЗВОД, април 2016.

“Железница Србије” а.д. је прихватила План управљања Отпадом у априлу 2016, која садржи документацију о врстама, саставу и количинама и мерама за смањење отпада, посебно опасног отпада. Такође су наведени поступци и методе за одвајање, складиштење и третман отпада. Израђен је катастар отпадних материјала на нивоу предузећа, а предвиђено је формирање 4 центра за прихват опасног отпада у 4 железничка творишта шире целокупне мреже железнице у Србији. Током процеса рада „Железнице Србије“ ад генеришу опасан и неопасан отпад: - Опасни отпад је отпад који својим пореклом, саставом или концентрацијом опасних супстанци може изазвати опасност по животну средину и здравствене регулације људи и има опасност по животну средину. законом, укључујући амбалажу у која је опасан отпад био или је упакован. Опасни отпад може бити у чврстом и техничком стању. - Неопасни отпад је отпад који нема карактеристике опасног отпада. Привремено складиштење опасног и неопасног отпада врши се у укупно 279 залиха на 283 локације (појединачне залихе / складишта смештена су просторно на више локација), „Железнице Србије“ а.д. Секундарне сировине које се ангажују за обављање радова на одржавању железничке инфраструктуре и железничких возила (коришћени ломљени камен, стари дрвени прагови, западно дрво, отпадни лим и челик, стара шина задужбина, укрштај и, у старој старини за шински прибор и, у дело. ловне батерије, електронски и електрични отпад ...) морају се привремено складиштити на посебно одређеним местима и складиштима (објектима) предвиђеним и опремљеним за складиштење овог отпада. „Железнице Србије“ ад не врши третман нити трајно одлаже, већ само продају / подношење овлашћеног оператера. Продаја отпада врши се у складу са важним законима и важним ценовником Компаније „Железнице Србије“ и јавним аукцијама и појединачном продајом. Продаја / достава отпада прати документ о кретању отпада. Тестирање отпада ради покретања поступка продаје / испоруке отпада.

У току извођења радова Извођач ће радити по Плану управљања животном средином и друштвом (ESMP). Извођач је дужан да потврди да:

- Услови ESMP-а су укључени у цену понуде;
- Извођач има квалификовану и искусну особу у тиму која ће бити одговорна за захтеве еколошке усклађености ESMP-а. За овај део радова на градилишту свакодневно је обавезно присуство одговорног лица;
- Извођач и његови подизвођачи ће се придржавати националних закона Републике Србије, стандарда ЕУ и захтева Зајмодавца.

Извођач треба да идентификује потенцијалне ризике пре почетка радова. Одредбе за хитне реакције треба да буду укључене у План безбедности градилишта, који ће укључити именовање особе која ће бити одмах контактирана ако дође до несреће. У случају било каквих несрећа или опасности по животну средину, о овим догађајима ће се одмах извести. Извођач ће обавестити менаџера пројекта и локалне власти одмах након несреће. Уколико менаџер пројекта није доступан, Извођач ће обавестити ПЕРС о несрећи. План безбедности градилишта се доставља Консултанту за надзор пројекта на одобрење недељу дана пре почетка радова.

Извођач ће обезбедити резултате „нултог мониторинга животне средине“ пре почетка радова, током сопствене фазе мобилизације.

Извођачу се неће дати никаква накнада за трошкове потребних мера ублажавања утицаја на животну средину и активности мониторинга у виду одређене ставке у предмеру, осим за анализу квалитета воде и мерење буке. Сматраће се да је Извођач ове трошкове укључио у остале ставке БоК. Стварни трошкови анализе квалитета воде и мерења буке у оквиру дефинисаног уговора биће надокнађени Извођачу у виду одређене ставке у укупној цени.

За неусклађеност са ЕСИА / ESMP траженим мерама за ублажавање утицаја на животну средину и активности праћења, Извођач ће добити посебну казну у виду негативних поена. Поени се обезбеђују као мера која треба да стимулише Извођача да организовано и благовремено извршава своје обавезе и квалитетно обавља своју дужност.

Извођач ће бити одговоран за спровођење мера за ублажавање утицаја на животну средину током изградње и запослиће стручњака за животну средину који ће надгледати спровођење одговорности Извођача за животну средину. Он ће координирати између Извођача, ИЗС и МЦТИ, и решаваће све жалбе током имплементације пројекта у сарадњи са ИЗС.

Током реализације пројекта ИЗС ће пратити усаглашеност Извођача са одредбама ESMP-а.

Извођач ће, као тромесечне извештаје о напретку, припремити извештаје за ИЗС, у којима ће бити представљене све мере ублажавања и мере заштите животне средине, као и предвиђене активности мониторинга које су спроведене у извештајном периоду. Извођач ће се старати о квалитету животне средине, у складу са Планом ублажавања утицаја и Планом мониторинга, који чине саставни део ПУО и достављаће извештаје ИЗС.

Примери радних клаузула за тендерску документацију

„Од именоване стране се тражи да обезбеди спровођење и праћење захтева зајмодавца у погледу радних стандарда. Сви радници запослени на градилишту – било да су директни запослени код Извођача или запослени у подизвођачима и само уговарачима – биће запослени у складу са националним законодавством о раду и свим додатним захтевима о којима зајмодавци обавесте страну. Од именоване стране ће се тражити да редовно извјештава о њеној имплементацији и праћењу захтева за радном снагом зајмодавца.

Извођач ће обезбедити да се обезбеди безбедно и здраво радно окружење и да се промовише најбоља пракса здравља и безбедности на раду. Извођач ће предузети кораке да спречи незгоде, повреде и болести које настану у току рада идентификацијом и контролом ризика за раднике, колико је то разумно изводљиво. Извођач ће обезбедити да сво особље, радници и лица која имају право да буду на лицу места добију неопходан надзор, информације, упутства и обуку како би безбедно обављали свој посао. По потреби, Добављач ће обезбедити одговарајућу опрему како би се минимизирали здравствени и безбедносни ризици и наметнула њена употреба. Извођач ће успоставити аранжмане за спречавање, приправност и реаговање у ванредним ситуацијама.

Све стране понуђачи ће обезбедити детаљне трошкове рада за своју понуду и ови трошкови рада ће бити у складу са плаћањем свим радницима на градилишту примењиве минималне зараде или колективно уговорених зарада, као и законских или уговорених премија за прековремени рад. Где год је то могуће, трошкови рада који се не односе на плате – као што је обезбеђивање опреме за заштиту на раду и, где је прикладно, смештај за раднике – биће укључени у предмер.'

Клаузуле о раду уговарача које ће бити укључене у уговоре за извођаче:

Извођач ће се придржавати свих релевантних закона о раду Републике Србије и Процедура управљања радом који се примењују на особље Извођача, укључујући законе који се односе на њихово запошљавање, здравље, безбедност, добробит, имиграцију и емиграцију, и омогућиће им сва њихова законска права. . Извођач ће захтевати од својих запослених да поштују све важеће законе, укључујући и оне који се односе на безбедност на раду.

Забрана принудног рада

„Извођач неће користити принудни или обавезни рад, укључујући обвезнички или присилни затворски рад, у било ком облику. Принудни или обавезни рад се састоји од свих радова или услуга који се не обављају добровољно, а који се извлаче од појединца под претњом силе или казне. Од радника се не захтева да полажу депозите или своје личне исправе код својих послодаваца.'

Забрана дечијег рада

„Извођач ће обезбедити да ви људи не будете запослени испод одговарајуће националне старосне границе за запошљавање, односно 16 година. Млади људи који су запослени између 16 и 18 година биће запослени само у складу са националним законом и неће бити запослени на опасним пословима а процена ризика ће се извршити у погледу сваког посла који обављају такви запослени.'

Недискриминација и једнак третман

„Извођач неће доносити одлуке о запошљавању на основу личних карактеристика које нису повезане са инхерентним захтевима посла. Извођач ће заснивати радни однос на принципу једнаких могућности и поштеног третмана, и неће дискриминисати у погледу аспеката радног односа, укључујући запошљавање и запошљавање, надокнаде (укључујући плате и бенефиције), услове рада и услове запослења, приступ обуци, напредовању, престанку радног односа или пензионисању и дисциплини. Извођач ће обезбедити једнаку надокнаду за мушкарце и жене за рад једнаке вредности.'

Радничке организације, слобода удруживања и колективно преговарање

„Сви радници ће имати право да оснивају синдикате и да се придружују њима и да колективно преговарају, како је предвиђено националним законом. Извођач ће обезбедити да представници радника не буду дискриминисани и да ће имати приступ свим радним местима неопходним да им се омогући да обављају своје функције заступања.'

Евиденција

„Извођач ће водити потпуну и тачну евиденцију о запошљавању радника. Евиденција ће укључивати имена, године, пол, одрађене сате и плате исплаћене свим радницима. Ова евиденција ће се сумирати на месечном нивоу и достављати представнику ЕБРД-а. Број притужби које су примили радници и одговор ће се такође прикупљати и достављати на кварталној основи.'

Плата

„Извођач ће плаћати стопе плата и бенефиција које ће задовољити најмање законске или договорене минималне стопе у индустрији. Одбици од плате за дисциплинске мере неће бити дозвољени нити ће бити дозвољени било какви одбици од плата који нису предвиђени националним законом без изричите дозволе дотичног радника. Одбици никада не смеју довести до тога да запослени прима мање од важеће минималне зараде.'

„Сви радници ће добити јасно разумљиве усмене и писмене информације о условима у вези са платама пре него што започну радни однос и о детаљима њихових плата за дотични платни период сваки пут када буду плаћени. Плате се исплаћују као законско средство плаћања у потпуности, на време и директно дотичним радницима. Добављач ће водити евиденцију о свим извршеним плаћањима и одбитцима.'

Сати рада

„Радно време ће бити у складу са важећим законима, колективним уговорима и индустријским стандардима. Прековремени рад ће бити добровољан кад год је то могуће, неће се тражити на редовној основи и увек ће бити надокнађен по стопи премије.'

„Неће се изводити никакви радови на Локацији током локално признатих дана одмора или ван уобичајеног радног времена наведеног у подацима о уговору, осим ако:

(а) другачије наведено у Уговору,

(б) Инжењер даје сагласност, или

(ц) је посао неизбежан, или неопходан за заштиту живота или имовине или за безбедност радова, у ком случају ће Добављач одмах обавестити Инжењера."

Здравље и безбедност

„Извођач ће обезбедити Спонзору писану Политику здравља и безбедности и план заштите здравља и безбедности специфичан за пројекат пре почетка радова. Овај план треба да буде доступан зајмодавцима пре почетка изградње.'

„Извођач ће обезбедити да се обезбеди безбедно и здраво радно окружење и да се промовише најбоља пракса здравља и безбедности на раду. Извођач ће обезбедити редовне информације и обуку свом особљу, радницима и лицима која имају право да буду на лицу места у вези са потенцијалним опасностима по здравље и безбедност, као и о мерама које су на снази за спречавање несрећа, повреда и лошег здравља.'

„Извођач ће обезбедити или организовати лечење радника, како не би дошло до преоптерећења ресурса локалних заједница. У сарадњи са локалним здравственим властима, Извођач ће обезбедити да медицинско особље, објекти за прву помоћ и хитна помоћ буду доступни у сваком тренутку на градилишту, као и да сваки смештај за особље Извођача и да су направљени одговарајући аранжмани за сву неопходну добробит и хигијену захтева и за превенцију епидемија.'

„Извођач ће именовати службеника за превенцију удеса на градилишту, одговорног за одржавање безбедности и заштиту од удеса. Добављач ће послати Инжењеру/Наручиоцу детаље о свакој несрећи чим је то изводљиво након њеног настанка.'

„Извођач ће развити превентивни приступ здравственим проблемима радника, укључујући обезбеђивање инокулација или других превентивних третмана за болести које су глобалне природе или ендемске у области пројекта, кондоме и информације за подизање свести међу запосленима о полно преносивим болестима и ХИВ-у/ СИДА. Извођач ће предузети одговарајуће мере да смањи ризик од преноса сполно преносивих болести и ХИВ/АИДС-а између особља Извођача и локалне заједнице.'

Социјално осигурање

„Извођач ће обезбедити да се поштују обавезе према особљу и радницима у складу са законима и прописима о раду или социјалном осигурању које произилазе из радног односа и да се такве обавезе неће избегавати коришћењем аранжмана за уговарање само о раду.“

Жалбени механизми

„Извођач ће обезбедити да механизам за жалбе буде доступан свим радницима да га користе без страха од застрашивања или одмазде. Извођач радова ће обезбедити да запослени буду обавештени о жалбеном механизму и да је ово део обуке за нове запослене и да се информације постављају у релевантне области на градилишту и свим грађевинским камповима.’

Кодекс понашања

„Извођач ће развити и обезбедити да се спроводи кодекс понашања за запослене, укључујући политике о алкохолним, пушачким и непушачким просторима, као и интеракцију са локалним заједницама. Кодекс понашања биће део програма обуке за новозапослене и биће постављен у релевантним областима у грађевинском кампу.’

Извештаји

„Извођач ће евидентирати несреће на раду и професионалне болести, те ће радницима и њиховим представницима пружити информације о систему евидентирања. Извођач ће обавестити надлежне органе о несрећама на раду и професионалним болестима и обезбедити одговарајуће информације радницима и њиховим представницима у вези са пријављеним случајевима.’

„Извођач радова ће достављати редовне извештаје о свом управљању и праћењу услова рада директних и индиректних запослених на градилишту.